

อุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2557

อุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก

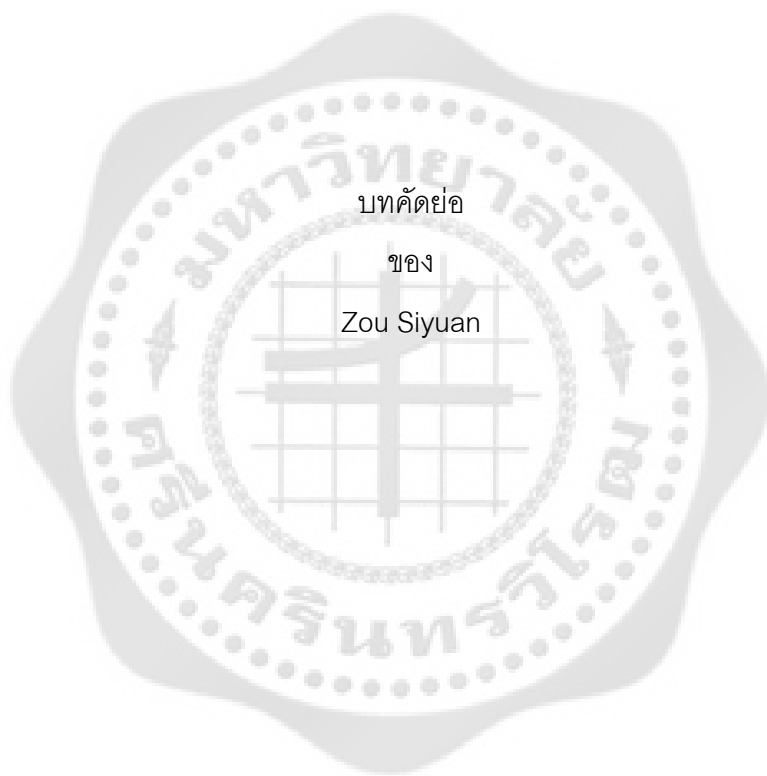

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2557

Zou Siyuan. (2557). *อุปนิสัยชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก*. ปรินซ์นิพนธ์.ศศ.ม. (ภาษาไทย).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

อาจารย์ ดร. รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม, อาจารย์ ดร. มนตรี เจียมจรวงศ์

ปรินซ์นิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปนิสัยและมโนอุปนิสัยชีวิตของคนไทย และวิเคราะห์ทัศนคติชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน โดยรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปนิสัยชีวิตของคนไทยจากบล็อกยอดนิยมสามบล็อกในไทย

ผลการศึกษาถ้อยคำอุปนิสัยชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกพบว่า สะท้อนมโนอุปนิสัยชีวิต 12 มโนอุปนิสัยได้แก่ 1. [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] 2. [ชีวิตคือการเดินทาง] 3. [ชีวิตคือกีฬา] 4. [ชีวิตคือกาแฟ] 5. [ชีวิตคือวงกลม] 6. [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] 7. [ชีวิตคือหนัง/ละคร] 8. [ชีวิตคือการต่อสู้] 9. [ชีวิตคือเพลง] 10. [ชีวิตคือเปลวเทียน] 11. [ชีวิตคือดินสอ] 12. [ชีวิตคือกระดาษ] มโนอุปนิสัยเหล่านี้สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตของคนไทยได้ 7 มโนทัศน์ คือ (1) ชีวิตไม่คงทนมีช่วงเวลาจำกัด (2) ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (3) ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ (4) ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ (5) ชีวิตเป็นวัฏจักร (6) ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน (7) ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามทัศนคติชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน พบว่าคนจีนที่ตอบแบบสัมภาษณ์นั้นส่วนมากมีทัศนคติที่สอดคล้องกับทัศนคติชีวิตของคนไทย คนจีนมีความเข้าใจคนไทยว่า คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องชาติหน้า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วและชีวิตคือความไม่เที่ยง ทำให้คนไทยเป็นคนที่ไม่จริงจังกับชีวิต ไม่เร่งรีบและมีวิถีชีวิตที่สบายเรียบง่ายและพอเพียง ซึ่งแตกต่างกับวิถีชีวิตของคนจีน

LIFE METAPHORS OF THAIS IN WEBBLOGS

AN ABSTRACT

BY

ZOU SIYUAN

Presented in Fulfillment of Requirements for the

Master of Degree in Thai

at Srinakharinwirot University

May 2014

Zou Siyuan. (2014). *Life Metaphors of Thais in Webblogs*. Master thesis, M.A. (Thai).

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Dr. Ratchaneeya Klinnamhom, Dr. Montri jiamjarungyong.

This thesis aims at analyzing the metaphorical expressions and conceptual metaphors about life of Thais and analyzing the concept about life of Thais in the view of Chinese. The data were collected from three popular webblogs in Thai.

The finding shows that there are 12 conceptual metaphors about life as reflected by the metaphorical expressions of Thais, namely 1. [LIFE IS A NATURAL OBJECT/PHENOMENON] 2. [LIFE IS A JOURNEY] 3. [LIFE IS A SPORT] 4. [LIFE IS COFFEE] 5. [LIFE IS A CIRCLE] 6. [LIFE IS A CONTAINER] 7. [LIFE IS A MOVIE/COMMERCIALS] 8. [LIFE IS A FIGHTING] 9. [LIFE IS A SONG] 10. [LIFE IS CANDLE FLAMES] 11. [LIFE IS A PENCIL] and 12. [LIFE IS A PIECE OF PAPER]. These conceptual metaphors represent 7 aspects about life of Thais including: (1) Life is impermanent and having limited time. (2) Life is uncertain and always change. (3) Life is fight for victory. (4) Life is a proceeding without turning back. (5) Life is transmigration. (6) Life is a interrelationship. (7) Life depends on our act.

The finding from analyzing the interview about life concept of Thais in the view of Chinese shows that most of Chinese agree with the life concept of Thais. In the view of Chinese most of Thais believe in Buddhism, and believe in afterlife, What goes around comes around, as well as life, is impermanent. Above all these reasons, Thais lives in a simple contented life, which is different from the lifestyle of Chinese.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
อุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก
ของ
ZOU SIYUAN

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ.

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม)

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. มนตรี เจียมจรวงศ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. มนตรี เจียมจรวงศ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิสันต์ สุขวิสิทธิ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม อาจารย์ ดร. มนตรี เจียมจรวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ ท่านทั้งสามได้กรุณาให้โอกาส กำลังใจ และคำแนะนำที่มีคุณค่ามาก และสละเวลาตรวจแก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยเสมอมา ผู้วิจัยจึงรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรรการ ประธานกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเด่น บุญปก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภัคดีคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ และอาจารย์ ดร.วิษุกร ทองหล่อ คณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำแนะนำและสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในเค้าโครงปริญญานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และคอยให้กำลังใจ ห่วงใยไต่ถามถึงความคืบหน้าในการทำปริญญานิพนธ์มาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณHuang Yuhui Qin Xiuhong You Huicai Li Chunxiao Huang Tingting และ Zheng Wuyao เพื่อนร่วมงานในมหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลในปริญญานิพนธ์ และให้กำลังใจโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณแม่ คุณน้ำและครอบครัวที่ให้ความรัก ความห่วงใยและความปรารถนาดีที่มอบให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

Zou Siyuan

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะ.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะ.....	15
การศึกษาอุปลักษณะและหน้าที่ของอุปลักษณะ.....	15
การศึกษาอุปลักษณะข้ามวัฒนธรรม.....	20
3 มโนอุปลักษณะชีวิตที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณะของคนไทย.....	22
ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก.....	22
ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจน.....	22
ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบ.....	24
มโนอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก.....	26
ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ.....	27
ชีวิตคือการเดินทาง.....	35
ชีวิตคือกีฬา.....	39
ชีวิตคือกาแฟ.....	43
ชีวิตคือวงกลม.....	45
ชีวิตคือภาชนะบรรจุ.....	46
ชีวิตคือหนัง/ละคร.....	50
ชีวิตคือการต่อสู้.....	53
ชีวิตคือเพลง.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ชีวิตคือเปลวเทียน.....	58
ชีวิตคือดินสอ.....	60
ชีวิตคือกระดาษ.....	62
สรุป.....	65
4 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย.....	68
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย.....	68
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตกับวัฒนธรรมไทย.....	73
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน.....	76
สรุป.....	83
5 บทสรุป.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
มโนอุปลักษณะชีวิตที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณะของคนไทย.....	85
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย.....	87
ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทย.....	88
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน.....	89
อภิปรายผลการวิจัย.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ประวัติผู้วิจัย.....	97

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแสดงมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณชีวิตใน เว็บบล็อก.....	72
2 ตารางแสดงมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน.....	78

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

คำว่า “ชีวิต” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 366) มีสองความหมาย ความหมายหนึ่งคือ ความเป็นอยู่ อีกความหมายหนึ่งคือ ตรงข้ามกับความตายซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “life” หรือภาษาจีนว่า “生活(shenghuo)” หรือ “生命(shengming)” อย่างไรก็ตาม ไม่ว่า “ชีวิต” “life” “生活(shenghuo)” หรือ “生命(shengming)” ล้วนเป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่คนเราไม่สามารถจับต้องได้ ดังนั้น ไม่ว่าคนประเทศใดก็ตาม เมื่อพูดถึงชีวิตมักใช้ความเปรียบ เช่น “ชีวิตเปรียบเหมือนน้ำค้างยามรุ่งอรุณ เมื่อพระอาทิตย์ส่องแสงมาก็แห้งหายไปอย่างรวดเร็ว” การใช้ความเปรียบของถ้อยคำนี้ไม่ได้สร้างภาพพจน์ให้กับ “ชีวิต” เพียงอย่างเดียว หากยังสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของผู้พูดที่เปรียบชีวิตเป็น “น้ำค้าง” อีกด้วย การเปรียบนี้แสดงให้เห็นมุมมองหรือความคิดของผู้พูดว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่คงทน และแห้งหายไปอย่างรวดเร็ว การใช้ความเปรียบที่สะท้อนให้เห็นความคิดนั้น ในมุมมองทางภาษาศาสตร์เรียกว่า อุปลักษณ์ (Metaphor) ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson, 1980, 2003) นักภาษาศาสตร์ปริชานได้กล่าวไว้ในหนังสือ “METAPHORS WE LIVE BY” ว่า

“Metaphor is for most people a device of the poetic imagination and the rhetorical flourish a matter of extraordinary rather than ordinary language. Moreover, metaphor is typically viewed as characteristic of language alone, a matter of words rather than thought or action. For this reason, most people think they can get along perfectly well without metaphor. We have found, on the contrary, that metaphor is pervasive in everyday life, not just in language but in thought and action. Our ordinary conceptual system, in terms of which we both think and act, is fundamentally metaphorical in nature ”

(Lakoff and Johnson, 1980, 2003: 3)

สรุปได้ว่า ผู้คนส่วนใหญ่อาจเข้าใจว่าอุปลักษณ์เป็นเพียงกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งในการสร้างภาพพจน์ในบทกวีและงานประพันธ์อื่นๆ หรือเป็นภาษาที่พิเศษกว่าภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ยิ่งไปกว่านั้นอุปลักษณ์ยังถูกมองว่าเป็นคุณสมบัติของภาษาเพียงอย่างเดียวและเป็นสมบัติของคำมากกว่าความคิดหรือการกระทำ ด้วยเหตุผลนี้คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจว่าเราสามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้โดยไม่ต้องใช้อุปลักษณ์ แต่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson, 1980, 2003: 3)

กลับมองตรงกันข้าม กล่าวคือ อุปลักษณ์เป็นสิ่งที่มิอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ภาษา แต่อยู่ในความคิดและการกระทำของเราด้วย ที่เป็นเช่นนั้นเพราะธรรมชาติของระบบความคิดของเรามี ลักษณะเป็นการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ เรามักเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม มากกว่า เปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ไกลตัวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเปรียบเทียบสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์ มาก่อนกับสิ่งที่เราค้นเคยมากกว่า

ในหนังสือ “METAPHORS WE LIVE BY” เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson 1980, 2003: 51) ได้ยกตัวอย่างอุปลักษณ์เกี่ยวกับชีวิตที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่

I've had a full life.

Life is empty for him.

There's not much left for him.

Her life is crammed with activities.

Get the most out of life.

His life contained a great deal of sorrow.

Live your life to the fullest.

(Lakoff and Johnson 1980, 2003: 51)

เมื่อได้วิเคราะห์ตัวอย่างข้างต้นแล้ว พบว่าถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้ ได้แก่ full, empty, not much left, cramped, get the most out of, contained, to the fullest เป็นถ้อยคำที่ใช้ใน วงความหมาย ของภavnะบรรจุทั้งสิ้น และใช้ถ้อยคำที่เกี่ยวกับภavnะบรรจุเหล่านั้นมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนให้เห็น ระบบความคิดของผู้พูดภาษาอังกฤษที่มีต่อชีวิตว่า [LIFE IS A CONTAINER] ซึ่ง เลคอฟฟ์และ จอห์นสัน (Lakoff; & Johnson 1980: 7) ได้อธิบายว่า

Since metaphorical expressions in our language are tied to metaphorical concepts in a systematic way, we can use metaphorical linguistic expressions to study the nature of metaphorical concepts and to gain an understanding of the metaphorical nature of our activities.

(Lakoff and Johnson 1980,2003: 7)

กล่าวคือเนื่องจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาของเราผูกพันกับมโนทัศน์ของเราอย่างเป็นระบบ ดังนั้นเราสามารถศึกษามโนทัศน์ (Concept) ของมนุษย์โดยผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical linguistic expressions) เพื่อเข้าใจการกระทำต่างๆ ของผู้ใช้ภาษาที่มีธรรมชาติเป็นภาษาเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ ถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical linguistic expressions) ที่ผู้ใช้ภาษาใช้ในการสื่อสารนั้นประกอบด้วยแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) การศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาจะทำให้เราเห็นมโนทัศน์หรือระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ นอกจากอุปลักษณ์จะทำให้เห็นระบบวิธีคิดของผู้พูดแล้วอุปลักษณ์ยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมได้อีกด้วย ดังที่โคเวสเซส (Kövecses . 2005) ได้กล่าวว่า อุปลักษณ์กับวัฒนธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กัน ภาษาสองภาษาที่แตกต่างกันอาจจะสะท้อนระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์ที่เหมือนกัน แต่ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนระบบวิธีคิดหรือมโนทัศน์เหล่านั้นต่างกันเพราะได้รับอิทธิพลหรือถูกกำหนดจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตัวอย่างหนึ่งที่สนับสนุนความคิดดังกล่าวคือ งานวิจัยของนิง ยู (Ning Yu. 1998) ที่ศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับความโกรธโดยเปรียบเทียบถ้อยคำอุปลักษณ์ระหว่างผู้พูดภาษาจีนกับผู้พูดภาษาอังกฤษพบว่าผู้พูดทั้งสองภาษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับความโกรธว่า [ความโกรธเป็นความร้อน] เหมือนกัน แต่ผู้พูดภาษาจีนใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เปรียบเทียบความโกรธกับ “แก๊ส” ในขณะที่ภาษาอังกฤษใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบความโกรธกับ “ของเหลว” ความแตกต่างนี้มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยผู้พูดภาษาจีนมีแนวคิดที่มาจากลัทธิเต๋าเรื่อง “หยิน” “หยาง” และ “ธาตุทั้งห้า (ดิน น้ำ ไฟ ไม้ ทอง) ตามความเชื่อของชาวจีน” ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษไม่มีความเชื่อดังกล่าว

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่าม้งงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณ์ชีวิตสองเรื่อง คือ “อุปลักษณ์เกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ” ของปิยภรณ์ อบแพทย (2552) และ “อุปลักษณ์ชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์” ของสุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (2553) งานวิจัยสองเรื่องนี้ได้รวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ต่างกัน กล่าวคือ ปิยภรณ์ อบแพทย (2552) รวบรวมข้อมูลอุปลักษณ์จากหนังสือธรรมะจากคำสอนของพระธรรมอาจารย์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ได้จึงสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับชีวิตของพระธรรมอาจารย์ ซึ่งโน้มน้าวใจให้คนศึกษาธรรมะและปฏิบัติตาม ในขณะที่สุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (2553) ศึกษาข้อมูลอุปลักษณ์ชีวิตจากหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองของนักเขียนที่มีต่อชีวิตและมีวัตถุประสงค์ที่จะโน้มน้าวใจผู้อ่านเห็นคล้อยตาม อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาอุปลักษณ์ชีวิตจากมุมมองของผู้ใช้ภาษาทั่วไปในสังคมจึงน่าสนใจว่าผู้ใช้ภาษาโดยทั่วไปนั้นมีมุมมองต่อชีวิตเช่นไร ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตที่คนทั่วไปใช้จากเว็บบล็อก (Webblog) เพราะเว็บบล็อกเป็นแหล่งข้อมูล “ร่วมสมัย” กล่าวคือมีความเป็นปัจจุบันและมี การปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เปิดกว้างให้คนในสังคมได้แสดงความคิดเห็นโดยไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ และการไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงนั้นทำให้ผู้ใช้

เว็บบล็อกสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตามที่ต้องการ ข้อมูลในเว็บบล็อกเป็นข้อมูลที่เปิดเผยให้ทุกคนมาอ่านและแสดงความคิดเห็นทั้งคนที่รู้จักกัน และไม่รู้จักกันและการที่มีคนมาแสดง ความคิดเห็นทำให้เห็นว่าถ้อยคำอุปลักษณะในเว็บบล็อกนั้นเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่เข้าใจได้ร่วมกัน ไม่ได้เป็นความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลจากเว็บบล็อกจึงทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางให้มุมมองที่ตรงกับความเป็นจริงและเป็นข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณะที่คนทั่วไปใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถสะท้อนความคิดเห็นของคนทั่วไปไปที่มี ความเข้าใจร่วมกันในสังคมได้

ในเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าคนไทยเปรียบชีวิตกับสิ่งต่างๆ ที่ต่างกัณดงตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตในภาษาไทย เช่น

(1) ชีวิตคือ**ละคร**จาก**หนึ่ง** จะมีคุณค่าหรือไม่ เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับความดีมีโชความยาวของ
เนื้อหา

(Blog Gotoknow, 14/11/2554)

(2) ชีวิตคือ**ละคร** ทุกอย่างอยู่ไม่นานนหรือกั ทั้งทุกข์และสุข แต่หาทางทำความดีให้มากที่สุด จะเป็นผลรวมของการกำหนดลีลาชีวิตในอนาคตต่างหาก

(Blog Gang, 11/8/2554)

(3) ชีวิตก็เหมือน**ละคร** มี**เริ่มต้น ดำเนินไป** และ**ปิดฉาก**ลงไป

(Blog Exteen, 19/11/2555)

เมื่อได้วิเคราะห์ตัวอย่างข้างต้นพบว่าถ้อยคำที่เน้น ได้แก่ **ละคร จาก เนื้อหา เริ่มต้น ดำเนินไป ปิดฉาก** เป็นถ้อยคำที่ใช้ในแวดวงความหมายของ "ละคร" ซึ่งเป็นการนำถ้อยคำที่เกี่ยวกับ "ละคร" มากกล่าวถึง "ชีวิต" ถ้อยคำอุปลักษณะเหล่านี้มี "ชีวิต" เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) และมี "ละคร" เป็นแบบเปรียบ (source domain) ถ้อยคำเหล่านี้แสดงมโนอุปลักษณะว่า[ชีวิต คือ ละคร] และสะท้อนให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด ควรใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ มุมมองนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552) ที่พบว่า ชีวิตแสนสั้นและมีค่าจึงควรใช้ให้คุ้มค่า ปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552) กล่าวว่ามุมมองเช่นนี้ได้มาจากคำสอนในพระพุทธศาสนา อาจกล่าวได้ว่ามุมมองที่คนไทยมีต่อชีวิตนั้นมาจากคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย

แนวคิดการศึกษาอุปลักษณะชีวิตตามแนวภาษาศาสตร์มีความน่าสนใจเพราะนอกจากจะทำให้เห็นระบบวิธีคิดของผู้ใช้ภาษาแล้ว ยังทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นด้วย ดังนั้น การวิเคราะห์อุปลักษณะชีวิตจากภาษาที่คนไทยใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันในปัจจุบันนี้จะทำให้ทราบ มโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยและเข้าใจวัฒนธรรมไทย ประกอบกับที่ผ่านมายังไม่พบการศึกษา อุปลักษณะชีวิต จากถ้อยคำอุปลักษณะที่คนไทยใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตและมโนทัศน์ชีวิตที่สะท้อนจากถ้อยคำเหล่านั้นเพื่อจะได้ทราบมโนทัศน์ ชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะทำให้เข้าใจคนไทยและวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษามุมมองหรือทัศนะที่คนจีนมีต่อมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยเนื่องจาก ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประเทศไทยกับประเทศ จีนมีความสัมพันธ์และมีความร่วมมือในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางและเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ความร่วมมือดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนของทั้งสองประเทศได้รู้จักและมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นคนจีนคนหนึ่งที่ได้ศึกษาภาษาไทยและมีประสบการณ์การใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย เป็นเวลากว่าสี่ปี ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าคนไทยมีมุมมองว่าคนจีนขยัน อดทนและกระตือรือร้น ในขณะที่ คนจีนมักประทับใจกับความไม่เร่งรีบของคนไทย น่าสนใจว่าทัศนะของคนจีนที่มีต่อมโนทัศน์ของ คนไทยมีลักษณะสอดคล้องหรือแตกต่างจากมุมมองดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้ทัศนะหรือมุมมองดังกล่าว อาจจะเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ เห็นความสอดคล้องและความแตกต่างระหว่างคนสอง วัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษามโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน ซึ่งอาจเป็น ประโยชน์กับ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างคนไทยและคน จีนให้ลึกซึ้งมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยและมโนอุปลักษณะที่สะท้อนจากถ้อยคำ อุปลักษณะเหล่านั้น
2. วิเคราะห์มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตที่คนไทยใช้ ทำให้เราทราบมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและ เข้าใจวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเว็บบล็อก (Webblog) ซึ่งปัจจุบันนี้เว็บบล็อกเป็นแหล่งของข้อมูลที่น่าสนใจ เพราะการเก็บข้อมูลจากเว็บบล็อกจะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวาง เป็นปัจจุบันและเป็นการใช้ภาษาทั่วไปในชีวิตประจำวันที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดของคนไทยในปัจจุบัน ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยจะรวบรวมตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมยชีวิตจากบล็อกเอ็กซีทีน (Blog Exteen) บล็อกแก๊ง (Blog Gang) และบล็อกโกทูโนว์ (Blog Go to know) ซึ่งเป็นเว็บบล็อกยอดนิยมสามอันดับแรกของคนไทยโดยจากการจัดอันดับของ truehits.net¹ ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554
2. ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลจากเว็บบล็อกดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2554 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2555 รวมระยะเวลา 2 ปี
3. ผู้วิจัยจะรวบรวมตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่มีความถี่ปรากฏ 5 ครั้งขึ้นไป จากต่างผู้แสดงความคิดเห็น จึงจะนับเป็น 1 ตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบมโนอุปมาอุปไมยและมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทย
2. ทำให้เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือต่างจากมโนทัศน์และวัฒนธรรมของจีน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อุปมาอุปไมย (Metaphor)** คือการเปรียบของสองสิ่งที่อยู่ต่างวงความหมายกันแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน
2. **ถ้อยคำอุปมาอุปไมย (Metaphorical linguistic expressions)** คือรูปภาษาที่ผู้พูดภาษาใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันซึ่งแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งที่อยู่ต่างแวดวงความหมายกันซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง “ชีวิต” และ “สิ่งที่ใช้เปรียบกับชีวิต”
3. **มโนอุปมาอุปไมย (Conceptual metaphor)** คือระบบความคิดที่มีลักษณะเป็นอุปมาอุปไมยซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงประเภทมโนทัศน์เข้าด้วยกันปรากฏให้เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมย มโนอุปมาอุปไมยจะ

¹ truehits.net ทรูฮิต คือ ระบบให้บริการตรวจสอบสถิติการเยี่ยมชมเว็บไซต์ ซึ่งเป็นผลงานวิจัยและพัฒนา โดยสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ (สบทสร.) ภายใต้ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ จุดมุ่งหมายของการจัดทำระบบให้บริการดังกล่าว คือ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีระบบการตรวจสอบสถิติ การเยี่ยมชมเว็บไซต์ ภายในประเทศ

เป็นไปตามการรับรู้การมองโลกของคนในสังคมนั้นๆ และสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา (ศิริพร รักดีผาสุข, 2549)

4. **มโนทัศน์ (Concept)** คือความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์และสัมพันธ์กับทัศนะและการมองโลกของมนุษย์

5. **ชีวิต (Life)** เนื่องจากคำว่า “ชีวิต” มีความหมายกว้างขวาง ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา “ชีวิต” ในความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 366) ที่หมายถึงความเป็นอยู่ และตรงข้ามกับความตาย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดอุปลักษณะของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980, 2003) มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์อุปลักษณะชีวิตของคนไทย

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นผู้วิจัยจะรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะทั้งภาษาไทยและภาษาจีน

2. รวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาอุปลักษณะ “ชีวิต” โดยวิเคราะห์ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตจากบล็อกแก๊ง (Blog Gang) บล็อกเอ็กซ์ทีน (Blog Exteen) และบล็อกโกทูโนว์ (Blog Gotoknow) ของไทยตามคำนิยามของถ้อยคำอุปลักษณะ จากนิยามผู้วิจัยพบและได้รวบรวมถ้อยคำอุปลักษณะที่มี 2 ลักษณะ คือ

2.1 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) อย่างชัดเจนโดยมีคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่น

“ชีวิตเหมือนการไต่ผา ไม่ว่าการปีนจะลำบากหนาอย่างไร ผู้คนมักยอมทนผื่นปีนต่อไป”

(Blog Exteen, 19/11/2554)

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตของคนไทย มีสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) คือ “ชีวิต” ปรากฏคำเชื่อมที่แสดงคำเปรียบเทียบคือคำว่า “เหมือน” มีแบบเปรียบเทียบ (source domain) คือ “การไต่ผา”

2.2 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ซึ่งในงานวิจัยนี้แบบเปรียบ (source domain) หมายถึงสิ่งที่ใช้เปรียบกับชีวิตและสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) หมายถึงชีวิต ดังตัวอย่าง

“ฝีก้าวของชีวิตไม่ใช่อยู่ที่ก้าวได้เร็ว แต่อยู่ที่ก้าวได้มั่นคง”

(Blog ExteenGang, 4/12/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าวมีสิ่งที่เปรียบ (target domain) คือ “ชีวิต” และไม่ได้ปรากฏแบบเปรียบ (source domain) อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาคำว่า “ฝีก้าว” “ก้าวได้เร็ว” “ก้าวได้มั่นคง” พบว่าคำเหล่านี้เป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของ “การเดินทาง” เมื่อนำคำที่อยู่ในวงความหมายของ “การเดินทาง” มากล่าวถึง “ชีวิต” แสดงให้เห็นว่าผู้พูดได้เปรียบ “ชีวิต” เป็น “การเดินทาง”

3. การดำเนินการวิเคราะห์

ในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 จำแนกถ้อยคำอุปลักษณะชีวิต

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะจำแนกถ้อยคำอุปลักษณะที่มีแบบเปรียบ (source domain) ที่เหมือนกันอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน ดังตัวอย่าง

(1) ชีวิตคือ**การเดินทาง** และเราต้องไม่**ย่ออยู่ที่เดิม**

(Blog Gang, 28/8/2554)

(2) ชีวิตคือ**การเดินทาง** มี**การเดินทาง**ก็ต้อง**ไปที่ไหนสักแห่ง**

(Blog Gang, 3/5/2554)

(3) ชีวิตเหมือน**การเดินทาง**อันยาวนานที่ทุกคนต้อง**ก้าวเท้าไปข้างหน้า** เมื่อใดที่**หกล้ม**ชะงักลงชั่วขณะเป็นแค่การ**หยุดพักระหว่างทาง**การ**ผจญภัย**ยังไม่จบลงเมื่อลุกขึ้นมาได้เราก็จะ**เดินหน้าต่อไป**

(Blog Exteen, 25/6/2555)

(4) ชีวิตคือ**การเดินทาง** เพื่อเสาะแสวงหาคุณค่าความดีงามและความหมายให้กับตนเองโดยที่แต่ละคนต่างก็มี**จุดมุ่งหมาย**และ**ปลายทาง**ที่แตกต่างกันบ้างไกลบ้างตามที่ใครอยากจะให้ **การเดินทาง**ของตนเองสิ้นสุดลง ณ ที่แห่งหนใดซึ่งหลายคนก็พบกับความสมหวังและ**เดินทางถึงพากฝั่ง**ตามที่ตนปรารถนาในขณะที่อีกหลายคนต้องเจ็บปวดกับความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

(Blog Gotoknow, 15/2/2554)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่รวบรวมจากเว็บบล็อกไทยดั่งกล่าวเห็นได้ว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ทั้ง 4 ถ้อยคำนี้มีแบบเปรียบเทียบ (source domain) ที่เหมือนกัน คือการเดินทางและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) คือชีวิต

3.2 วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน.(Lakoff and Johnson 1980,2003) มาใช้ในการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ ซึ่งจะวิเคราะห์ลักษณะเด่น (salient features) ระหว่าง แบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) โดยพิจารณาจากปริบท และแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) อย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็น มโนอุปลักษณ์และมโนทัศน์

จากตัวอย่าง (1) — (4) ใน 3.1 เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้ “การเดินทาง” มาเปรียบกับ “ชีวิต” ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำว่า **การเดินทาง ย่ำอยู่ที่เดิม ไปที่ไหนสักแห่ง ก้าวเท้า ข้างหน้า จุดหมาย หยุดพัก ระหว่างทาง ผจญภัย เดินหน้าต่อไป ปลายทางเดินทางถึงฟากฝั่ง** เป็นต้น การนำคำที่มีความหมายในแวดวง “การเดินทาง” มาเชื่อมโยงกับ “ชีวิต” ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของ “ชีวิต” ผ่าน “การเดินทาง” ซึ่งสามารถสรุปและแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)
[การเดินทาง]		[ชีวิต]
จุดหมายปลายทาง	→	สิ่งที่คนเรามุ่งหวังในชีวิต
ก้าวเท้าไปข้างหน้า	→	การดำเนินชีวิตเพื่อไปสู่ ความมุ่งหวังของตนเอง
การหกล้ม	→	ปัญหาหรือความผิดพลาด ที่เกิดขึ้นในการดำเนิน ชีวิต
การหยุดพักในการเดินทาง	→	การทบทวน
การไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้	→	การประสบสิ่งที่มุ่งหวัง

ถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] ของคนไทย สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเราต้องมีเป้าหมายหรือความมุ่งหวัง เราต้องดำเนินชีวิตต่อไป เพื่อประสบสิ่งที่มุ่งหวัง ในการดำเนินชีวิตของเราอาจต้องเกิดปัญหาหรือความผิดพลาด เราต้องแก้ไขหรือปรับตัวและดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายต่อไป

3.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์และวัฒนธรรมไทย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยมาสรุปเป็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยกับวัฒนธรรมไทย

3.4 วิเคราะห์มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะอธิบายมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน โดยมุ่งศึกษาว่า คนจีนคิดว่า (1) คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิตหรือมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตตามที่สะท้อนจากถ้อยคำ อุปลักษณะในเว็บล็อกหรือไม่ และ (2) คนจีนมีความคิดเห็นวามมโนทัศน์ชีวิตหรือมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตเหมือนหรือสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตหรือมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตที่คนไทยมีหรือไม่ ผู้วิจัยจะนำมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ได้สรุปมาเป็นประเด็นในการทำแบบสอบถามคนจีนโดยการสุ่มแบบเจาะจง คนจีนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือสามารถสื่อสารภาษาไทยได้และมีประสบการณ์การใช้ชีวิตในประเทศไทยจำนวน 100 คน โดยไม่จำกัดเพศ วัยและอาชีพ

4. สรุปผลการวิจัยและเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์และเปรียบเทียบมโนอุปลักษณ์และมโนทัศน์ชีวิตของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาจีนที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจะทบทวนแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์ และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์ตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) จากการทบทวนเอกสารพบว่า แนวคิดในการศึกษาอุปลักษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แนวคิด ได้แก่ การศึกษาตามแนวคิดเดิมและการศึกษาตามแนวคิดตามทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดเดิม (Classical view) อธิบายว่าอุปลักษณ์เป็นภาษาพิเศษเชิงเปรียบเทียบที่เป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากเดิมและทำให้เกิดความเปรียบระหว่างสองสิ่งซึ่งต้องมีลักษณะบางอย่างร่วมกัน และอุปลักษณ์ไม่ใช่สิ่งจำเป็นแต่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางศิลปะและวาทศิลป์ เช่น The ship ploughed the water (เรือ ไถ น้ำ) เป็นการนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทำนามาใช้ในการเดินเรือ ซึ่งเปรียบเทียบการเดินเรือเป็นการไถนา เป็นต้น (Geoffrey Finch, 2000, 2005)

ส่วนแนวคิดที่ 2 คือการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานโดยนักภาษาศาสตร์มองว่าอุปลักษณ์เป็นปรากฏการณ์การมองสิ่งหนึ่งผ่านอีกสิ่งหนึ่งในเชิงเปรียบเทียบที่ไม่ได้ศึกษาเฉพาะความหมายของคำเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาทั้งระบบความคิดและการใช้ภาษา

ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) เป็นแนวทางในการศึกษาทางด้านความหมายที่สัมพันธ์กับระบบความคิดของมนุษย์ การรับรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ เลคอฟฟ์ (Lakoff, 1987: อ้างอิงจาก ปิยภรณ์ อบแพทย, 2552: 12) เป็นนักภาษาศาสตร์ผู้หนึ่งที่ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับระบบความคิดของมนุษย์ โดยต้องการอธิบายความสามารถในการเรียนรู้ การรับรู้ การคิดหาเหตุผล ตลอดจนระบบการคิดและกระบวนการในการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งเขานำเอาแนวคิดทฤษฎีปริชานศาสตร์ (Cognitive science) มาเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ทางด้านความหมายและเรียกแนวคิดนี้ว่าทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) ซึ่งมีสมมติฐานว่า ภาษาของมนุษย์จะสะท้อนการรับรู้และการมองโลกของมนุษย์ การเรียนรู้และ

เข้าใจภาษาสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ ประสบการณ์ดังกล่าวได้แก่ ประสบการณ์ การรับรู้ทางร่างกาย (bodily experience) ทางประสาทสัมผัสต่างๆ (sense-motors) ทางอารมณ์ ความรู้สึก (emotional) และทางสังคม (social) เป็นต้น การศึกษาความหมายในภาษาจึงไม่สามารถ แยกความหมายออกจากประสบการณ์ได้ ดังนั้นการศึกษาความหมายจะต้องนำเอาประสบการณ์เข้ามาศึกษาด้วย

การศึกษาอุปลักษณ์ขยายแนวทางการศึกษาจากแวดวงวรรณกรรมไปสู่แวดวงภาษาศาสตร์ จากอิทธิพลของงานเขียนของนักภาษาศาสตร์ปริชาน 2 คนคือเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson) ที่ได้ร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ “Metaphors We Live By” กล่าวได้ว่าทั้งคู่ได้ร่วมกันเปิด มุมมองใหม่ในการศึกษาอุปลักษณ์ในแง่ของการเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่สะท้อนระบบวิถีคิดของ ผู้ใช้ภาษา และกล่าวว่าเราสามารถพบอุปลักษณ์ได้ทั่วไปในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน

นอกจากการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณ์ (Metaphor) และระบบความคิดหรือ ระบบมโนทัศน์ (Conceptual system) ดังกล่าวแล้ว เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson. 1980: อ้างอิงจาก สุรเชษฐ์ พิษิตพงศ์เฝ้า, 2553: 22-26) ยังได้จำแนกมโนอุปลักษณ์เป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) มโนอุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (structural metaphor)

มโนอุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (structural metaphor) หมายถึงมโนอุปลักษณ์ที่แสดง การเปรียบเทียบให้เห็นในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์หรือกระบวนการถ่ายทอดความหมาย (Mappings) ระหว่างสองสิ่งหรือสองแวดวงความหมาย (Conceptual domains) โดยสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ นำมาเปรียบหรือเป็นแบบเปรียบกับอีกสิ่งที่ถูกเปรียบหรือสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์น สันได้ยกตัวอย่างไว้ เช่น ARGUMENT IS WAR โดยพิจารณาจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พิมพ์ตัวเอนหนา ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทำศึกสงครามที่มาใช้กล่าวถึงการแสดงความคิด ดังนี้

ARGUMENT IS WAR

Your claims are *indefensible*.

He *stacked every weak point* in my argument.

His criticism were *right on target*.

I *demolished* his argument.

I've never *won* an argument with him.

You disagree? Okay, *shoot!*

If you use that *strategy*, he'll *wipe you out*.

He *shot down* all of my arguments.

(Lakoff and Johnson 1980: 4)

ตัวอย่างมโนอุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง ARGUMENT IS WAR ข้างต้นนี้ปรากฏคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทำศึกสงครามใช้ร่วมกับการกล่าวถึงการแสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในเชิงเปรียบเทียบว่า [การแสดงความคิดเห็นเป็นการทำสงคราม] กล่าวคือ ขั้นตอนหรือกระบวนการแสดงความคิดเห็นมีลักษณะอย่างเดียวกับขั้นตอนหรือกระบวนการทำสงคราม เช่นผู้ที่เราแสดงความคิดเห็นโต้แย้งด้วยนั้นเปรียบเทียบกับฝ่ายตรงข้ามหรือฝ่ายศัตรูผู้เป็นปรปักษ์กับเรา เนื่องจากมีความคิดเห็นที่ตรงข้ามหรือขัดแย้งกับเรา การวางแผนหรือการวางแผนการศึกสงครามเปรียบได้กับการวางแผนหรือเลือกวิธีการใช้ภาษาและความคิดเพื่อโต้แย้งอีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายที่สามารถแสดงความคิดเห็นโต้แย้งอีกฝ่ายหนึ่งได้สำเร็จจึงเปรียบเทียบกับเป็นผู้ชนะในการทำสงคราม

(2) มโนอุปลักษณ์เชิงทิศทาง (orientational metaphor)

มโนอุปลักษณ์เชิงทิศทาง (orientational metaphor) หมายถึงมโนอุปลักษณ์ที่เกิดจากการทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ โดยอาศัยประสบการณ์เกี่ยวกับทิศทาง พื้นที่และการเคลื่อนที่ เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบทำความเข้าใจกับอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องการกล่าวถึง เช่นการใช้คำว่า ขึ้น-ลง เข้า-ออก หน้า-หลัง ตื่น-หลับ กลาง-ริม เป็นต้น ตัวอย่างมโนอุปลักษณ์ประเภทดังกล่าว เช่น

HAPPY IS UP; SAD IS DOWN

I'm feeling *up*.

My spirits *rose*.

Thinking about her always gives me a *lift*.

I'm feeling *down*. I'm depressed.

I *fell* into a depression.

(Lakoff and Johnson, 1980:15)

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พิมพ์ตัวเอนหนาดังตัวอย่างที่เลคอฟและจอห์นสันเสนอไว้นี้แสดงให้เห็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความสุขและความทุกข์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษว่ามีลักษณะเกี่ยวข้องกับการประสบการณ์ในการเคลื่อนที่ในทิศทาง “ขึ้น” และ “ลง” กล่าวคือ เมื่อกล่าวถึงความสุขจะพบการนำคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ไปในทิศทาง “ขึ้น”(up) แต่เมื่อกล่าวถึงความทุกข์ ความเศร้าโศกเสียใจจะพบการนำคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ไปในทิศทาง “ลง”(down) ด้วยเหตุนี้จึงสรุประบบวิธีคิดเชิงเปรียบเทียบเมื่อผู้ใช้ภาษาอังกฤษกล่าวถึงความสุขและความทุกข์ว่าเป็นเหมือนทิศทางการเคลื่อน “ขึ้น”และ “ลง” ตามลำดับ

(3) มโนอุปลักษณ์เชิงรูปธรรม (ontological metaphor)

มโนอุปลักษณ์เชิงรูปธรรม (ontological metaphor) หมายถึงมโนอุปลักษณ์ที่แสดงการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมว่ามีลักษณะเป็นรูปธรรมที่มีอยู่จริง สามารถสัมผัสจับต้องได้ เช่น มโนอุปลักษณ์ [เวลาคือเงินทอง] หรือ TIME IS MONEY จะเห็นได้ว่า “เวลา” เป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรมหรือไม่สามารถสัมผัสแตะต้องได้ หากแต่นำไปเปรียบเทียบว่าเป็นเหมือนสิ่งของหรือวัตถุที่เป็นรูปธรรมสามารถแตะต้องสัมผัสได้ดังเช่นระบบความคิดเกี่ยวกับ “เวลา” ว่าสามารถใช้จ่ายได้อย่างสุรุ่ยสุร่าย (wasting) สามารถดออม (save) ลงทุน (invested) ใช้จ่าย (spend) มีราคา (cost) ได้เหมือนกับเป็น “เงินทอง” ดังถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พิมพ์ตัวเอนหนาจากตัวอย่างต่อไปนี้

TIME IS MONEY

You're *wasting* my time.

The gadget will *save* you hours.

I don't *have* the time to give you.

How do you *spend* your time these days.

That flat tire *cost* me an hour.

I've *invested* a lot of time in her.

I don't *have* enough time to *spare* for that.

(Lakoff and Johnson, 1980:7-8)

ในหนังสือ “Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind” เลคอฟ (Lakoff, 1987: 276) ได้อธิบายการเทียบโยงความคิดและความหมายแบบอุปลักษณ์ว่าประกอบด้วยสิ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบซึ่งเรียกว่า “แบบเปรียบเทียบ” (source domain) และสิ่งที่ต้องการอธิบายหรือทำความเข้าใจเรียกว่า “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” (target domain) การเทียบโยงระหว่างแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบได้มาจากการที่ผู้ใช้ภาษารับรู้ถึงความคล้ายคลึงหรือความสอดคล้อง (correspondence) ของแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบโดยที่แบบเปรียบเทียบมักจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ทางกายหรือเป็นสิ่งที่เป็รูปธรรมที่ถูกเทียบโยงไปยังสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบซึ่งมีความเป็นนามธรรมเป็นสิ่งที่ไกลตัวหรือและอาจไม่มีประสบการณ์หรือคุ้นเคยมาก่อน

เลคอฟ (Lakoff, 1992) ได้ยกตัวอย่างอุปลักษณ์ ความรักคือการเดินทาง [LOVE IS A JOURNEY] ในภาษาอังกฤษซึ่งผู้ใช้ภาษารับรู้ได้ถึงความคล้ายคลึงหรือความสอดคล้องระหว่างการเดินทางและความรัก ดังนั้นเมื่อผู้ใช้ภาษาต้องการบอกเล่าถึงประสบการณ์ความรักที่มี

ความเป็นนามธรรมและจับต้องไม่ได้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ผู้ใช้ภาษาจึงเลือกการเดินทางที่เป็นประสบการณ์ทางกายภาพที่ตนและผู้ฟังคุ้นเคยและมีความเป็นรูปธรรมจับต้องได้มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ความรักที่ผู้ใช้ภาษามองว่ามีโครงสร้างภายในคล้ายคลึงหรือสอดคล้องกับประสบการณ์การเดินทาง เลคอฟได้เทียบโยงองค์ประกอบระหว่างการเดินทางและความรัก ดังนี้

JOURNEY (source domain)		LOVE(target domain)
the travelers	□	the lovers
the vehicle	□	the love relationship itself
the journey	□	events in relationship
the distance covered	□	the progress made
the obstacles encountered	□	the difficulties experienced
decisions about which way to go	□	choices about what to do
the destination of the journey	□	the goal(s) of the relationship

จากข้อมูลทั้งหมดนี้จะเห็นว่าการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) มุ่งอธิบายถึงการใช้ภาษาที่เป็นผลมาจากกระบวนการคิด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้เกี่ยวกับโลก ประสบการณ์การใช้ภาษา ดังนั้นเราจึงสามารถเข้าใจมโนทัศน์ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนในสังคมเป็นอย่างดีด้วยการศึกษาอุปลักษณ์ที่ปรากฏในภาษาที่คนในสังคมใช้กัน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาอุปลักษณ์ชีวิตของผู้พูดภาษาไทย

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีคนศึกษาอุปลักษณ์ในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่นอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเมือง อุปลักษณ์เกี่ยวกับธุรกิจ อุปลักษณ์ในหนังสือ อุปลักษณ์เกี่ยวกับโรคมะเร็ง ฯลฯ งานวิจัยที่ได้รวบรวมมานี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ต้องการกล่าวคือ บางงานวิจัยศึกษาอุปลักษณ์เพื่อทราบมโนทัศน์ บางงานวิจัยศึกษาอุปลักษณ์เพื่อทราบมโนทัศน์ รวมทั้งศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณ์และบางวิจัยศึกษาอุปลักษณ์เชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกตามหัวข้อดังนี้

2.2.1 การศึกษาอุปลักษณ์และหน้าที่ของอุปลักษณ์

เนื่องจากอุปลักษณ์เกิดขึ้นได้จากการใช้ภาษาในทุกรูปแบบไม่จำเพาะแต่เพียงภาษาในงานประพันธ์ และอุปลักษณ์ยังสามารถสะท้อนให้เห็นระบบความคิด การมองโลกและความเข้าใจต่อสิ่ง

ต่างๆ ดังนั้นจึงมีคนสนใจศึกษาอุปลักษณะเพื่อทราบมโนทัศน์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ของคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง ในภาษาไทยการศึกษาอุปลักษณะที่ผ่านมาสามารถจำแนกได้เป็นการศึกษาอุปลักษณะข่าวหรือหนังสือพิมพ์ได้แก่ งานของจิตติมา จารยะพันธ์ (2539) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะสงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย” ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าคนไทยมีมโนทัศน์เกี่ยวกับกีฬาเป็นสงคราม

อุษา พงษ์ชัยวิบูลย์ (2544) ได้ศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานจากข่าวการเมืองไทยในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ จากการศึกษาพบว่ารูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะในข่าวการเมืองไทยทั้ง 10 ประเภทแสดงให้เห็นว่าคนไทยมีมโนทัศน์ทางการเมืองดังนี้ 1. [การเมืองเป็นสงคราม] 2. [การเมืองเป็นการแข่งขัน] 3. [การเมืองเป็นการพนัน] 4. [การเมืองเป็นธุรกิจ] 5. [การเมืองเป็นการแสดง] 6. [การเมืองเป็นการศึกษา] 7. [การเมืองเป็นการเดินทาง] 8. [การเมืองเป็นการโจรกรรม] 9. [การเมืองเป็นเครื่องเรือน] 10. [การเมืองเป็นสิ่งมีชีวิต] และมีการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับการสู้รบหรือการทำสงครามมาใช้มากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมองว่าการเมืองเป็นสงคราม

ส่วนโชคชัย ห่วงถนอม (2548) ได้ศึกษา “การวิเคราะห์อุปลักษณะการต่อสู้และการแข่งขันในข่าวธุรกิจตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์พุทธิปัญญา¹” พบว่า การทำธุรกิจคือการต่อสู้ ซึ่งแสดงว่าการแย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจในปัจจุบันเป็นเรื่องของการต่อสู้และการแข่งขันและเป็นการกระทำเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม

นอกจากนี้ ดีเลศ ศิริวารินทร์ (2550) ยังได้ศึกษาอุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจมี 6 ประเภทแยกตามแนวดวงความหมายได้แก่ อุปลักษณะสงคราม อุปลักษณะพาหนะ อุปลักษณะสิ่งก่อสร้าง อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะการแข่งขันและอุปลักษณะต้นไม้ ทั้งนี้อุปลักษณะที่พบสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อเศรษฐกิจดังนี้คือ เศรษฐกิจเป็นสงคราม เศรษฐกิจเป็นพาหนะ เศรษฐกิจเป็นสิ่งก่อสร้าง เศรษฐกิจเป็นสิ่งมีชีวิต เศรษฐกิจเป็นการแข่งขันและเศรษฐกิจเป็นต้นไม้

จากการทบทวนงานวิจัยอุปลักษณะในข่าวทั้งที่เป็นข่าวกีฬา ข่าวการเมือง และข่าวเศรษฐกิจดังกล่าว สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของสื่อมวลชนที่มีต่อกีฬา การเมืองและเศรษฐกิจว่า เป็นการต่อสู้และสงครามชัดเจนที่สุด

¹ แนวทฤษฎีอรรถศาสตร์พุทธิปัญญา เป็นแขนงวิชาหนึ่งของทฤษฎีภาษาศาสตร์พุทธิปัญญา (Cognitive Linguistics) ซึ่งโดยทั่วไปทฤษฎีนี้จะศึกษาภาษาที่เกี่ยวกับความคิดหรือมโนทัศน์ (Concept) ในจิตหรือความคิดของมนุษย์ (โชคชัย ห่วงถนอม.2548: 14) แนวทฤษฎีอรรถศาสตร์พุทธิปัญญามีความหมายเดียวกับแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานซึ่งผู้วิจัยอ้างอิงในงานวิจัยนี้

นอกจากการศึกษาอุปลักษณะข้าวหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีผู้สนใจนำแนวการศึกษาอุปลักษณะตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานไปศึกษาอุปลักษณะในบทเพลงด้วย เช่น มิรินด้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) และสินินาฏ วัฒนสุข (2549) ซึ่งมิรินด้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) ได้ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ภาษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงโดยมองว่าผู้หญิงเป็นสิ่งที่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นการเดินทาง

ส่วนผลการวิจัยของสินินาฏ วัฒนสุข (2549) พบว่า อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักมีจำนวน 12 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิตอุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง อุปลักษณะความเจ็บป่วยอุปลักษณะการเรียนรู้ อุปลักษณะการแข่งขัน อุปลักษณะธุรกิจ อุปลักษณะการแสดงอุปลักษณะการพนันและอุปลักษณะการกระทำ อนึ่ง อุปลักษณะทั้งหมดดังกล่าว แสดงมโนทัศน์อารมณ์รักของผู้ใช้ภาษาไทย ได้แก่ อารมณ์รักเป็นสิ่งมีชีวิต อารมณ์รักเป็นสิ่งไม่มีชีวิต อารมณ์รักเป็นธรรมชาติ อารมณ์รักเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ อารมณ์รักเป็นการเดินทาง อารมณ์รักเป็นความเจ็บป่วย อารมณ์รักเป็นการเรียน อารมณ์รักเป็นการแข่งขัน อารมณ์รักเป็นธุรกิจ อารมณ์รักเป็นการแสดง อารมณ์รักเป็นการพนันและอารมณ์รักเป็นการกระทำ

สำหรับการศึกษาอุปลักษณะตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานในภาษาจีนมีไม่มากนัก งานวิจัยที่พบเช่นงานวิจัยของ เจิน จิ่งจิ่ง (Chen Jingjing, 2008) ได้ศึกษาอุปลักษณะชื่อตัวละครในวรรณกรรมเรื่อง “ความฝันในหอแดง ผลการศึกษาพบว่า มีมโนอุปลักษณะผู้หญิง 6 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ [ผู้หญิงเป็นดอกไม้] [ผู้หญิงเป็นเพชรพลอย] [ผู้หญิงเป็นนกงาม] [ผู้หญิงเป็นน้ำ] [ผู้หญิงเป็นพระจันทร์] และ [ผู้หญิงเป็นสิ่งสีแดง] และพบมโนทัศน์ที่คนทั่วไปมีต่อผู้ชาย คือ ผู้ชายต้องมีเกียรติยศ ผู้ชายต้องมีฐานะในสังคม ส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับความรักซึ่งสะท้อนจากการตั้งชื่อของตัวละครเอกสองคน คือ “ไม้” กับ “หิน” เป็นรักแท้ “ทอง” กับ “หยก” ไม่ใช่รักแท้

จาง เวย (Zhang Wei, 2009) ได้ศึกษาอุปลักษณะ “กิน” ตามแนวปริชานศาสตร์ โดยวิเคราะห์ความหมายในพจนานุกรมจีนและรวบรวมอุปลักษณะที่เกี่ยวข้อง คำว่า “กิน” ในภาษาจีน จากการวิเคราะห์อุปลักษณะ “กิน” นี้พบว่า อุปลักษณะเหล่านี้มาจากการสัมผัสของคนเรา ได้แก่ การสัมผัสทางรสชาติ การสัมผัสทางกลิ่น การสัมผัสจากการมอง นอกจากนี้แล้วอุปลักษณะ “กิน” ยังสัมพันธ์กับภาชนะบรรจุอาหาร สีส้น กลิ่น และรสชาติของอาหาร อุปลักษณะ “กิน” มีลักษณะทางปริชาน ได้แก่ ประสบการณ์ทางการกินที่หลากหลายทำให้การใช้อุปลักษณะการกินมีมากขึ้นเรื่อยๆ การใช้อุปลักษณะ “กิน” ทำให้การรับรู้ของคนเรากว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้แล้วอุปลักษณะ “กิน” ในภาษาจีนยังได้ใช้อย่างแพร่หลายในเมื่อพูดถึงเรื่องที่มีลักษณะพิเศษของชนชาติจีน ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนจีน สภาพสังคมจีนและอำนาจของคนจีน

การศึกษาอุปลักษณะได้ขยายแนวทางในการศึกษาโดยมีงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานร่วมกับแนวคิดในศาสตร์อื่นได้แก่ วัจนปฏิบัติศาสตร์ทำให้เข้าใจอุปลักษณะที่อยู่ในระบบความคิดตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานและหน้าที่ของอุปลักษณะในการสื่อสารตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ด้วย เช่น วิลาวรรณ วิษณุเวคิน (2550) วรวรรณ เพ็ชรกิจ (2551) รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม (2551) ปิยภรณ์ อบแพทย์ (2552) และสุรเชษฐ์ พิษิตพงศ์เฒ่า (2553)

วิลาวรรณ วิษณุเวคิน (2550) ได้ศึกษาอุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของอุปลักษณะที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย และเพื่อศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณะเหล่านั้น ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ลักษณะทางมโนทัศน์ของอุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทยแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ มโนอุปลักษณะเชิงโครงสร้าง มโนอุปลักษณะเชิงทิศทางและการเคลื่อนที่ และมโนอุปลักษณะเชิงรูปธรรม และผลการวิจัยยังพบว่าอุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทยมีหน้าที่ 2 ประการคือ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดและหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ

วรวรรณ เพ็ชรกิจ (2551) ได้ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งในภาษาไทยตามแนวปริชานศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งในภาษาไทยว่าสะท้อนมุมมองที่แพทย์และผู้ป่วยมีต่อโรคมะเร็งอย่างไร เจตนาปริเฉทเกี่ยวกับโรคมะเร็งของแพทย์และผู้ป่วยมีอะไรบ้าง และเจตนาที่สัมพันธ์กับการใช้อุปลักษณะและมโนอุปลักษณะโรคมะเร็งอย่างไร ผลการศึกษามโนอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งพบว่า ผู้ป่วยมีมโนอุปลักษณะ [โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค] [โรคมะเร็งเป็นวัชพืช] [โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย] [โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ] [โรคมะเร็งเป็นเพื่อน] [โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม] [การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม] [การรักษาโรคมะเร็งเป็นการเดินทาง] และ [การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน] มโนอุปลักษณะส่วนใหญ่พบในภาษาของแพทย์ด้วยเช่นกัน ยกเว้น [โรคมะเร็งเป็นเพื่อน] [การรักษาโรคมะเร็งเป็นการเดินทาง] และ [การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน] และผลการวิเคราะห์เจตนาปริเฉทพบว่า เจตนาปริเฉทเกี่ยวกับโรคมะเร็งของแพทย์ คือ (1) การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษา (2) การรณรงค์ให้ป้องกันและตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง (3) การปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วย เจตนาที่เกี่ยวกับโรคมะเร็งของผู้ป่วยคือ (1) การแบ่งปันประสบการณ์การเจ็บป่วยและการรักษา (2) การแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการเจ็บป่วยทั้งในด้านลบและด้านบวก (3) การปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วยมะเร็งคนอื่นๆ ญาติผู้ป่วยและตนเอง ซึ่งเจตนาเหล่านี้แสดงผ่านวัจนกรรม 4 กลุ่มใหญ่ คือ การบรรยาย การกำหนดให้ทำการแสดงอารมณ์ความรู้สึกและการสัญญา

รัชสมัย รัชกาลที่ 5 (2551) ได้ศึกษาอุปลักษณะที่นักการเมืองใช้ ตามแนววรรณคดีปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้ซึ่งสะท้อนมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับการเมือง และวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะที่ นักการเมืองไทยใช้ในวาทกรรมการเมืองประเภทต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า มีมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับการเมือง 9 มโนอุปลักษณะ และจากการศึกษาหน้าที่ของมโนอุปลักษณะพบว่ามโนอุปลักษณะที่นักการเมืองใช้ทำหน้าที่ 3 ด้าน คือ 1.ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ การอธิบายความและการเปลี่ยนมุมมองใหม่ 2.ด้านบุคคลสัมพันธ์ ได้แก่ การนำเสนอภาพด้านบวกของตนเองและการนำเสนอภาพด้านลบของฝ่ายตรงข้าม 3. ด้านสัมพันธภาพ ได้แก่ การลำดับความและการเชื่อมโยงความ

ปิยภรณ์ ออบแพทย (2552) ได้ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ และวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ โดยใช้ข้อมูลจากผลงานหนังสือธรรมะของพระธรรมอาจารย์ 6 ท่าน จำนวน 60 เล่ม ผลการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะพบว่า มีมโนอุปลักษณะชีวิต 15 มโนอุปลักษณะได้แก่ [ชีวิตคือการเดินทาง] [ชีวิตคือการต่อสู้/สงคราม] [ชีวิตคือทรมาน] [ชีวิตคือธุรกิจ] [ชีวิตคือภาระ/สถานที่ที่ปิดล้อม] [ชีวิตคือสิ่งที่ไม่คงทน] [ชีวิตคือการศึกษา] [ชีวิตคือต้นไม้] [ชีวิตคือละคร] [ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือสิ่งปลูกสร้าง] [ชีวิตคือแสงเทียน/แสงตะเกียง] [ชีวิตคือสัตว์ไม่เชื่อง] [ชีวิตคือสิ่งที่มีปริมาณ/ความยาว] และ[ชีวิตคือสิ่งที่ต้องขัดแต่งเพิ่ม] มโนอุปลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนาหลายประการคือ ธรรมะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต ทุกชีวิตต้องเจอปัญหาหรืออุปสรรค อวิชชาทำให้ชีวิตเป็นทุกข์ ชีวิตไม่แน่นอนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ชีวิตแสนสั้น การเกิด-การตายเป็นสิ่งคู่กันและความตายเกิดได้ทุกขณะ เราควรกำหนดเป้าหมายหรือวางแผนในการดำเนินชีวิต ชีวิตมีค่า จึงควรใช้ชีวิตให้คุ้มค่า เราควรหมั่นตรวจสอบการใช้ชีวิต เหตุการณ์ในชีวิตล้วนเป็นผลมาจากกรรม ชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้

ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิตในหนังสือธรรมะพบว่า ทำหน้าที่ 2 ด้านคือ 1. ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ การอธิบายความ การทำให้เกิดมุมมองใหม่และการให้เหตุผลสนับสนุนให้ผู้อ่านทำหรือไม่ทำพฤติกรรมบางอย่าง 2. ด้านการเรียบเรียงความ ได้แก่ การลำดับความในปริเฉท

ผลการวิจัยของสุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (2553) ได้ศึกษาอุปลักษณะชีวิตเช่นเดียวกับปิยภรณ์ ออบแพทย (2552) โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิต และหน้าที่ของมโนอุปลักษณะชีวิต แต่เลือกกลุ่มข้อมูลจากหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต ผลการศึกษาพบว่าถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตสะท้อนมโนอุปลักษณะชีวิต 14 มโนอุปลักษณะ ได้แก่ [ชีวิตคือ

การเดินทาง] [ชีวิตคือการต่อสู้/สงคราม] [ชีวิตคือสิ่งที่สามารถเพิ่มหรือลดค่าได้] [ชีวิตคือการศึกษา] [ชีวิตคือภาระ/สถานที่ปิดล้อม] [ชีวิตคือต้นไม้ ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือละคร] [ชีวิตคือสิ่งปลูกสร้าง] [ชีวิตคือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ] [ชีวิตคือบทเพลง] [ชีวิตคือเหรียญ] [ชีวิตคือ การลงทุน] และ [ชีวิตคือสิ่งที่มีความยาว] และสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับชีวิตได้ 3 ประการ คือ (1) เป้าหมายของชีวิตคือการมีความสุขและประสบความสำเร็จ เราควรวางแผนการดำเนินชีวิตให้ดี ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ การศึกษา ปัญญาหรือธรรมะมาช่วย (2) ชีวิตของเราต้องพบทั้งความสุขและความทุกข์ และอุปสรรคปัญหาเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิต เราสามารถแก้ไขอุปสรรคและปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง (3) เราสามารถและควรพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยที่ได้รวบรวมมาดังกล่าวข้างต้นซึ่งได้ศึกษาอุปลักษณะที่เกี่ยวกับการเมือง ธุรกิจ ไรคมะเร็ง และอุปลักษณะในหนังสือพิมพ์เป็นการศึกษาอุปลักษณะตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน งานวิจัยเหล่านี้ช่วยให้เห็นกระบวนการในการศึกษาอุปลักษณะ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หมโนอุปลักษณะและหมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษามีต่อประเด็นต่างๆ ในสังคม งานวิจัยเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการจำแนกถ้อยคำอุปลักษณะ การวิเคราะห์หมโนอุปลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตในเว็บบล็อกต่อไป

2.2.2 การศึกษาอุปลักษณะข้ามวัฒนธรรม

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะชีวิตของคนไทยเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมไทยให้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณะข้ามวัฒนธรรมดังนี้

นิง ยู (Ning Yu, 1998) ได้ศึกษามโนทัศน์ความโกรธในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ แม้ว่าทั้งสองภาษาจะมีอุปลักษณะเกี่ยวกับอารมณ์โกรธว่า ความโกรธเป็นความร้อน [ANGER IS HEAT] เหมือนกัน แต่ภาษาอังกฤษเลือกใช้แบบเบรียบของเหลว (FLUID) ส่วนภาษาจีนเลือกใช้อุปลักษณะย่อยแก๊ส (GAS) ผู้เขียนได้อธิบายสาเหตุที่ภาษาจีนเลือกใช้อุปลักษณะแก๊สแทนที่จะเป็นของเหลวเหมือนในภาษาอังกฤษว่าเนื่องจากหลักการของหยิน-หยางที่กล่าวว่าทุกสิ่งในจักรวาลแบ่งออกเป็นสองประเภทที่ตรงข้ามกัน ไฟกับแก๊สจัดอยู่ในประเภทของสิ่งที่สัมพันธ์กับความร้อน ส่วนน้ำและของเหลวอื่นๆ จัดอยู่ในอีกประเภทหนึ่งตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กับความเย็น ด้วยเหตุนี้คนจีนจึงเข้าใจมโนทัศน์ความโกรธด้วยอุปลักษณะแก๊สที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกับไฟมีความสัมพันธ์กับความร้อนมากกว่าที่จะเป็นของเหลวที่จัดอยู่ในประเภทที่ตรงข้ามและสัมพันธ์กับความเย็น เป็นต้น

งานวิจัยของ เดล ควาลไฮม์ (Dale.R.Kvalheim, 2000) ศึกษาเรื่อง “Conceptual Metaphors of Time in Thai and English” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาพแสดงอุปลักษณะของเวลาและหมโนอุปลักษณะของเวลาที่สะท้อนผ่านรูปภาพแสดงอุปลักษณะ เปรียบเทียบจำนวนและ

ชนิดรูปภาษาที่แสดงอุปลักษณะของเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเก็บข้อมูลจากภาษาที่ใช้ในนวนิยายเรื่อง 3001: A Space Odyssey ของ Arthur C. Clarke และนวนิยายเรื่องดังกล่าวที่เป็นฉบับแปลภาษาไทยของลักษณวงศ์

ในงานวิจัยนี้พบมโนอุปลักษณะได้แก่ 1. [เวลาเป็นวัตถุเคลื่อนที่] 2. [เวลาเป็นผู้สังเกตการณ์ที่เคลื่อนที่] 3. [เวลาเป็นภาชนะบรรจุสิ่งของ] 4. [เวลาเป็นทรัพยากร] 5. [เวลาเป็น ผู้ครอบครอง] 6. [เวลาเป็นสถานที่] และ 7. [เวลาเป็นเงินตรา] ในภาษาอังกฤษมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับเวลาที่พบมากที่สุด คือ [เวลาเป็นวัตถุเคลื่อนที่] กับ [เวลาเป็นภาชนะบรรจุสิ่งของ] และ [เวลาเป็นทรัพยากร] ตามลำดับ ส่วนมโนอุปลักษณะที่พบน้อยที่สุดคือ [เวลาเป็นผู้สังเกตการณ์ที่เคลื่อนที่] ในขณะที่ในภาษาไทย มโนอุปลักษณะเกี่ยวกับเวลาที่พบมากที่สุด คือ [เวลาเป็นภาชนะบรรจุสิ่งของ] ตามด้วย [เวลาเป็นทรัพยากร] และ [เวลาเป็นวัตถุเคลื่อนที่] ส่วนมโนอุปลักษณะที่พบน้อยที่สุดคือ [เวลาเป็นผู้ครอบครอง] และมโนอุปลักษณะที่ไม่พบในภาษาไทยคือ [เวลาเป็นเงินตรา] และ [เวลาเป็นผู้สังเกตการณ์ที่เคลื่อนที่] จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องเวลาของคนไทยและคนอังกฤษมีความแตกต่างกัน

วรรณา ชินวิทย์ (2546) ศึกษาเรื่อง “ความหมายเปรียบเทียบ ‘หน้า’ เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น” ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า คำว่า “หน้า” ในภาษาไทยนอกจากจะแปลเป็น kao แล้ว ยังสามารถแปลจากคำอื่นๆ ได้อีก เช่น tsura, men, mentsu และ menmoku เมื่อนำคำว่า “หน้า” ของทั้งสองภาษามาเปรียบเทียบกันพบว่ามโนทัศน์ของคนไทยและคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน คือมีการใช้ตีความจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปจนถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยมโนทัศน์แสดงความรู้สึกปรากฏมากที่สุด ส่วนสาเหตุที่มโนทัศน์มีความแตกต่างกันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมทางความคิดของคนที่อยู่ต่างสังคม เช่น มโนทัศน์แสดงความรู้สึกของสำนวนที่ว่า “หน้าใส” ในภาษาไทย และ “harebare toshita kao” ในภาษาญี่ปุ่นพบว่าคนไทยเปรียบหน้าใสเหมือนกับกระจก ส่วนคนญี่ปุ่นเปรียบหน้าใสเหมือนกับท้องฟ้า เป็นต้น

จากงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะข้ามวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าถ้อยคำอุปลักษณะมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม มโนอุปลักษณะที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะสามารถทำให้ทราบและเข้าใจวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้ และกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อการใช้อุปลักษณะ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกและวัฒนธรรมไทยต่อไป

บทที่ 3

มโนอุปลักษณ์ชีวิตที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ของคนไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกของไทย ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์และมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยตามแนวคิดการศึกษา อุปลักษณ์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson, 1980, 2003)

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทยที่ปรากฏในเว็บบล็อก ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตในเว็บบล็อก

3.2 มโนอุปลักษณ์ชีวิตในเว็บบล็อก

3.3 สรุปมโนทัศน์ชีวิตในเว็บบล็อก

3.1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก

ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจนโดยมีคำเชื่อมแสดง การเปรียบเทียบและ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง “ชีวิต” และไม่มีแบบเปรียบเทียบ ปรากฏอย่างชัดเจน แต่ปรากฏรูปภาษาที่อยู่ในแวดวงความหมายของแบบเปรียบเทียบ ดังรายละเอียด

3.1.1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจน

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบ(target domain) อย่างชัดเจนโดยมีคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบเช่น “เหมือน” “เหมือนดัง” “เปรียบเหมือน” “คือ” จำนวน 157 ตัวอย่าง¹ ได้แก่ ชีวิตเหมือนดังถนนเส้นหนึ่ง ชีวิตก็เหมือนกับการเดินทาง ชีวิตคือการต่อสู้ เป็นต้น ดังตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ต่อไปนี้

¹ ตัวอย่าง ในที่นี้หมายถึงถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏการใช้ 5 ครั้ง นับเป็น 1 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยจะรวบรวมตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีความถี่ปรากฏ 5 ครั้งขึ้นไป จากต่างผู้แสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างที่ 1

“ชีวิตเปรียบเหมือนน้ำค้างยามรุ่งอรุณ เราตื่นขึ้นมาดูไปเดินจงกรม มองเห็นน้ำค้างใสราวอยู่บนยอดหญ้า แต่พอเดินวนกลับมาอีกรอบน้ำค้างอยู่บนยอดหญ้าอันตรธานไปแล้ว”

(Blog Gang ,5/12/2555)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นถ้อยคำอุปลักษณชีวิตที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ “ชีวิต” คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบคือ “เปรียบเหมือน” และแบบเปรียบ (source domain) คือ “น้ำค้าง” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะของการ “หายไปอย่างรวดเร็ว” ของน้ำค้างมาอธิบายชีวิต

ตัวอย่างที่ 2

“ชีวิตคือเส้นทางที่ตัวเองกำลังดำเนินอยู่ มันมีหลายรูปแบบแล้วแต่ใครจะเลือก คุณเองก็เป็นหนึ่งในหลายๆ คนที่กำลังดำเนินอยู่บนเส้นทางไม่ว่ามันจะเป็นเส้นทางที่คุณเลือกเองหรือไม่เต็มใจที่จะเดินบนเส้นทางนั้นหรือเปล่า แต่ไม่มีใครที่ไม่ได้เดินทางบนเส้นทางของชีวิต”

(Blog Gang,12/8/2554)

ตัวอย่างดังกล่าวเป็นถ้อยคำอุปลักษณชีวิตที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ “ชีวิต” คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบคือ “คือ” และแบบเปรียบ (source domain) คือ “เส้นทาง” การเปรียบเทียบนี้ทำให้เห็นลักษณะร่วมกันระหว่างชีวิตกับเส้นทางคือ “มีความหลากหลายและต้องดำเนินไปเรื่อยๆ”

ตัวอย่างที่ 3

“ชีวิตคือการต่อสู้ ฟังดูเนือยนะ ที่ต้องรบกับทุกสิ่งทุกอย่างตลอดเวลา”

(Blog Exteen ,25/6/2555)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ “ชีวิต” คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบคือ “คือ” และแบบเปรียบ (source domain) คือ “การต่อสู้” ลักษณะร่วมกันระหว่างชีวิตกับการต่อสู้คือ “ต้องรบหรือสู้ตลอดเวลา”

ตัวอย่างที่ 4

“ชีวิตคือละครฉากหนึ่ง จะมีคุณค่าหรือไม่ **เรื่องนี้**ขึ้นอยู่กับความดี
มิใช่ความยาวของ**เนื้อหา**”

(Blog Gotoknow ,14/11/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ “ชีวิต” คำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบคือ “คือ” และแบบเปรียบ (source domain) คือ “ละคร” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะความยาวของเนื้อหามาเปรียบกับช่วงชีวิต การเปรียบเทียบนี้เน้นให้เห็นว่า สิ่งที่สำคัญในชีวิตไม่ใช่การมีอายุยืนยาว หากแต่เป็นความดีงามที่ได้กระทำในช่วงที่ยังมีชีวิตอยู่

ตัวอย่างที่ 1 ถึงตัวอย่างที่ 4 เป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจนโดยมีคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตผ่านแบบเปรียบต่างๆ ที่ผู้ใช้ภาษานำมาเปรียบได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1.2 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบ

นอกจากถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตจะปรากฏแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจนแล้ว จากการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบถ้อยคำอุปลักษณะอีกลักษณะหนึ่งคือ ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบ ซึ่งถ้อยคำอุปลักษณะประเภทนี้จะปรากฏเฉพาะ “ชีวิต” และใช้ถ้อยคำที่อยู่ต่างแวดวงความหมายกับ “ชีวิต” มากกล่าวถึงชีวิต ดังนั้นในการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงต้องตีความจากบริบทและถ้อยคำที่อยู่ต่างแวดวงความหมาย (domain) ที่นำมาเปรียบกับชีวิต และพิจารณาหาแบบเปรียบที่ชัดเจน จากข้อมูลพบถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบจำนวน 82 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

“ชีวิตต้อง**สู้** จง**เข้มแข็ง**แม้ว่าแรงจะอ่อนล้า จง**เชิดหน้าสู้**ไปไม่
ท้อถอย **อุปสรรค**หนักหนามาเป็นร้อย ตั้งตาคอย**รับมือ**ให้ถาษา ยิ่ง**ศัตรู**
เข้มแข็งยิ่ง**แกร่งกร้าว** ”

(Blog Exteen,6/12/2554)

จากตัวอย่างที่ 5 เป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “ชีวิต” แต่ไม่ปรากฏ แบบ
 เปรียบอย่างชัดเจน แต่เมื่อได้พิจารณาจากการใช้ถ้อยคำ **สู้ เข้มแข็ง เชิดหน้าสู้ ไม่ท้อถอย**
อุปสรรค ศัตรู และแกร่งกร้าว พบว่าถ้อยคำเหล่านี้เป็นถ้อยคำที่ใช้ในแวดวงความหมายของ
 “การต่อสู้” ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายของ “ชีวิต” ผ่าน “การต่อสู้”

ตัวอย่างที่ 6

“ในชีวิตเรามี**เส้นทาง**ให้เราเลือก**เดิน**เพียง 2 **ทาง**เท่านั้น คือ **เส้นทาง**
 ที่**นำไปสู่**ความสำเร็จ กับ**เส้นทาง**ที่**นำ**เราไปสู่ความล้มเหลว สำหรับ**เส้นทาง**
 สู่อความสำเร็จไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ และไม่มีคำว่า " บังเอิญ " สำหรับ
 ความสำเร็จ แต่ต้องการอาศัยความพากเพียรอย่างหนักและต่อเนื่อง”

(Blog Exteen ,9/4/2555)

จากตัวอย่างที่ 6 เป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่ไม่ได้ปรากฏแบบเปรียบอย่างชัดเจน แต่เมื่อ
 พิจารณาจากการใช้ถ้อยคำ **เส้นทาง เดิน และนำไปสู่** พบว่าถ้อยคำเหล่านี้เป็นถ้อยคำที่ใช้ในแวดวง
 ความหมายของ “การเดินทาง” ดังนั้น ถ้อยคำดังกล่าวนี้จึงเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่นำถ้อยคำในแวดวง
 ความหมายของ “การเดินทาง” มากล่าวถึงชีวิต ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของ “ชีวิต” ผ่าน
 “การเดินทาง”

ตัวอย่างที่ 7

“แม้**บทเพลง**ของแต่ละชีวิตจะ**สั้นยาว**ไม่เท่ากัน แต่**ทุกบทเพลง**ของ
ชีวิตก็สร้าง**ความไพเราะ**และงดงามให้กับโลกใบนี้ได้ไม่ต่างกัน”

(Blog Gang ,9/11/2554)

ตัวอย่างที่ 7 ไม่ได้ปรากฏแบบเปรียบเทียบและคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน แต่พบว่า มีการใช้คำ **บทเพลง สั้นยาว ไพเราะ** ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในแวดวงความหมายของ “เพลง” มากล่าวถึงชีวิต ถ้อยคำนี้จึงเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบชีวิตกับเพลง ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของ “ชีวิต” โดยผ่าน “เพลง”

จากตัวอย่างที่ 5 — 7 ดังกล่าวข้างต้น เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ ไม่ได้ปรากฏแบบเปรียบเทียบและคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน แต่สามารถพิจารณาได้จากการใช้คำขยาย คำกริยาหรือคำที่มีความหมายที่อยู่ต่างวงความหมายกับ “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรม เช่นในตัวอย่างนำถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของ “การต่อสู้” “การเดินทาง” และ “เพลง” มากล่าวถึง “ชีวิต” ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจ “ชีวิต” และมุมมองที่ผู้ใช้ภาษามีต่อ “ชีวิต” ได้ชัดเจนขึ้น

3.2 มโนอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก

โคเวเซส (Kövecses , 2002) กล่าวว่า มโนอุปลักษณ์ที่ได้จากการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์นั้นเป็นการถ่ายโยงความหมายจากแบบเปรียบเทียบ(source domain) ไปยังสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) อย่างเป็นระบบ และจะสามารถทำให้เราเข้าใจสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบซึ่งเป็นรูปธรรมน้อยผ่านแบบเปรียบเทียบซึ่งเป็นรูปธรรมมากกว่า ความสัมพันธ์ของแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบสามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบระหว่างทั้งสองสิ่งและแสดงเป็นคู่ความสัมพันธ์ (mapping) ได้

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ของคนไทยในเว็บบล็อก สะท้อนมโนอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทย 12 มโนอุปลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดมโนอุปลักษณ์ชีวิตเหล่านี้ตามความถี่ที่ปรากฏจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

1. [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ]
2. [ชีวิตคือการเดินทาง]
3. [ชีวิตคือกีฬา]
4. [ชีวิตคือกาแฟ]
5. [ชีวิตคือวงกลม]
6. [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ]
7. [ชีวิตคือหนัง/ละคร]
8. [ชีวิตคือการต่อสู้]
9. [ชีวิตคือเพลง]
10. [ชีวิตคือเปลวเทียน]

11. [ชีวิตคือดินสอ]

12. [ชีวิตคือกระดาษ]

3.2.1 [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ” มากล่าวถึง “ชีวิต” โดยใช้ “สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ” เป็นแบบเปรียบ (source domain) และมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจแก่นแท้เกี่ยวกับ “ชีวิต” ผ่าน “สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ”

มโนอุปลักษณ์ [สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] เป็นการอธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความคิดของ “สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ” ซึ่งสะท้อนจากแบบเปรียบเช่น “น้ำค้าง” “คลื่นทะเล” “มหาสมุทร” “แม่น้ำ/สายน้ำ” และ “ต้นไม้” เป็นต้น การเปรียบชีวิตกับแบบเปรียบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นในทัศนะชีวิตว่า ชีวิตไม่คงทนอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับการจบสิ้น ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ชีวิตต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ และชีวิตเป็นการดำเนินไปตามกาลเวลาดังกล่าวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีจำนวนทั้งสิ้น 72 ตัวอย่างในถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้ผู้วิจัยได้พบแบบเปรียบที่ใช้เปรียบกับชีวิตทั้งหมด 5 แบบเปรียบ ได้แก่ น้ำค้าง คลื่นทะเล และมหาสมุทร แม่น้ำ/สายน้ำ และต้นไม้ จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้แบบเปรียบดังกล่าวสามารถแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ระหว่างแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบ ได้ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[สิ่งที่ไม่คงทน/ไม่แน่นอน]	→	[ชีวิต]
(1) น้ำค้าง	→	ชีวิต
ความแห้งหายไป	→	ความตาย/การหมดไป
การอยู่ได้เพียงช่วงเวลา	→	ชีวิตแสนสั้น
พริบตา		
(2) คลื่นทะเล	→	ชีวิต
คลื่นทะเลมีขึ้นมีลง	→	ความเปลี่ยนแปลงและความ
การมีสูงมีต่ำ แรงบ้าง เบาบ้าง		ไม่แน่นอนของชีวิต

(3)	มหาสมุทร	→	ชีวิต
	ผืนน้ำดูเย็นสบายสดชื่น	→	ชีวิตเต็มไปด้วยสิ่งสวยงาม
และเรื่องดีๆ
	คลื่นที่โถมเข้าใส่	→	ชีวิตที่ต้องพบกับสิ่งเลวร้าย
(4)	แม่น้ำ/สายน้ำ	→	ชีวิต
	ความแห้งหายไป	→	ความตาย
	การอยู่ได้เพียงชั่วเวลา	→	ชีวิตแสนสั้น
	พริบตา		
	วังวน แก่งหิน	→	อุปสรรคปัญหาต่างๆ
(5)	ต้นไม้	→	ชีวิต
	เมล็ด	→	ชีวิตที่อยู่ในครรภ์
	การเจริญเติบโต/
การแตกกิ่งใบ	→	การเติบโตของมนุษย์
	การออกดอก/ออกผล	→	การมีครอบครัว มีลูกมีหลาน
	ลมพายุ แสงแดด
และฝนสภาพอากาศต่างๆ	→	อุปสรรคปัญหาต่างๆหรือ
ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อชีวิต
	การยึดมั่นอยู่กับพื้นดิน	→	การแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิต
	การยืนต้นไว้ไม่ให้ล้ม		ทำให้ชีวิตมีความมั่นคง
	การเก็บกักน้ำไว้	→	ความอดทนในชีวิต

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [สิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] เช่น

ตัวอย่างที่ 8

“ชีวิตของมนุษย์เปรียบเหมือน**หยาดน้ำค้าง** กล่าวคือ**หยาดน้ำค้าง** บนยอดหญ้า เมื่ออาทิตย์ขึ้นมาก็ **พลันแห้งหายไป** ชีวิตมนุษย์ก็เช่นนั้น เหมือนกันคือ**นิดหน่อย** รวดเร็ว มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก จะพึงเข้าใจได้ด้วยปัญญา ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์ เพราะสัตว์ที่เกิดแล้ว จะไม่ตายไม่มี”

(Blog Gang ,15/8/2555)

จากตัวอย่างนี้เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่ใช้ “น้ำค้าง” มาเปรียบกับ “ชีวิต” ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำว่า “หยาดน้ำค้าง” “พลันแห้งหายไป” “นิดหน่อย” ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของ “ชีวิต” ผ่าน “น้ำค้าง” สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตเราอยู่ได้เป็นแค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความตายเช่นเดียวกับน้ำค้างที่ต้องหายไปเมื่ออาทิตย์ขึ้น ดังนั้น เรา จึงต้องสร้างความดีให้มากในเวลาอันสั้น

ตัวอย่างที่ 9

“ชีวิตมนุษย์เหมือนน้ำค้างที่ปลายยอดหญ้ายามต้องแสงอรุณ ไม่ช้าก็แห้งเหือดหายไปเพราะพยับแดด”

(Blog Exteen, 5/12/2554)

จากตัวอย่างเป็นการนำ “น้ำค้าง” มาเปรียบกับ “ชีวิต” ซึ่งนำลักษณะเด่นของน้ำค้างที่ “แห้งเหือดหายไป” มาใช้อธิบายชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตไม่คงทนและแสนสั้นเหมือนน้ำค้าง พอแสงแดดส่องมาก็แห้งหายไปทันที

ตัวอย่างที่ 10

“ชีวิตเหมือนคลื่นทะเลมีขึ้นมีลง ยามขึ้นเตือนใจตัวเองว่าอย่าหลง ยามลงบอกกับตัวเองว่าอย่าท้อ”

(Blog Gang, 21/5/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่ใช้ “คลื่นทะเล” เป็นแบบเปรียบเทียบ ซึ่งพิจารณาได้จากคำว่า “คลื่นทะเล” “ขึ้น” และ “ลง” เป็นต้น โดยนำลักษณะเด่นของคลื่นทะเลคือ “มีขึ้นมีลง” มากล่าวถึงชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตไม่แน่นอนอย่างคลื่นทะเลที่อาจมีช่วงเวลาที่ดีและช่วงเวลาที่ไม่ดี การเปรียบเทียบนี้ทำให้เข้าใจชีวิตได้ชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 11

“ชีวิตคนเราเปรียบเหมือน**คลื่นทะเล** มี**ขึ้น** มี**ลง** มี**สูง**มี**ต่ำ** **แรง**บ้าง **เบา**บ้าง คงไม่มี**คลื่น**ไหนในโลกนี้ที่จะ**ขึ้นสูง**อยู่ตลอดเวลา และก็ไม่มี**คลื่น**ไหนจะ**นิ่งเงียบอยู่**กับที่ตลอดเวลา ชีวิตคนเราบางครั้งอยู่ในจุดสูงสุด มีแต่ความสุขเจอแต่สิ่งดีๆ ทว่า บางครั้งเราก็อยู่ในจุดต่ำสุด เจอแต่ความทุกข์ความผิดหวังปัญหาารุมเร้าจนทำให้ท้อ แต่เราจงจำไว้เสมอว่า สุขกับทุกข์เป็นของคู่กัน มีสุขก็ต้องมีทุกข์ ไม่มีใครสุขไปตลอด และมีใครทุกข์ไปตลอด **คลื่น**ชีวิตย่อม**ขึ้นลง**เสมอ”

(Blog Gotoknow , 30/7/2555)

จากตัวอย่าง เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “คลื่นทะเล” โดยพิจารณาได้จากคำ “คลื่นทะเล” “ขึ้นลง” “สูงต่ำ” “แรง” “เบา” และ “นิ่งเงียบอยู่กับที่” เป็นต้น ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของ “คลื่นทะเล” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะเด่นของคลื่นทะเลที่มีขึ้นมีลงมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลามาเปรียบกับชีวิต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่แน่นอน เช่นเดียวกับคลื่นในทะเล

ตัวอย่างที่ 12

“ชีวิตก็เปรียบเสมือน**น้ำ** มี**ขึ้น**และมี**ลง** ไม่มีใครอยู่**สูงสุด**โต้งได้เสมอไป และไม่มีใคร**ต่ำสุด**จนไปถึงประตูนรกได้”

(Blog Gotoknow, 14/2/2555)

จากตัวอย่างเป็นการนำน้ำมาเปรียบกับชีวิต ซึ่งพิจารณาได้จากถ้อยคำ “น้ำ” “ขึ้น” “ลง” “สูงสุด” และ “ต่ำสุด” เป็นต้น ถ้อยคำอุปลักษณณ์นี้ได้นำลักษณะเด่นของน้ำคือ ความไม่แน่นอน ไม่คงที่ของการขึ้นและลงมากล่าวถึงชีวิต ซึ่งมีช่วงเวลาที่ดีเหมือนกับช่วงน้ำขึ้น และมีช่วงเวลาที่ไม่ดีเหมือนเวลาน้ำลง การเปรียบเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิต ไม่แน่นอนเหมือนน้ำ

ตัวอย่างที่ 13

“ชีวิตคนเราก็เหมือนกับ**น้ำทะเล** มี**ขึ้น**มี**ลง**ไม่เห็นจะมีอะไรให้ยึดถือเป็นแก่นสารนัก”

(Blog Gang , 23/10/2554)

จากตัวอย่าง เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “น้ำทะเล” โดยนำคำที่อยู่ในวงความหมายของ “น้ำ” ได้แก่ “น้ำทะเล” “ขึ้น” และ “ลง” มาเป็นแบบเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะเด่นของน้ำที่มีขึ้นมีลง ไม่แน่นอน มาเปรียบกับชีวิตไม่แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระดับความสูงหรือระดับความต่ำของน้ำก็เหมือนกับช่วงเวลาที่ดีและไม่ดีของชีวิต ชีวิตที่ดีและสภาพชีวิตที่ไม่ดี ซึ่งทุกชีวิตต้องพบกับช่วงเวลาดังกล่าวเป็นธรรมดา

ตัวอย่างที่ 14

“ชีวิตสามารถสวยงามและโหดร้ายได้ดัง**มหาสมุทร** ชั่วโมงหนึ่ง ดูเต็มไปด้วยความหวัง ความฝัน อนาคตที่แสงงดงาม อีกยามหนึ่งกลับเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ความสิ้นหวัง ความหวาดกลัว บางครั้ง**ผืนน้ำ**ดูเย็นสบายสดชื่น **สายน้ำพัดพา**สิ่งสวยงามมากมายเข้ามา บางคราวเหล่า**คลื่นที่โถมเข้าใส่** ทำให้อ่อนแรง ความเย็นของ**น้ำ**กลับบาดลึกลงใจ”

(Blog Exteen ,25/2/2554)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “มหาสมุทร” โดยพิจารณาจาก คำ “ผืนน้ำ” “สายน้ำ” “พัดพา” “คลื่น” และ “โถมเข้าใส่” ซึ่งเป็นคำอธิบายลักษณะเด่นของ “มหาสมุทร” ซึ่งมีเวลาที่สงบสวยงาม และมีเวลาที่มีคลื่นแรง ถ้อยคำอุปลักษณะนี้เป็นการนำลักษณะเด่นของมหาสมุทรคือ ความไม่แน่นอนมาเปรียบกับชีวิต ถ้อยคำอุปลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในทัศนเกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตไม่แน่นอน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ตัวอย่างที่ 15

“ชีวิตเหมือน**สายน้ำที่ไม่ไหลย้อนกลับ** เราเลยควรใช้ชีวิตในแต่ละช่วงเวลาให้คุ้มและซึมซับให้มันเต็มอิ่มก่อนที่จะมันจะผ่านเลยเวลาในขณะนั้นไปตลอดกาล”

(Blog Exteen, 19/7/2555)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “สายน้ำ” โดยนำลักษณะเด่นของสายน้ำ คือ การไหลเรื่อยไปและไม่มีการไหลย้อนกลับ มากล่าวถึงชีวิต ซึ่งพิจารณาได้จากคำว่า “สายน้ำ” และ “ไหลย้อนกลับ” ถ้อยคำอุปลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นในทัศนชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีแต่ต้องดำเนินเรื่อยไปตามกาลเวลาอย่างสายน้ำ ไม่สามารถย้อนกลับได้ จึงควรใช้ชีวิตให้คุ้มค่า

ตัวอย่างที่ 16

“ชีวิตเปรียบเหมือน**สายน้ำ** ชีวิตมีอุปสรรค **สายน้ำ**ก็มีแก่งหินและ **วังวน**
สายน้ำไหลไม่เคยวนกลับเช่นเดียวกับชีวิต มีแต่ดำเนินไปเรื่อย ๆ”

(Blog Gang, 9/8/2555)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยชีวิตที่ใช้**สายน้ำ**เป็นแบบเปรียบเทียบ โดยพิจารณาจากคำ “**สายน้ำ**” “**วังวน**” และ “**ไหล**” การไหลไปของ**สายน้ำ**เหมือนกับการดำเนินเรื่อยไปของชีวิต ระหว่างการไหลเรื่อยไปของ**สายน้ำ**อาจต้องพบแก่งหินและวังวน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้**สายน้ำ**ไม่ได้ไหลไปอย่างราบเรียบ เหมือนกับชีวิตต้องพบอุปสรรคและปัญหาต่างๆ สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีแต่ดำเนินเรื่อยไปและไม่สามารถย้อนกลับได้ และทุกชีวิตต้องพบกับปัญหาและอุปสรรค เช่นเดียวกับแก่งหินที่เป็นสิ่งขวางกั้นการไหลของน้ำ

ตัวอย่างที่ 17

“ชีวิตของมนุษย์เปรียบเหมือน**แม่น้ำที่ไหล**ลงจากภูเขา**แม่น้ำไหล**ลงจากภูเขา **ไหลไปไกล กระแสเชี่ยวพัด**สิ่งต่างๆ ไปด้วย ไม่มีหยุด โดยที่แท้**แม่น้ำมีแต่ไหล**เรื่อยไปเท่านั้น ”

(Blog Exteen, 10/6/2554)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่มี**แม่น้ำ**เป็นแบบเปรียบเทียบและชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้ คำว่า “**แม่น้ำ**” “**ไหล**” “**กระแสเชี่ยว**” “**ไหลเรื่อยไป**” ซึ่งอยู่ในวงความหมายของ**แม่น้ำ**กล่าวถึงชีวิต การไหลของน้ำเหมือนกันกับชีวิตที่ดำเนินเรื่อยไป เหมือนกับ**สายน้ำ**ที่ไหลเรื่อยไป สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อ ชีวิตว่าชีวิตมีการดำเนินไปเรื่อยไป และไม่สามารถย้อนกลับไปยังชีวิตที่ผ่านมาแล้วได้ เช่นเดียวกับ**แม่น้ำ**ที่ไม่ไหลย้อนกลับ

ตัวอย่างที่ 18

“ชีวิตเปรียบเหมือน**ต้นไม้** ตั้งแต่**เมล็ด**จน**เจริญเติบโต แตกกิ่งใบ ออกดอก ออกผล** ทนต่อลมพายุ ทนทั้งแดดและฝน ต้องผ่านร้อนผ่านหนาว ก็เหมือนชีวิตของคนเรา ที่เริ่มต้นตั้งแต่อยู่ในครรภ์ จนเติบโตใหญ่มีครอบครัวมีลูกมีหลานและเผชิญกับมรสุมในชีวิต ความยากลำบาก ความสุข ทั้งหัวเราะและร้องไห้”

(Blog Gang, 10/3/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่นำต้นไม้มาเป็นแบบเปรียบเทียบ โดยมีชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาจากคำที่อยู่ในวงความหมายของต้นไม้คือ “ต้นไม้” “แตกกิ่งใบ” “ออกดอก” “ออกผล” “เจริญเติบโต” และ “เมล็ด” ตอนที่ต้นไม้ยังเป็นเมล็ดเหมือนกับ การเริ่มต้นมีชีวิตในครรภ์ของมนุษย์ การเจริญเติบโต แตกกิ่งใบ ออกดอก ออกผลของต้นไม้เหมือนกับการเจริญเติบโตและมีครอบครัว ส่วนการทนต่อลมพายุ ทนทั้งแดดและฝน ต้องผ่านร้อนผ่านหนาว ก็เหมือนการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของมนุษย์ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้ได้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตก็เหมือนต้นไม้มีการเจริญเติบโตและดำเนินไปตามครรลอง ระหว่างการเจริญเติบโตและดำเนินไปตามครรลองนี้ ทุกชีวิตต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในช่วงเวลาต่างๆ ของชีวิต เช่นเดียวกับต้นไม้ที่ต้องเผชิญกับแดด ลมและฝน

ตัวอย่างที่ 19

“ชีวิตคนเรานั้นอาจเปรียบได้กับ**ต้นไม้** ทุกวัน**ต้นไม้**ต้องเผชิญกับสภาพอากาศต่างๆ ไม่ต่างจากคนเรา วันไหนที่ฝนตก ฟ้าคะนอง **ต้นไม้**ก็ต้องยืนต้นอยู่กับ**พื้นดิน** เพื่อที่จะ**ยืนต้น**ไว้ไม่ให้**ล้ม** ก็เหมือนกับเวลาเราประสบปัญหา เราก็ต้องตั้งสติและคิดหาวิธีที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ให้ผ่านได้ด้วยดี หากวันไหนที่อากาศร้อน แสงแดดแผดเผา **ต้นไม้**ก็ต้องพยายามที่จะเก็บกักน้ำไว้ คนเราก็เช่นกัน ต้องรู้จักอดทนเก็บแรงกายแรงใจไว้ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรค วันไหนที่มีอากาศอุ่นสบาย **ต้นไม้**ก็พร้อมที่จะรับแสงแดดอันอบอุ่น ชีวิตคนเราก็เหมือนกับ**ต้นไม้** พยายามที่จะมีชีวิตรอดพ้นไปในแต่ละวัน และพยายามที่จะ**ยืนต้น**ไว้ให้นานที่สุด ซึ่งไม่มีทางรู้เลยว่าพรุ่งนี้สภาพอากาศเป็นยังไง ความตื่นเต้นของการมีชีวิตอยู่คือ การที่เราไม่รู้พรุ่งนี้จะเป็นเช่นไร”

(Blog Gang, 13/6/2554)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบชีวิตกับต้นไม้ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการใช้คำ “ต้นไม้” “พื้นดิน” “ยืนต้น” และ “ล้ม” ถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวได้สะท้อนภาพของชีวิตผ่านการยืนต้นของต้นไม้ ชีวิตต้องพบกับอุปสรรคปัญหาต่างๆ เราควรอดทนและฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เหมือนกับต้นไม้ที่ทนต่อลมพายุ แดด ฝนและสภาพอากาศต่างๆ เราต้องพยายามปกป้องชีวิตของเราอย่างต้นไม้ต้องยึดมั่นอยู่กับพื้นดิน เพื่อที่จะยืนต้นไว้ไม่ให้ล้ม อนาคตของชีวิตเป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้ ผันผวนตลอดเวลา เราจึงต้องรู้จักอดทนกับแรงกายแรงใจไว้ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคเหมือนกับต้นไม้ที่ไม่มีทางรู้ว่าพุ่มนี้สภาพอากาศเป็นอย่างไร

ตัวอย่างที่ 20

“ชีวิตเหมือนต้นไม้ที่ผลิใบ แห้ง ร่วงหล่นเพื่อรอใบใหม่มาแทนที่ ต้นไม้ใหญ่เมื่อถึงฤดูกาลก็ต้องผลัดใบที่แห้งเหี่ยวจนใบเหลืองนั้นให้มันร่วงหล่นลงไปในดิน ชีวิตคนเราที่ผ่านช่วงเวลาที่เลวร้ายก็เป็นเช่นนั้น หลายครั้งเรามักจะคิดถึงอดีตที่ยากจะลืมเลือน ทั้งๆที่มันก็ร่วงโรยผ่านวันเวลามาเนิ่นนานเต็มทีละ หลายครั้งเราอยากจะให้วันเวลาที่ร่วงโรยไปนั้นหวนย้อนคืนกลับมาดังเดิมแต่เราก็ไม่สามารถทำได้ ถ้าชีวิตคนเราต้องอยู่กับอดีตที่แห้งแล้งดังใบไม้ที่ร่วงหล่น เราคงจะไม่มีวันได้มองเห็นใบใหม่ที่กำลังผลิใบเขียวอ่อนสดใสสักที จงให้อดีตที่ซอกซำนั้นร่วงโรยดูใบไม้แห้งไปเถอะเสียเวลาเปล่าที่เราจะเก็บใบไม้แห้งไปติดยังลำต้นได้ดังเดิม แต่จงลองแหงนมองดูใบใหม่ที่ผลิดอก ออกใบสีเขียวอ่อนจะดีกว่า เพราะชีวิตที่เหลืออยู่ยังคงมีเรื่องราวใหม่ๆ ดุจดัง ใบใหม่ที่พร้อมจะออกเงยออกมาให้เราได้มองเห็นความสดใสที่เขียวชะอุ่มบนลำต้นไม้ใหญ่แห่งชีวิตเราอีกตั้งเยอะแยะ อย่าจมปลักกับเรื่องราวเก่าๆที่ซอกซำ แต่จงปล่อยให้มันร่วงโรยดัง ใบไม้แห้งแล้วให้สายลมพัดพาให้มันปลิวไปไกลๆ ยังจะดีซะกว่า ”

(Blog Gotoknow, 3/7/2555)

ตัวอย่างดังกล่าว เป็นการอธิบายชีวิตโดยผ่านมุมมองความเข้าใจวงจรการเจริญเติบโตของต้นไม้ ซึ่งสะท้อนจากคำว่า “ต้นไม้” “ผลิใบ” “ร่วงหล่น” “ใบใหม่” “ต้นไม้ใหญ่” “ผลัดใบ” “ร่วงโรย” “ใบใหม่” “ใบไม้แห้ง” “ลำต้น” “ปลิว” และ “เขียวชะอุ่ม” สะท้อนให้เห็นมุมมองความที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตเป็นการดำเนินไปตามกาลเวลา มีช่วงเวลาที่ต้องพบกับเรื่องที่ดีและเรื่องที่เลวร้ายวนเวียนกันไป เช่นเดียวกับต้นไม้ที่มีช่วงเวลาผลัดใบเก่าและแตกใบ

ใหม่ วันเวลาที่ล่วงไปเหมือนใบไม้ที่ล่วงจากต้น ชีวิตต้องดำเนินต่อไป เพื่อวันใหม่ เช่นเดียวกับ ต้นไม้ที่ผลิใบแห่งร่วงหล่นก็เพื่อรอให้ผลิใบใหม่สีเขียวอ่อน

3.2.2 [ชีวิตคือการเดินทาง]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มี “การเดินทาง” เป็นแบบเปรียบ (source domain) และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ทำให้เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยผ่าน “การเดินทาง” สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ต้องดำเนินเรื่อยไปจนถึงจุดหมาย จุดหมายของชีวิตคือการประสบความสำเร็จหรือประสบสิ่งที่ตนเองคาดหวัง ทุกคนมีรูปแบบหรือวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง และทุกชีวิตต้องพบกับอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เราควรทบทวนการกระทำต่างๆ เพื่อที่จะพ้นฝ่าอุปสรรคหรือแก้ไขปัญหาคำอุปลักษณ์นี้สามารถพิจารณาจากคำว่า “การเดินทาง” “เดิน” “ทางข้างหน้า” “หนทาง” “จุดหมาย” “ไปถึงจุดหมาย” “เส้นทาง” “เดินไป” “ทางเดิน” “ผ่านมันไป” “ต้นทาง” “ระหว่างทาง” “เลี้ยวกลับ” “ปลายทาง” “เส้นทางที่ขรุขระ” “การเดินทาง” “เส้นทางเดินใหม่” “เดินหน้า” “ถอยหลัง” “ก้าวเดินไปข้างหน้า” “การถอย” “ก้าวต่อ” “ถอยห่างออก” “ทางออก” “หนทางหยุดนิ่ง” “เดินต่อ” “การหยุด” “เดินหน้า” “เดินทางสู่แดนไกล” “จุดหมายปลายทาง” เป็นต้น

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] มีจำนวน 41 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[การเดินทาง]	→	[ชีวิต]
เส้นทาง/หนทาง	→	วิธี/รูปแบบการดำเนินชีวิต
ต้นทาง	→	การเริ่มทำสิ่งต่างๆ ในชีวิต
ระหว่างทาง	→	การดำเนินชีวิตในช่วงเวลาหนึ่ง
ทางข้างหน้า	→	วิธี/รูปแบบการดำเนินชีวิตในอนาคต
เส้นทางที่ขรุขระ	→	การประสบอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ในชีวิต
จุดหมายปลายทาง	→	การประสบความสำเร็จหรือสิ่งที่มุ่งหวัง
เส้นทางเดินใหม่	→	วิธี/รูปแบบการดำเนินชีวิตในอนาคต
เดินทางสู่แดนไกล	→	การดำเนินชีวิตในช่วงเวลาที่ยาวนาน
การถอยหลัง	→	การทบทวน/ย้อนเวลาการดำเนินชีวิตกลับ

การหยุด	→	การระงับการกระทำต่างๆ
การเลี้ยวกลับ	→	ลังเลในสิ่งที่กำลังจะทำ
การหาทางออก	→	การหาวิธีแก้ไขปัญหา/ฟันฝ่าอุปสรรค

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง]มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 21

“ชีวิตคือการเดินทางที่ต้องเรียนรู้อย่างไม่วันสิ้นสุด แต่ละวันเราก้าวไปบน
เส้นทางที่เราเลือกที่จะเดินและเลือกที่จะเป็นโดยไม่มีใครรู้ว่าทางข้างหน้าจะเป็น
อย่างไร คงไม่มีใครอยากให้มันผิดพลาด อยากให้หนทางของเรานั้นสวยงามไปในแบบ
ที่เราคิด”

(Blog Gang ,10 /9/2555)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบ “ชีวิต” กับ “การเดินทาง” โดยใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของ “การเดินทาง” ได้แก่ “การเดินทาง” “ก้าว” “เส้นทาง” “เดิน” “ทางข้างหน้า” และ “หนทาง” ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้นำลักษณะเด่นของ “การเดินทาง” คือ มีเส้นทางและมีการดำเนินไป มาเปรียบกับชีวิต “เส้นทาง” และ “หนทาง” เหมือนวิธีการดำเนินชีวิตของเรา “การเดิน” ก็คือการใช้ชีวิต “ทางข้างหน้า” คืออนาคตของชีวิต “อยากให้หนทางของเรานั้นสวยงามไปในแบบที่เราคิด” คือ ทุกคนหวังว่าชีวิตจะประสบสิ่งที่ตนคาดหวังได้ ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเหมือนการเดินทาง มีเส้นทางที่เลือกและดำเนินไป โดยมีความหวังว่าชีวิตจะสามารถประสบสิ่งที่ตนคาดหวังเหมือนดังเส้นทางที่สวยงาม

ตัวอย่างที่ 22

“ชีวิตคือการเดินทาง แม้การไปถึงจุดหมายนั้นเป็นเรื่องสำคัญแต่ระหว่าง
การเดินทางนั้น ก็สำคัญไม่น้อยกว่าจุดหมายเช่นกัน”

(Blog Exteen , 7/3/2555)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “การเดินทาง” โดยนำคำที่อยู่ในวง ความหมายของ “การเดินทาง” ได้แก่ “การเดินทาง” “ไปถึงจุดหมาย” และ “การเดินทาง” มากล่าวถึง ชีวิต ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตว่า ชีวิตเหมือนการเดินทางที่จุดหมายปลายทาง เป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการมีเป้าหมายของชีวิตเป็นเรื่องสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตในช่วงเวลาต่างๆ เช่นเดียวกับการให้ความสำคัญกับช่วงระยะเวลาที่ เดินทางด้วย

ตัวอย่างที่ 23

“ชีวิตเราเป็นการเดินทาง จุดมุ่งหมายของเราก็คือเส้นทาง

ที่เราจะเดินไป” ซึ่ง มันสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอด ตามความคิดของตัวเอง วันนี้เราอยากเป็นแบบนี้ พรุ่งนี้เราอยากทำอย่างนั้น มันอยู่ที่จิตนาการ หรือ ความฝันของเรา พอเรามีจุดมุ่งหมายแล้ว ซึ่งแน่นอนทางเดินมันไม่เรียบง่ายเสมอไปสำหรับบางคนซึ่งนั่นก็เปรียบได้กับอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวง ว่าเราจะสามารถผ่านมันไปได้ไหม”

(Blog Gang ,30 /6/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่เปรียบเทียบชีวิตกับการเดินทางโดยอธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความเข้าใจของ “การเดินทาง” ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคำ “การเดินทาง” “จุดมุ่งหมาย” “เส้นทาง” “เดินไป” “ทางเดิน” และ “ผ่าน” การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นว่า “การเดินทาง” กับ “ชีวิต” มีลักษณะร่วมกัน คือ ต่างก็มีจุดหมายเช่นเดียวกัน กล่าวคือการเดินทางมีจุดหมายคือที่ที่จะไปและชีวิตมีจุดหมายคือประสบความสำเร็จหรือประสบสิ่งที่มุ่งหวัง เส้นทางเหมือนวิถีดำเนินชีวิตทางเดินไม่เรียบง่ายเหมือนชีวิตไม่ราบรื่น อุปสรรคต่างๆ ในการเดินทางเหมือนปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตเรา ถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีจุดมุ่งหมาย ระหว่างการดำเนินชีวิตอาจมีอุปสรรคและปัญหาเกิดขึ้นได้เสมอเหมือนเส้นทางที่ไม่ราบเรียบและมีอุปสรรคที่ผู้เดินทางต้องฝ่าฟันไปให้ได้

ตัวอย่างที่ 24

“เส้นทางชีวิตไม่สวยงามอย่างที่คิด ถ้าหากเราอยู่ที่ต้นทาง มันเป็นที่อับอายนักถ้าหากว่าคุณท้อ ถ้าหากเราอยู่ระหว่างทาง มันเป็นที่อับอายนัก ถ้าหากว่าคุณเลี้ยวกลับ ถ้าหากเราอยู่ใกล้ปลายทาง มันเป็นที่อับอายนัก ถ้าหากว่าคุณไม่

ต่อให้สมบูรณ์ ไม่ว่าเราอยู่บนเส้นทางใด เส้นทางเรียนหรือเส้นทางงาน ขอให้เรา
อดทนให้มากในการเดินทาง ถึงจะมีท้อในบางครั้ง อ่อนแอในบางคราว ก็เพราะว่า
เส้นทางที่ดีนั้น เป็นเส้นทางที่ขรุขระ เพื่อให้เราได้จดจำกับวันวานที่ปวดร้าว เพื่อให้
เราได้ระมัดระวังในการเดินทางสู่เส้นทางเดินใหม่ในอนาคต ”

(Blog Exteen, 10/11/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่เปรียบ “ชีวิต” กับ “การเดินทาง” ซึ่งเป็นการอธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความเข้าใจของ “การเดินทาง” ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคำว่า “เส้นทาง” “ต้นทาง” “ระหว่างทาง” “เลี้ยวกลับ” “ปลายทาง” “การเดินทาง” “เส้นทางที่ขรุขระ” “การเดินทาง” “เส้นทางเดิน” ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้สะท้อนให้เห็นทัศนคติที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการเดินทางที่มีระยะทาง มีจุดเริ่มต้นและมีจุดสิ้นสุด ผู้ใช้ชีวิตต้องใช้ความอดทนในการดำเนินชีวิต เช่นเดียวกับผู้เดินทางที่ต้องอาศัยความอดทนในการเดินทาง

ตัวอย่างที่ 25

“ชีวิตมิใช่มีเพียงต้องเดินหน้าเสมอไป บางครั้งเราก็อาจต้องถอยหลังบ้าง เพื่อจะก้าวเดินไปข้างหน้าได้ยาวไกลขึ้น เป็นการถอยเพื่อจะก้าวต่อ มิใช่ถอยเพื่อจะท้อหรือท้อดวง เพราะบางครั้งการขึ้นถึงต้นที่จะก้าวต่อ ทั้งที่รู้ว่าอาจเกิดอันตราย จะมีประโยชน์อันใด เช่นเดียวกับยามที่จะเจอปัญหา ลองถอยห่างออกแล้วมองเข้าไปว่า เราจะหาทางออกได้อย่างไร เพราะถ้าเราจมอยู่กับปัญหาหนทางก็อาจจะยังมีดมน การถอยหรือหลบเลี่ยงมิใช่ว่าเป็นการแพ้หรือล้มเหลวแต่คือท่วงทำนองของการดำเนินชีวิต ถ้าบางครั้งจำเป็นต้องหยุดนิ่งบ้าง ก็คงไม่ใช่เรื่องต้องทุกข์ร้อนหรือผิดอันใด หยุดนิ่งเพื่อไตร่ตรองและก้าวต่อ คงดีกว่าขึ้นถึงต้นจน

เหยียบกับดักของชีวิตที่บางครั้งอาจทำให้เราเดินต่อได้ยากยิ่งกว่า”

(Blog Gang, 30/6/2554)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “การเดินทาง” โดยพิจารณาจากการใช้คำ “เดินหน้า” “ถอยหลัง” “ก้าวเดินไปข้างหน้า” “ยาวไกล” “การถอย” “ก้าวต่อ” “ถอยห่างออก” “ทางออก” “หนทาง” “หยุดนิ่ง” และ “เดินต่อ” ตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้ได้ถ่ายทอดความหมายของการเดินทางโดยนำลักษณะของการเดินทางมาอธิบายชีวิต สะท้อนให้เห็นทัศนคติที่มีต่อชีวิตของ

คนไทยว่า การใช้ชีวิตเป็นเหมือนการเดินทาง กล่าวคือ ในการดำเนินชีวิตนั้นเมื่อมีปัญหาหรือพบอุปสรรคเราควรทบทวนการกระทำต่างๆ ที่ผ่านมาเพื่อแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาและดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยดี เช่นเดียวกับ การเดินทางที่เมื่อพบปัญหา เราก็ต้องถอยหลังหรือหยุดพักเพื่อหาทางออกและเดินทางต่อไป

ตัวอย่างที่ 26

“ชีวิตเปรียบเหมือนการเดินทางที่ไม่มีการหยุดและไม่มีการถอยหลังกลับมีแต่เดินหน้าลูกเดียวตามลูกศรแห่งกาลเวลา คนจำนวนมากแม้จะตระหนักดีว่ากำลังจะต้องเดินทางสู่แดนไกล ก็ไม่มีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน อาจเป็นเพราะไม่เคยคิด ไม่อยากคิดหรือคิดไม่ตกก็ได้”

(Blog Gotoknow, 7/3/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปลักษณชีวิตที่มีการเดินทางเป็นแบบเปรียบและมีชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ ถ้อยคำอุปลักษณนี้ได้อธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความเข้าใจของ “การเดินทาง” ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคำว่า “การเดินทาง” “การหยุด” “การถอยหลัง” “เดินหน้า” “เดินทางสู่แดนไกล” และ “จุดหมายปลายทาง” เมื่อได้วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณแล้วพบว่า “ชีวิต” และ “การเดินทาง” มีลักษณะร่วมกันคือ ทั้งชีวิตและการเดินทางต่างเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินไป กล่าวคือการเดินทางเป็นการเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดหมายการเดินทาง สะท้อนภาพของการดำเนินไป เมื่อนำมาอธิบายชีวิตแล้วสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตมีแต่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามกาลเวลา

3.2.3 [ชีวิตคือกีฬา]

มโนอุปลักษณ [ชีวิตคือกีฬา] เป็นมโนอุปลักษณที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในวงความหมายของ “กีฬา” มากกล่าวถึง “ชีวิต” โดยมี “กีฬา” เป็นแบบเปรียบ (source domain) และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ถ้อยคำอุปลักษณชีวิตที่เปรียบกับกีฬาทำให้เข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ผ่าน “กีฬา” ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนมโนอุปลักษณ [ชีวิตคือกีฬา] มีจำนวนทั้งสิ้น 23 ตัวอย่าง ในถ้อยคำอุปลักษณเหล่านี้ได้พบแบบเปรียบที่ใช้เปรียบกับชีวิต 2 แบบเปรียบ ได้แก่ การขี้จักรยานและการไต่คลื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องดำเนินต่อเนื่องไป และต้องรักษาความสมดุลของในชีวิต ถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าวนี้มาสามารถสรุปและแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)	
	[กีฬา]	→	[ชีวิต]
(1)	การชกมวย	→	ชีวิต
	การทรงตัวให้สมดุล	→	การรักษาความสมดุลของ เรื่องต่างๆ ในชีวิต เช่น เรื่องงาน เรื่องครอบครัว เป็นต้น
	การถีบต่อไปเรื่อยๆ	→	การดำเนินชีวิตต่อเนื่องไป
	การล้ม	→	ความล้มเหลวหรือการเกิด ปัญหาในชีวิต
	การสะดุด	→	ปัญหาและอุปสรรค
(2)	การไต่คืบ	→	ชีวิต
	การกำหนดทิศทาง	→	การกำหนดชีวิตของตนเอง
	กระดานที่รองรับได้ฝ่าเท้า	→	เครื่องมือหรือปัจจัยที่อำนวยความสะดวกให้ชีวิต
	แผนการที่วางไว้	→	การวางแผนการดำเนินชีวิต
	คืบ	→	เรื่องต่างๆ ในชีวิต
	คืบลูกใหญ่	→	เรื่องใหญ่
	คืบลูกเล็ก	→	เรื่องเล็ก
	คืบที่ขัดแรง	→	เรื่องที่มีอิทธิพลต่อชีวิตเราเป็น อย่างมาก

ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่สะท้อนให้เห็นในอุปมาอุปไมย [ชีวิตคือกีฬา] มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 27

“ชีวิตเหมือน**การปั่นจักรยาน** การที่จะ**ทรงตัว**ให้สมดุลอยู่ได้เราก็ต้อง**ปั่น**มันตลอดเวลา เหมือนข้าพเจ้าตอนนี้โดย**ปั่น**ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปีแล้ว**หยุด**ก็ไม่ได้ จนกว่าจะถึง**จุดหมาย** แคม**สปีด**ก็แรงไม่ได้อีกต่างหาก ก็คนมันแกยังไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะถึงชะที่”

(Blog Gotoknow, 18/9/2555)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่มี “การปั่นจักรยาน” เป็นแบบเปรียบเทียบและมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยสามารถพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของการปั่นจักรยานมากล่าวถึงชีวิต เช่น “การปั่นจักรยาน” “ทรงตัว” “ปั่น” “หยุด” “จุดหมาย” “สปีด” และ “ถึง” ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้ได้นำลักษณะเด่นของการปั่นจักรยาน คือ การปั่นอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาความสมดุลมากล่าวถึงชีวิต ทำให้เข้าใจชีวิตผ่านการปั่นจักรยาน สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตว่า ชีวิตที่สมดุลคือชีวิตที่ต้องดำเนินต่อเนื่องไปเพื่อรักษาความสมดุลในด้านต่างๆ และดำเนินเรื่อยไปจนกว่าจะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

ตัวอย่างที่ 28

“ชีวิตก็เหมือนกับการ**ขี่จักรยาน** ที่เราต้อง**ถีบต่อไปเรื่อยๆ**ไม่ให้มัน**ล้ม** แต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่มัน**ล้ม** นั่นก็อาจเป็นเพราะว่า เรายัง**ขี่ไม่แข็งแรงพอ** หรือ **สะดุด**อะไรบางอย่าง หรือ อะไรก็ตาม เราคิดว่า มันเปรียบเสมือนอุปสรรคในชีวิต ที่คนเราต้องเจอ หนักหนาต่างกัน เพียงแต่ว่า เมื่อไหร่ที่เจออุปสรรค คุณกล้าพอที่จะหยิบจักรยานคันที่**ล้ม** แล้วพร้อมขึ้นมา**ปั่น**ใหม่อีกหรือเปล่าเท่านั้นเอง ”

(Blog Gang, 7/11/2554)

ตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้เปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “การขี่จักรยาน” ทำให้เข้าใจ “ชีวิต” ผ่าน “การขี่จักรยาน” ซึ่งสะท้อนจากคำ “การขี่จักรยาน” “สะดุด” “ล้ม” “ขี่ไม่แข็งแรงพอ” “ถีบต่อไปเรื่อยๆ” และ “ปั่น” ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้ได้นำลักษณะเด่นของ “การขี่จักรยาน” มาเปรียบกับชีวิต คือ การต้องถีบไปเรื่อยๆ เพื่อรักษาความสมดุล ถ้อยคำอุปมาอุปไมยนี้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ การใช้ชีวิตที่ดีคือการรักษาความสมดุลของเรื่องต่างๆ ในชีวิต เช่นเดียวกับ

การที่จักรยานที่ต้องทรงตัวให้ได้และถีบต่อไป ความผิดพลาดล้มเหลวในชีวิตเป็นเหมือนการปั่นจักรยานล้ม ซึ่งเกิดจากความไม่เพียงพอ สามารถในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับการขี่ไม่แข็ง

ตัวอย่างที่ 29

“ชีวิตมนุษย์เราเหมือน**การไต่คลื่น**ในมหาสมุทร ความเหมือนอย่างแรก เราเป็นคน**กำหนดทิศทาง**ว่าจะ**ไปยังทิศใด** โดยอาศัย**กระดานที่รองรับได้ฝ่าเท้า**เป็น**พาหนะเดินทาง** ไม่ต่างจากชีวิตจริงที่เราสามารถเลือกกำหนดทิศทางได้ว่าจะไปทางนั้น ทางโน้น ทางไหน หรือเลือกจะเป็นอะไร หรือไม่เป็นอะไรก็ได้ ความเหมือนอย่างที่สอง ถึงแม้เราจะสามารถ**กำหนดทิศทางในการไต่คลื่น**ได้ แต่เชื่อเถอะว่าในความเป็นจริง ไม่เคยมี**การไต่คลื่น**ครั้งใดเป็นไปตาม**แผนการที่วางไว้** ไม่มีใครสามารถคำนวณได้ว่า**คลื่น**ลูกต่อไปที่เรากำลังจะเจอมันจะเป็น**คลื่นลูกใหญ่**หรือ**คลื่นลูกเล็ก** จะเป็น**คลื่นที่ชัดเจน**หรือเบา มันก็เหมือนกับชีวิตเราที่ไม่มีใครนอกจากเทวดาจะรู้ว่าวันพรุ่งนี้จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ความเหมือนอย่างที่สาม การ**ไต่คลื่น**ให้ทั้งความชุ่มฉ่ำสดชื่นและร้อนทรมาน อาจฟังดูย้อนแย้งใน ตัวประโยคขอบกล แต่โทษทีอะไร นี่เป็นเรื่องจริงร้อยเปอร์เซ็นต์ การ**ไต่คลื่น**ให้ทั้งความชุ่มฉ่ำเพราะคงไม่มีใครกล้าปฏิเสธจริงไหมว่า**กีฬาที่เล่นกันบนผิวน้ำมัน**จะไม่ฉ่ำ อะๆ แต่ในบางเวลา**คลื่นลูกใหญ่**ก็ดันเราขึ้นไปเผชิญกับเปลวแดดร้อนจ้าที่แผดเผาเราแทบจะละลายกลายเป็นเกลือทะเล ชีวิตของมนุษย์ก็ไม่แตกต่างกัน บางวันเราอาจจะสุขสบายใจเหมือนอยู่ในสวรรค์ แต่บางวันเราอาจจะผิดหวังและมีเรื่องให้ทุกข์ทรมานเหมือนตกนรกทั้งเป็นก็ได้ นับเป็นเรื่องธรรมดาอย่างยิ่ง”

(Blog Exteen ,20/1/2554)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “การไต่คลื่น” ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำว่า “การไต่คลื่น” “กำหนดทิศทาง” “ทิศใด” “กระดานที่รองรับได้ฝ่าเท้า” “พาหนะเดินทาง” “แผนการที่วางไว้” “คลื่น” “คลื่นลูกใหญ่” “คลื่นที่ชัดเจน” “คลื่นลูกเล็ก” เป็นต้น ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้ นำลักษณะเด่นของการกำหนดทิศทางในการไต่คลื่นของนักกีฬา เป็นเหมือนการกำหนดทิศทางในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ แต่ในขณะเดียวกันชีวิตยังมีสิ่งที่คาดเดาไม่ได้ ความไม่แน่นอนเป็นเรื่องธรรมดาปกติของชีวิต เช่นเดียวกันที่ไม่มีผู้ใดสามารถบอกได้ว่าเรากำลังจะเจอคลื่นลูกใหญ่ คลื่นลูกเล็ก หรือเป็นคลื่นที่ชัดเจนหรือเบา

3.2.4 [ชีวิตคือกาแฟ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกาแฟ] เป็นมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “กาแฟ” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งมี “กาแฟ” เป็นแบบเปรียบ (source domain) และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตที่แท้จริงย่อมมีความสุขและความทุกข์ผสมกันอย่างพอดี ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกาแฟ] มีจำนวน 18 ตัวอย่าง ซึ่งแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[กาแฟ]	→	[ชีวิต]
รสชาติของกาแฟ	→	คุณภาพของชีวิต
ความขม	→	ความทุกข์ในชีวิต
ความหวาน	→	ความสุขในชีวิต
น้ำตาล	→	สิ่งดีๆ ที่เข้ามาในชีวิต
ครีมเทียม	→	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชีวิต
ความเลี่ยนไม่อร่อย	→	ชีวิตที่ไม่ดี
รสชาติที่กลมกล่อม	→	ชีวิตที่ดี/ชีวิตที่มีความสุข

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกาแฟ] มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวอย่างที่ 30

“ชีวิตก็เหมือนกาแฟ รสชาติของกาแฟมีความขม มีความหวาน มีความมัน ผสมกันจนกลายเป็นกาแฟ หากเราใส่น้ำตาลมากเกินไปก็จะหวานจนบาดคอ หากเราใส่เมล็ดกาแฟมากเกินไปก็จะขมจนดื่มไม่ลง หากเราใส่ครีมเทียมมากๆ ก็ จะเลี่ยนไม่อร่อย ชีวิตที่ดีต้องมีส่วนผสมที่ลงตัว ความขม ความหวาน ความมัน ผสมเข้ากันเป็นรสชาติที่กลมกล่อม ไม่หนักไปข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป รสชาติชีวิตของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับการปรุงรสของเรา”

(Blog Gang, 7/5/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่มี “กาแฟ” เป็นแบบเปรียบเทียบและมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของกาแฟ เช่น “กาแฟ” “รสชาติ” “ความขม” “ความหวาน” “ความมัน” “น้ำตาล” “เมล็ดกาแฟ” “ครีมเทียม” “เลี่ยน” “อร่อย” และ “กลมกล่อม” ถ้อยคำอุปลักษณะนี้ได้ลักษณะเด่นของกาแฟ คือมีทั้งความขมและความหวานผสมกันมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตที่แท้จริงต้องมีการผสมผสานความสุขและความทุกข์เช่นความขมและความหวานของรสชาติกาแฟ

ตัวอย่างที่ 31

“ชีวิตก็เหมือน**กาแฟ** มันมีเสน่ห์เพราะ**ขมหวาน**ได้อย่างลงตัว ช่วงเวลาชีวิตที่น่าจดจำ มักจะเป็นช่วงเวลาที่**มีรสชาติเหมือนคาปูชิโน** ที่**ขม**อ่อน ๆ และ**หวาน**หน่อย

(Blog Gotoknow, 12/7/2554)

จากตัวอย่างเป็นการอธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความเข้าใจของ “กาแฟ” ซึ่งสะท้อนได้มาจากคำ “กาแฟ” “รสชาติ” “ขม” “หวาน” “คาปูชิโน” เป็นต้น ถ้อยคำอุปลักษณะดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองความเข้าใจที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องมีทั้งความสุขและความทุกข์เหมือนกับรสชาติของกาแฟที่มีทั้งความขมและความหวาน ช่วงชีวิตที่ดีคือเวลาที่มีความสุขและความทุกข์ผสมกันอย่างลงตัว เหมือนกับกาแฟคาปูชิโนที่ดีต้องมีความขมและความหวานผสมกันอย่างกลมกล่อม

ตัวอย่างที่ 32

“ชีวิตคนเราก็เหมือน**กาแฟ** ส่วนการงาน เงินทอง ลาภยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางสังคมก็เหมือนถ้วยกาแฟ ทั้งหมดเป็นแค่เปลือกนอกที่ห่อหุ้มชีวิตเธอไว้ ไม่ว่าถ้วยหรือเปลือกนอกชีวิตพวกเธอจะเป็นอย่างไรก็ตาม มันไม่อาจเปลี่ยนแปลงคุณค่าชีวิตภายในตัวเธอได้ บางครั้งการให้ความสนใจแต่ถ้วย ทำให้เราหลงลืม**รสชาติหอมกรุ่นของกาแฟ** ดังนั้นจง**ดื่มด่ำกับกาแฟ** ไม่ใช่สนใจถ้วย”

(Blog Gotoknow, 22/1/2554)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่เปรียบ “ชีวิต” เป็น “กาแฟ” ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำว่า “กาแฟ” “รสชาติหอมกรุ่น” “ดื่มดำ” กล่าวคือ ชีวิตเป็นเหมือนการแฟ ส่วนการงาน เงินทอง ลาภยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางสังคมก็คือถ้วยกาแฟ คุณค่าของชีวิตจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงจากสิ่งภายนอก เช่น การงาน เงินทอง ลาภยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางสังคม ถ้อยคำอุปลักษณะนี้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า คุณค่าชีวิตจะอยู่ที่ตัวเอง เจ้าของชีวิตเป็นผู้กำหนดชีวิตได้

3.2.5 [ชีวิตคือวงกลม]

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือวงกลม] สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตที่นำ “วงกลม” มาเป็นแบบเปรียบ (source domain) และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยโดยผ่าน “วงกลม”

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือวงกลม] เป็นการอธิบาย “ชีวิต” ผ่านมุมมองความคิดของ “วงกลม” ซึ่งสะท้อนจากคำ “วงกลม” “จุดแรก” “วนกลับ” “จุดเดิม” “เส้นทางกลม” “ไม่มีต้น” “ไม่มีปลาย” “วนเวียน” เป็นต้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์มีต่อชีวิตว่า ชีวิตเป็นเส้นทางที่เป็นวงกลมและการใช้ชีวิตคือการเดินวนเวียนบนเส้นทางนี้ กล่าวคือ เราก็นวนเวียนอยู่บนวงกลมวงนี้ตลอดเวลา จากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นการเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย ความตายนั้นไม่ใช่เป็นเพียงความสิ้นสุดของชีวิต แต่ยังเป็นจุดของการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 17 ตัวอย่าง ซึ่งแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[วงกลม]	→	[ชีวิต]
จุดแรก	→	การเกิด/เริ่มดำเนินชีวิต
การวนกลับมาจุดเดิม	→	ความตาย/ความสิ้นสุดของชีวิต
การวนเวียน	→	การดำเนินชีวิต
เส้นทางกลม	→	รูปแบบการดำเนินชีวิต

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือวงกลม] มีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ 33

“ชีวิตคือ**วงกลม** เริ่มจาก**จุดแรก**ที่เรียกว่าการเกิดและ**วนกลับมาจุดเดิม**ที่เรียกว่าการตาย”

(Blog Gotoknow, 17/10/2554)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์เป็นการนำ “วงกลม” มาเปรียบกับ “ชีวิต” โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำ “วงกลม” “จุดแรก” และ “วนกลับมาจุดเดิม” กล่าวคือ ชีวิตเหมือนกับวงกลม การดำเนินชีวิตเหมือนการเดินทางบนเส้นทางที่เป็นวงกลม จุดเริ่มต้นของการเดินทางคือการเกิด เมื่อเดินทางตามเส้นทางที่เป็นวงกลมนี้กลับมาถึงจุดเดิมอีกที่คือการตาย สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นการเคลื่อนที่ตามเส้นทางที่เป็นวงกลม การสิ้นสุดหรือการตายนั่นก็เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

ตัวอย่างที่ 34

“ชีวิตเราเปรียบเสมือน**เส้นทางกลม ไม่มีต้น ไม่มีปลาย** **เดินวนเวียนอยู่**กับกิเลสที่ไม่มีวันจบสิ้น”

(Blog Gotoknow, 3/10/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นำ “เส้นทางกลม” มาเปรียบกับ “ชีวิต” โดยนำลักษณะเด่นของเส้นทางกลมคือ มีแต่วนเวียนไปเรื่อยมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการวนเวียนเรื่อยไปตามเส้นทางกลม

ตัวอย่างที่ 35

“ชีวิตเปรียบเสมือน**วงกลม** การหมดลมหายใจไม่ได้หมายความว่าปัญหาทุกอย่างจะจบ แต่ทุกอย่างเพิ่งจะเริ่มต้น”

(Blog Exteen ,2/4/2554)

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าว นำ “วงกลม” มาเปรียบกับ “ชีวิต” และสะท้อนให้เห็นมุมมองความเข้าใจที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นวงกลม คนเราก็ดวนเวียนอยู่บนวงกลมวงนี้ตลอดเวลา เราวนเวียนจากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นการเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย ความตายนั่นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

3.2.6 [ชีวิตคือภาษาชะบวรจุ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาษาชะบวรจุ] เป็นมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตที่นำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “ภาษาชะบวรจุ” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “ภาษาชะบวรจุ” เป็นแบบเปรียบ (source domain) และมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในทัศนที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ผ่าน “ภาษาชะบวรจุ” ซึ่งสะท้อนจากคำว่า “แก้วน้า” “ใส่” “แก้วน้าเต็ม” “แก้วนวน” “แก้วนเหล้า” “เต็มจนล้น” “เต็มเต็ม” “ล้น” เป็นต้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่าชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถรองรับสิ่งต่างๆ และมีขนาดจำกัด ชีวิตเป็นสิ่งที่กำหนดได้ด้วยตัวเราเอง ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับกระทำการของเรา ถ้าเราทำความดี ชีวิตจะเป็นชีวิตที่ดี แต่ถ้าเราทำสิ่งชั่วร้ายชีวิตก็เป็นชีวิตที่ชั่วร้าย ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีจำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวอย่าง แสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[ภาษาชะบวรจุ]	→	[ชีวิต]
แก้วน้า	→	ชีวิตที่ว่างเปล่า
การเต็มเต็ม	→	การพัฒนา (ชีวิต) ให้ไปในทางที่ดี
การที่ไม่ได้ใส่อะไร	→	ชีวิตที่ว่างเปล่า
น้ำสะอาด	→	สิ่งดีๆ ที่ชีวิตเราต้องการ
การเต็มจนล้น	→	การรับสิ่งต่างๆ มากไปจนเกินความต้องการของตนเอง

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาษาชะบวรจุ] มีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ 36

“ชีวิตของคนเรา สามารถอุปมาเหมือนแก้วน้าได้ นั่นก็คือ แก้วน้าตอนที่ยังไม่ได้ใส่อะไรเลย ก็เหมือนกับชีวิตที่ว่างเปล่าอยู่ พอเอาน้ำเต็มใส่เข้าไปก็เป็นแก้วน้าเต็ม เอาไวน์ใส่เข้าไปก็เป็นแก้วนวน เอาเหล้าใส่เข้าไปก็เป็นแก้วนเหล้า เอาอุจจาระใส่เข้าไปก็เป็นแก้วนอุจจาระ เราเอาอะไรใส่เข้าไป แก้วนจะถูกเรียกว่าอย่างนั้น ชีวิตคนเราก็เช่นกัน ถ้าเราเอาความดีใส่เข้าไป ชีวิตเราก็มีแต่ความดีในทางตรงกันข้าม

ถ้าเราเอาความชั่ว**ใส่**เข้าไป ชีวิตก็**เต็ม**ไปด้วยความชั่ว เอาความโลก**ใส่**เข้าไป ก็จะมีแต่ความโลก เอาความโกรธ**ใส่**เข้าไป ก็จะมีแต่ความโกรธ ฯลฯ เราสามารถเลือกได้ว่าจะ**ใส่**อะไรเข้าไปใน**แก้วน้ำ**คือชีวิต”

(Blog Gang, 21/4/2554)

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มี “แก้วน้ำ” เป็นแบบเปรียบเทียบ และมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยสามารถพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของแก้วน้ำ เช่น “แก้วน้ำ” “ใส่” “แก้วน้ำเต็ม” “แก้วไวน์” “ว่างเปล่า” “เต็ม” และ “แก้วเหล้า” ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้ได้นำลักษณะเด่นของแก้วน้ำคือ สามารถรองรับสิ่งต่างๆ ได้มากล่าวถึงชีวิต กล่าวคือ ชีวิตเป็นสิ่งที่สามารถรองรับสิ่งต่างๆ ชีวิตจะเป็นอย่างไร จะขึ้นอยู่กับการกระทำของเจ้าของชีวิต เหมือนกันกับแก้วน้ำ ที่อาจเป็นแก้วน้ำหรือแก้วไวน์จะขึ้นอยู่กับว่าเราจะเทอะไรเข้าไปในนั้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดด้วยคนเรา ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา ถ้าเราทำความดี ชีวิตจะเป็นชีวิตที่ดีแต่ถ้าเราทำสิ่งชั่วร้ายชีวิตก็เป็นชีวิตที่ชั่วร้าย

ตัวอย่างที่ 37

“ชีวิตเหมือน**แก้วน้ำ**หนึ่งใบที่เราใช้ทุกวัน **แก้วน้ำ**ใบนี้**เต็ม**น้ำ **เต็ม**เครื่องดื่มได้ตามใจปาก **เต็ม**อะไรลงใน**แก้วน้ำ**แล้วเต็มมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับเรา ก็เหมือนกับชีวิตจริงของคนเรา เราเลือกที่จะ**เต็ม**อะไร**ใส่**ชีวิตมากน้อยแค่ไหนเหมาะสมกับช่วงเวลานั้นหรือไม่ **แก้วน้ำ**จะมีขนาดที่แน่นอน **เต็ม**น้ำได้เรื่อยๆ **เต็ม**มากไปก็ต้อง**ยกแก้ว**หลายครั้ง **แก้วน้ำ**ยังมี**ปริมาณ**และ**ขนาด**พอดีมือจับ เหมือน

ขอบเขตของชีวิตที่อยู่ในอุ้งมือของเราที่สามารถควบคุมอยู่ในกำมือได้”

(Blog Gang, 9/1/2554)

จากตัวอย่าง เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “แก้วน้ำ” ซึ่งนำคำที่อยู่ในวงความหมายของ “แก้วน้ำ” มากล่าวถึงชีวิต ได้แก่ “แก้วน้ำ” “เต็มน้ำ” “ใส่” “ปริมาณ” “ขนาด” และ “ยกแก้ว” กล่าวคือชีวิตสามารถรองรับสิ่งต่างๆ เหมือนแก้วน้ำ ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา ถ้าเราทำความดีชีวิตจะเป็นชีวิตที่ดีแต่ถ้าเราทำสิ่งไม่ดีชีวิตก็เป็นชีวิตที่ไม่ดี เราสามารถควบคุมชีวิตและการกระทำต่างๆ ในชีวิตให้มีความพอเหมาะพอดี สมควรแก่ชีวิตได้ เหมือนกับการเติมน้ำลงในแก้วให้มีปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการและขนาดของแก้ว สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า

ชีวิตเป็นพื้นที่ ซึ่งสามารถบรรจุของที่มีปริมาณจำกัดและเราสามารถเลือกหรือดำเนินการเกี่ยวกับชีวิตของตนเองได้

ตัวอย่างที่ 38

“ชีวิตคนเหมือน**แก้วน้ำ** การฝึกจิตให้โปร่งเบาสบายก็เหมือน
เทน้ำสะอาดลงไปขับไล่**น้ำเสีย**ออกไปทีละน้อยจนกลายเป็น**น้ำใสแจ๋ว**
สะอาดสวยงาม”

(Blog Exteen ,28/3/2555)

ตัวอย่างดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “แก้วน้ำ” ซึ่งนำคำที่อยู่ในวงความหมายของ “แก้วน้ำ” มากล่าวถึงชีวิต ได้แก่ “แก้วน้ำ” “เทน้ำสะอาด” และ “น้ำใสแจ๋ว” ถ้อยคำอุปลักษณนี้สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตสามารถรองรับสิ่งต่างๆ และมีขนาดจำกัด ดังนั้นเราสามารถเรียนรู้สิ่งดีๆ ซึ่งอาจเป็นธรรมะหรือคำสอนของพระธรรมอาจารย์เข้ามาเพื่อทำให้จิตใจโปร่งเบาสบาย เหมือนกับค่อยๆ เทน้ำสะอาดลงไปในแก้วน้ำเพื่อขับไล่**น้ำเสีย**ที่เปรียบเหมือนจิตใจที่ขุ่นมัวให้ออกไปจากแก้วน้ำหรือชีวิต

ตัวอย่างที่ 39

“ชีวิตของคนเราบางครั้งก็**เต็มจนล้น** มีพร้อมทุกอย่าง แต่เราก็พยายามที่**เติมเต็ม**ให้กับมันอีก ทั้งที่รู้ว่า ถึงจะ**เติม**มันเข้าไปอย่างไรมันก็ไม่สามารถรับได้ มีแต่**ล้นออกมา** ไม่ได้ประโยชน์อันใดเลย แต่ในอีกมุมของชีวิตคนเรา หลายหลายคนพยายามที่จะรอรับการ**เติมเต็ม**ให้กับชีวิต แต่ไม่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ เพราะเรามักทำตนให้**เต็ม เติมเต็ม**ไปกับสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตไม่ว่าจะ**เติมเต็ม**สิ่งใดลงไป ก็มักไม่พอเพียงแก่ความต้องการ ส่วนมุมมองชีวิตของเราหรือของใครหลายๆ คน ที่เกิดมาทำตัวให้ว่างเปล่า พร้อมทั้งจะรอ**การเติมเต็ม**แบ่งปันจากผู้อื่น แต่เราไม่รู้วิธีที่จะทำตัวเองให้ว่างเปล่าและพร้อมที่จะ**เติมเต็ม**สิ่งใหม่ๆ ในชีวิต ลองสังเกตดูว่า สิ่งใดที่เต็มอยู่แล้ว ถ้าใส่อะไรลงไปมันก็จะ**ล้นออกมา**ทันที แต่ในชีวิตจริงของคนเรา เรามักจะรอ**การเติมเต็ม**จากผู้อื่นทั้งๆ ที่ตนก็ยัง**เต็ม**อยู่”

(Blog Gotoknow ,16/11/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “ภาชนะบรรจุ” ซึ่งสามารถพิจารณาจากถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายภาชนะบรรจุ ได้แก่ “เต็มจนล้น” “เติมเต็ม” “ล้นออกมา” เป็นต้น ถ้อยคำเหล่านี้ได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเราต้องรู้จักพอเพียง ถ้าเราอยากได้ทุก

สิ่งทุกอย่างถึงแม้ว่าเรามีอยู่แล้ว ในที่สุดก็ไม่ได้อะไรเลยหรือว่าได้แล้วก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่นเดียวกับการเติมเต็มสิ่งต่างๆ เข้าไปในภาชนะที่เต็มอยู่แล้ว ในที่สุดสิ่งที่เติมไปนั้นก็ต้องล้นออกมา ไม่เกิดประโยชน์อันใด

3.2.7 [ชีวิตคือหนัง/ละคร]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “หนัง/ละคร” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “หนัง/ละคร” เป็นแบบเปรียบเทียบ (source domain) มาอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในทัศนคติเกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนผ่าน “หนัง/ละคร” ซึ่งสะท้อนจากคำ “ละครฉากหนึ่ง” “ความยาวของเนื้อหา” “หนังสักเรื่อง” “ตัวแสดง” “ร่วมแสดง” “บทนำ” “เนื้อเรื่อง” “บทสรุป” “บางเรื่อง” “ภาคสอง” “ภาคสาม” “หนังเรื่องสั้น” “หนังเรื่องยาว” “เรื่องเศร้า” เป็นต้น ถ้อยคำดังกล่าวได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า คุณค่าชีวิตอยู่ที่ การทำความดี ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตน ชีวิตไม่แน่นอน ความทุกข์และความสุขเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อดังนั้นเราควรใช้ชีวิตเราให้เต็มที่ ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีจำนวนทั้งสิ้น 13 ตัวอย่าง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่รวบรวมมาสามารถสรุปและแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)
[หนัง/ละคร]	→	[ชีวิต]
ความยาว	→	ช่วงเวลาในการดำเนินชีวิต
เนื้อหา/เนื้อเรื่อง	→	การกระทำต่างๆ ในชีวิต
บทนำ	→	การเริ่มต้นของการดำเนินชีวิต
บทสรุป	→	ช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิต
ภาคสอง ภาคสาม	→	การดำเนินชีวิตอย่างต่อเนื่อง
หนังเรื่องยาว	→	การดำเนินชีวิตในช่วงเวลายาวนาน
หนังเรื่องสั้น	→	การดำเนินชีวิตในช่วงเวลาสั้น

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] มีรายละเอียด

ดังนี้

ตัวอย่างที่ 40

“ชีวิต คือ ละครฉากหนึ่ง จะมีคุณค่าหรือไม่ เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับความดี มิใช่ความยาวของเนื้อหาในชีวิตของคนเรานั้น มีเรื่องที่ไม่สมหวังมากมาย จึงไม่ควร

ทำลายขวัญและกำลังใจของตนเอง เพราะอุปสรรคชั่วคราว คิดให้ปลงตกให้ได้ ชีวิต
จึงมีความสุข ”

(Blog Gang, 19/3/2555)

จากตัวอย่างเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่มี “ละคร” เป็นแบบเปรียบเทียบและมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่
ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของละครคือ “ละคร” “ฉาก” “ความ
ยาว” และ “เนื้อหา” กล่าวคือชีวิตเหมือนกับละครที่ความสำคัญของละครอยู่ที่ความเข้มข้นของเนื้อหา
แต่ไม่ใช่ความยาวของเนื้อเรื่อง ละครที่มีเนื้อหาไม่สมหวังเหมือนกับชีวิตต้องพบกับอุปสรรค ถ้อยคำ
อุปลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตที่มีคุณค่าจากการทำความดีสำคัญ
มากกว่าการมีชีวิตที่ยืนยาว

ตัวอย่างที่ 41

“ชีวิตคนเราเหมือน**หนังสือเรื่อง**ที่มีเราคือ**ตัวแสดง** ทุกวันเกี่ยวข้องกับอีก
หลายๆ คนที่**ร่วมแสดง**”

(Blog Gotoknow ,8/10/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่เปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “หนังสือ” โดยพิจารณา
ได้จากคำว่า “หนังสือเรื่อง” “ตัวแสดง” และ “ร่วมแสดง” กล่าวคือ ชีวิตของเราเหมือนกันกับหนังสือ คนเรา
ก็เหมือนกันกับตัวแสดงในหนังสือ และตัวแสดงนี้ไม่ได้แสดงเพียงคนเดียว แต่มีบทบาทหน้าที่ของตนเอง
และร่วมแสดงกับอีกหลายๆ คน เหมือนกันกับคนเรา ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในสังคม ถ้อยคำอุป
ลักษณะนี้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตว่า ในชีวิตเราทุกคนมีบทบาทอันสำคัญและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่
เสมอ

ตัวอย่างที่ 42

“ชีวิตเหมือน**ละคร** บางครั้งดูมันแล้วก็เบื่อ เพราะจะน่าเบื่ออะไรขนาดนั้น
วันดีคืนดีรยระฟ้า อีกวันหนึ่งตื่นขึ้นมาจนเป็นยาจก เหมือนเทวดาตกสวรรค์ ดู**ละคร**
หลาย ๆ เรื่องแล้วมานั่งคิดถึงชีวิตเรว่ามันยังไม่แตกต่างกันเลยกับชีวิตจริงของ

คนเรา เพราะฉะนั้นควรทำวันนี้ให้ดีที่สุด มีความสุขให้เต็มที่ในขณะที่ชีวิตมันยังให้สิ่งที่ดีๆกับเรา”

(Blog Gang, 23/4/2555)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าว เป็นการเปรียบ “ชีวิต” เป็น “ละคร” โดยสามารถพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของละคร เช่น “ละคร” และ “ละครหลายๆเรื่อง” ถ้อยคำอุปลักษณนี้ได้นำลักษณะเด่นของละครคือ มีเนื้อหาที่ไม่แน่นอน มีทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดีเกิดขึ้นเสมอมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตไม่แน่นอน ควรมีความสุขกับวันนี้

ตัวอย่างที่ 43

“ชีวิตเหมือน**ละคร** ทุกคนเคย**ดูหนังดูละคร** ทุกเรื่องมีจุดเริ่มต้น มี **บทนำ** มี**เนื้อเรื่อง** มี**บทสรุป** บางเรื่องต่อ**ภาคสอง ภาคสาม** ชีวิตคนเราแต่ละคนก็เหมือน**หนัง** เหมือน**ละคร** ดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ มีสนุก มีตื่นเต้น มีรัก มีเกลียด มีทุกข์ มีสุข ชีวิตบางคนเป็น**หนังเรื่องสั้น** บางคนเป็น**หนังเรื่องยาว** สักครั้งหนึ่งในชีวิตคนเราต้องเคยมี**เรื่องเศร้า**เข้ามาทดสอบ บางคนทุกข์ขนาดจะทนไม่ได้ แต่แล้วมันก็ผ่านพ้นไป สิ่งที่ผ่านมาไปแล้ว จะนานแค่ไหน เราก็กับความทรงจำดีไว้”

(Blog Exteen ,26/9/2555)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าวเป็นการเปรียบ “ชีวิต” กับ “ละคร” โดยใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของ “ละคร” ได้แก่ “ละคร” “บทนำ” “เนื้อเรื่อง” “บทสรุป” “ภาคสอง” “ภาคสาม” “หนังเรื่องสั้น” “หนังเรื่องยาว” “เรื่องเศร้า” เป็นต้น ถ้อยคำอุปลักษณนี้ทำให้เข้าใจชีวิตผ่านการดำเนินเรื่องของละคร ละครมีบทนำ เนื้อเรื่องและบทสรุปบางเรื่องมีภาคต่อ ชีวิตก็เช่นเดียวกัน มีการดำเนินเรื่องไป บางชีวิตสั้นและบางชีวิตยาว ละครมีเนื้อหาทั้งเรื่องความทุกข์และเรื่องความสุข ชีวิตก็มีช่วงเวลาพบกับสุขทุกข์ และอุปสรรคเช่นเดียวกัน แต่ทุกชีวิตก็จะมีตอนจบเช่นละคร ถ้อยคำอุปลักษณนี้สะท้อน มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องดำเนินไป แม้จะต้องพบกับสิ่งใดก็จะผ่านพ้นไปสู่ตอนต่อไปดังละคร

3.2.8 [ชีวิตคือการต่อสู้]

มโนอุปลักษณ [ชีวิตคือการต่อสู้] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “การต่อสู้” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “การต่อสู้” เป็นแบบเปรียบ (source domain) มาอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูก

เปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยโดยผ่าน “การต่อสู้” ซึ่งสะท้อนจากคำว่า “การต่อสู้” “พ่ายแพ้” “ชนะ” “แนวทางการต่อสู้” “ผู้ชนะ” “ผู้พ่ายแพ้” “ผลการต่อสู้” “วิธีการต่อสู้” “วิธีการต่อสู้” “สู้ต่อ” และ “ป้องกัน” เป็นต้น สะท้อนให้เห็น มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการต่อสู้กล่าวคือชีวิตต้องเอาชนะ ทุกคนมีสิ่งที่ตนเองมุ่งหวังและปรารถนา แต่ทุกชีวิตย่อมต้องพบกับปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ และมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่มีอิทธิพลต่อการประสบสิ่งที่มุ่งหวังหรือประสบความสำเร็จในชีวิต วิธีการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นเราต้องใช้ปัญญาคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาในเวลาที่เหมาะสมและคอยปรับปรุงวิธี การแก้ไขปัญหาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ การไม่ได้ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเรื่องปกติในชีวิต เราไม่ต้องท้อแท้แต่ควรปรับตัวเองให้คิดในแง่ดี ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัวอย่าง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะที่รวบรวมมาสามารถสรุปและแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)
[การต่อสู้]	→	[ชีวิต]
ความชนะ	→	การประสบความสำเร็จ
ความพ่ายแพ้	→	ความล้มเหลว
วิธีการต่อสู้	→	วิธีการดำเนินชีวิต/รูปแบบการดำเนินชีวิต
แนวทางการต่อสู้	→	วิธีการดำเนินชีวิต/รูปแบบการดำเนินชีวิต
ผู้ชนะ	→	คนที่ประสบความสำเร็จ
ผู้พ่ายแพ้	→	คนที่ประสบความล้มเหลว
ผลการต่อสู้	→	ประสบการณ์ต่างๆ ในการดำเนินชีวิต

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือการต่อสู้] มีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ 44

“ชีวิตคือการต่อสู้ แต่ ใช่ว่าสู้แล้วจะชนะประสบความสำเร็จ เสมอไป เพียงแต่ผู้ลุกขึ้นสู้จะมีโอกาสชนะและประสบความสำเร็จมากกว่าผู้ไม่ลุกขึ้นสู้ จะชนะประสบความสำเร็จหรือพ่ายแพ้ ผิดหวังขึ้นอยู่กับวิธีการต่อสู้ของคนผู้นั้นว่า ผู้ นั้นต่อสู้โดยใช้ปัญญาหรือต่อสู้โดยใช้วิชา หากใช้ปัญญาเป็นแนวทางการต่อสู้ โอกาสชนะมีมากกว่าใช้วิชาเป็นแนวทางการต่อสู้ แต่อย่าได้ประมาท เพราะโอกาสจะเป็นผู้ชนะหรือผู้พ่ายแพ้ยังมีอีกหลายปัจจัยอันอาจมีอิทธิพลต่อผล การต่อสู้ การต่อสู้ นั้นถูกเวลาหรือไม่ การต่อสู้ นั้นถูกสถานการณ์หรือไม่ การต่อสู้ นั้นถูกสถานที่หรือไม่ การต่อสู้ นั้นถูกบุคคลหรือไม่ ฯลฯ ดังนั้น ความไม่ประมาทจึง เป็นปัจจัยสำคัญต่อการกระทำทั้งปวง หากต่อสู้แล้วไม่ประสบความสำเร็จ จงอย่า ท้อแท้แล้วคิดลบว่า ทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วดีกว่า จงสงบสติอารมณ์แล้วค้นหาเหตุผลให้ ได้ว่า มีปัจจัยอะไรเป็นอุปสรรคต่อการต่อสู้ของเรา จนไม่สามารถมุ่งไปสู่ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ประสงค์ได้แล้วปรับปรุงวิธีการต่อสู้เสียใหม่ให้เหมาะสม กับสภาพของการต่อสู้ นั้นๆ อย่าไปโทษสิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นสาเหตุให้เราผิดหวัง”

(Blog Gang ,7/5/2555)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปมาดังกล่าวนั้น เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “การต่อสู้” โดย สามารถพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของการต่อสู้ เช่น “การต่อสู้” “สู้” “ชนะ” “พ่ายแพ้” “แนวทางการต่อสู้” “ผู้ชนะ” “ผู้พ่ายแพ้” และ “วิธีการต่อสู้” กล่าวคือ เป้าหมายของการต่อสู้ คือการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม เหมือนกันกับการประสบความสำเร็จของชีวิตก็ต้องเอาชนะอุปสรรคที่กีด ขวางเรา ในการต่อสู้ นั้นมีปัจจัยหลายๆ อย่างมีอิทธิพลต่อผลของการต่อสู้ซึ่ง ได้รับความชนะหรือความ พ่ายแพ้และวิธีการต่อสู้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการต่อสู้ว่าจะชนะหรือไม่ เหมือนกันกับวิธีการดำเนิน ชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดชีวิตเราจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้อยคำอุปมาลักษณะนี้จะสะท้อนมโน ทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการเอาชนะและวิธีการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเจ้าของชีวิต

ตัวอย่างที่ 45

“ชีวิตคือการต่อสู้ หลายครั้งที่เราได้ยินคำพูดคำนี้ เวลาที่เราท้อแท้ หลายครั้งที่เรารู้สึกไม่อยากจะลุกขึ้นมาสู้ต่อ หลายครั้งที่เราร้องไห้คร่ำครวญว่า ทำไมเหตุการณ์ ร้ายๆ เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จะต้องมาเกิดกับชีวิตของเราด้วย แต่ก็นั่นแหละนะ

แม้ว่าเราจะพยายามป้องกันไม่ให้เหตุการณ์หรือสิ่งไม่ดีใดๆ ไม่ให้เกิดขึ้นกับชีวิตแต่ มันก็ไม่สามารถป้องกันได้เต็มที่หรอก เพราะชีวิตของเราจะต้องมีบทเรียน มีการเรียนรู้และมีการต่อสู้ และเป็นการต่อสู้ที่เราไม่ได้สู้กับใคร นอกจากสู้กับ ความอ่อนแอ ของเราเอง สู้เพื่อให้เรามีความเข้มแข็ง สู้เพื่อให้เราสามารถเปลี่ยนแปลงเราไปสู่สิ่งที่ ทำให้เรามีความสุขยิ่งขึ้น เราจึงต้องบอกกับตัวเราเอง เวลาที่เราท้อแท้ว่า อย่าท้อแท้ นานนักนะ ยังมีอะไรให้เราเรียนรู้ ให้เราแก้ไข อนาคตที่ดีๆ ยังรออยู่ข้างหน้า แม้วันนี้ เราอาจจะล้ม แต่ก็เชื่อว่าเราจะล้มทุกวัน หากเราศึกษาสิ่งที่ผิดพลาด และจดจำไว้เป็น บทเรียน เราก็จะผิดพลาดน้อยลง และเราก็จะเข้าใจชีวิตมากขึ้น ทำชีวิตให้เป็นสุขได้ ง่ายขึ้น โดยเฉพาะสุขภายในจิตใจที่ใครทำให้กับเราไม่ได้ นอกจากตัวของเราเอง สัญญากับตัวเราเองว่า เราจะสร้างสุขที่แท้จริงให้กับตัวของเรา **ต่อสู้** กับความคิดในแง่ลบ ความท้อแท้ ท้อถอยต่างๆ แล้วเราก็จะยิ้มอย่างเบิกบาน เป็นคนเต็มคนอย่างแท้จริง”

(Blog Gang ,18/3/2555)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่มี “การต่อสู้” เป็นแบบเปรียบเทียบ และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของการต่อสู้คือ “การต่อสู้” “สู้” และ “ป้องกัน” การนำการต่อสู้มาเปรียบกับชีวิตนี้ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจชีวิตผ่านมุมมองความเข้าใจของการต่อสู้ และสะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่าชีวิตเป็นการเผชิญหน้ากับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ที่ต้องฟันฝ่าและมีชัยชนะให้ได้

ตัวอย่างที่ 46

“ชีวิตคือ**การต่อสู้** ซึ่ง**ต่อสู้**กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ มากมายที่ถาโถมเข้ามา ในชีวิตของแต่ละคน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตต้องเผชิญกับแรงบีบคั้น แรงกดดัน สารพัด นักเรียนก็ต้อง**ต่อสู้**กับข้อสอบ ทหารก็ต้อง**ต่อสู้**กับอริราชศัตรู คุณครูก็ต้อง**ต่อสู้**กับนักเรียนเกเร ฯลฯ เป็นธรรมดาของสัตว์โลก เมื่อ เหน็ดเหนื่อยจาก**การต่อสู้**แล้ว อย่าลืมหาเวลาพักผ่อนหาเวลาชื่นชมความงามของชีวิตเสียบ้างนะ สำหรับบางคน **ความสำเร็จ**ในหน้าที่การงานอาจวัดด้วยชื่อเสียง เงินทอง ซึ่งก็ต้อง**ต่อสู้**มาตลอดชีวิตจนกว่าจะประสบความสำเร็จตามที่ตนเองปรารถนา”

(Blog Exteen ,29/4/2555)

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “การต่อสู้” โดยใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของ “การต่อสู้” ได้แก่ “การต่อสู้” “สู้” และ “ความสำเร็จ” เป็นต้น การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะเด่นของการต่อสู้ที่ต้องใช้ความพยายามและการมุ่งมั่นเพื่อชัยชนะมาเปรียบกับชีวิต ถ้อยคำอุปลักษณนี้สะท้อนให้เห็นทัศนต่อชีวิตว่า ชีวิตคือการต่อสู้กล่าวคือทุกคนมีสิ่งที่ตนเองมุ่งหวังและปรารถนาของตนเอง ต้องใช้ความพยายามความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ จนประสบสิ่งที่ตนเองมุ่งหวัง เช่นเดียวกับที่ได้รับชัยชนะในการต่อสู้

3.2.9 [ชีวิตคือเพลง]

มโนอุปลักษณ [ชีวิตคือเพลง] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “เพลง” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “เพลง” เป็นแบบเปรียบเทียบ (source domain) มาอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยโดยผ่าน “เพลง” ซึ่งสะท้อนจากคำ “เพลง” “บทเพลง” “ความไพเราะ” “จังหวะเร็ว” “เพลงช้า ๆ มั่น ๆ” “บรรเลง” “เนื้อร้อง” “ทำนอง” “ผู้ประพันธ์” เป็นต้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีคุณค่าและทุกชีวิตก็สามารถสร้างที่ดีให้กับโลกนี้ ช่วงเวลาในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนอาจไม่เท่ากันแต่มีคุณค่าทั้งสิ้น ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง คนเราสามารถเลือกรูปแบบชีวิตของตนเองได้และการใช้ชีวิตของเราไม่ได้มีแต่คนเดียวเท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนมโนอุปลักษณนี้มีจำนวน 10 ตัวอย่าง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณที่รวบรวมมาสามารถแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)
[เพลง]	→	[ชีวิต]
บทเพลง	→	การกระทำต่างๆในชีวิต
ความไพเราะ	→	คุณค่าของชีวิต
เพลงจังหวะเร็ว ๆ	→	รูปแบบชีวิตที่เร่งรีบ
เพลงช้า	→	รูปแบบชีวิตที่สบายๆ ไม่เร่งรีบ
การบรรเลง	→	การดำเนินชีวิต
เนื้อร้อง	→	รูปแบบชีวิต
ทำนองเพลง	→	ความสุขหรือความทุกข์ในชีวิต
ผู้ประพันธ์	→	ผู้กำหนดชีวิต

ถ้อยคำอุปลักษณที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ [ชีวิตคือเพลง] มีรายละเอียด

ดังนี้

ตัวอย่างที่ 47

“ชีวิตเหมือน**เพลงเพลงหนึ่ง** แม้**บทเพลง**ของแต่ละชีวิตจะสั้นยาวไม่เท่ากัน แต่ทุก**บทเพลง**ของชีวิตก็สร้าง**ความไพเราะ**และงดงามให้กับโลกใบนี้ได้ไม่ต่างกันนะ”

(Blog Gang ,14/11/2554)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปมาดังกล่าว เป็นการใช้ “เพลง” เป็นแบบเปรียบเทียบ และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของเพลงคือ “เพลง” “บทเพลง” และ “ความไพเราะ” ถ้อยคำอุปมาดังกล่าวนำลักษณะเด่นของเพลง คือ สามารถสร้าง ความไพเราะและงดงามให้กับโลกมากล่าวถึงชีวิต ทำให้เข้าใจ มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ทุกชีวิตมีคุณค่า ในตัวเอง

ตัวอย่างที่ 48

“ชีวิตของคนเราเหมือน**เพลง** คนแต่ละคนคงเลือก**เพลง**สำหรับชีวิตของตัวเองต่างกันนะครับ หลายคนเลือก**เพลงจังหวะเร็ว ๆ มั่นส์ ๆ** เพราะสโลว์และ รสชาติของชีวิตที่จะเกิดขึ้นนะครับ และก็มีอีกหลายคนเลือก**เพลงช้า** เลือกที่จะ ดำเนินชีวิตให้ช้าลงเพื่อเก็บเกี่ยวทุกรายละเอียดของชีวิตตลอดเส้นทางของ การดำเนินชีวิตนะครับ”

(Blog Gotoknow ,19/12/2555)

จากตัวอย่างดังกล่าว เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” เป็น “เพลง” โดยพิจารณาได้จากคำว่า “เพลง” “จังหวะเร็ว ๆ มั่นส์ ๆ” และ “เพลงช้า” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในแวดวงความหมายของเพลง การ เปรียบนี้นำลักษณะเด่นของจังหวะเพลงที่มีทั้งช้าและเร็วมาเปรียบกับการดำเนินชีวิตที่มีความช้า เร็ว ต่างกัน ถ้อยคำอุปมาดังกล่าวนำลักษณะเด่นของชีวิตว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตสามารถเลือกได้ ทุกคน สามารถกำหนดและออกแบบรูปแบบชีวิตของตนเอง

ตัวอย่างที่ 49

“เพลงชีวิตหากเจ้าของชีวิตเป็นผู้ประพันธ์ทั้งเนื้อร้องและทำนองเพลงนั้น
ย่อมไพเราะ สวยงามและเหมาะสมกับเจ้าของชีวิต แต่บางครั้งเพลงชีวิตก็อาจต้อง
บรรเลงเป็นเพลงหมู่ เพราะมีผู้คนหลากหลายมาอยู่ในชีวิต”

(Blog Gotoknow ,11/8/2555)

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ เป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “เพลง” โดยพิจารณาจากคำที่อยู่ในวงความหมายของ “เพลง” ได้แก่ “เพลง” “บรรเลง” “เนื้อร้อง” “ทำนอง” “ไพเราะ” และ “ผู้ประพันธ์” เป็นต้น การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะเด่นของเพลงที่ต้องมีผู้ประพันธ์และสามารถประพันธ์ได้ตามแต่ใจที่ผู้ประพันธ์ต้องการ ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้สะท้อนให้เห็น มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง เหมือนกับเพลงที่เจ้าของชีวิตเป็นผู้ประพันธ์ทั้งเนื้อร้องและทำนองเพลงนั้นย่อมไพเราะ นอกจากนี้ การใช้ชีวิตของเราไม่ได้มีแต่คนเดียวเท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เหมือนกับเพลงบรรเลงที่ต้องร่วมกันบรรเลงเป็นหมู่คณะ

3.2.10 [ชีวิตคือเปลวเทียน]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเปลวเทียน] เป็นมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “เปลวเทียน” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งมี “เปลวเทียน” เป็นแบบเปรียบเทียบ (source domain) และ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเปลวบางไม่คงทน อยู่ได้เพียงช่วงเวลาสั้นๆ ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเปลวเทียน] มีจำนวน 9 ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ ซึ่งแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)

[เปลวเทียน] →
การเปล่งประกาย
ของเปลวเทียน
การดับของเปลวเทียน →
แสงสว่าง →
กระแสดม

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)

[ชีวิต]
การมีชีวิต
ความตาย
สิ่งดีๆ ในชีวิต
อุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ที่
เกิดขึ้นในชีวิต

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเปลวเทียน] มีรายละเอียด
ดังนี้

ตัวอย่างที่ 50

“ชีวิตเราก็เหมือน**เปลวเทียน** เมื่อลมสงบมันก็จะ**ลุกโชติช่วงเปล่ง
ประกาย**เหมือนชีวิตที่ไม่มีอุปสรรคหรือปัญหาใดๆ ชีวิตก็มีความสุขสดใสไม่
เศร้าหมอง แต่เมื่อมีกระแสลมพัดผ่าน**เปลวเทียน**ก็พลอยทำท่าจะ**ดับ**เพราะ
แรงลม เหมือนชีวิตที่มีอุปสรรคมีปัญหารุมเร้า บางครั้งเราก็แทบประคองกาย

ประคองใจไม่ได้ แต่ถ้าหากเรายกมือมาป้องไว้ **เปลวเทียน**ก็ยังคง**เปล่ง
ประกาย**อยู่ได้ เหมือนชีวิตเราที่จะต้องหาสิ่งมาปกป้องคุ้มกัน”

(Blog Exteen ,23/8/2554)

จากตัวอย่าง เป็นการอธิบาย “ชีวิต” ผ่าน “เปลวเทียน” โดยใช้คำที่อยู่ใน
วงความหมายของ “เปลวเทียน” กล่าวคือใช้คำที่อธิบายลักษณะของเปลวเทียน ได้แก่ “เปลวเทียน”
“ลุกโชติช่วง” “เปล่งประกาย” และ “ดับ” มาเป็นแบบเปรียบเทียบ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบ “ชีวิต” กับ
“เปลวเทียน” นี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตไม่คงทนและเปราะบางซึ่งต้องหาเครื่อง
ปกป้องคุ้มกันจากกระแสลม ซึ่งเปรียบได้กับปัญหาและอุปสรรค หรือแก้ไขปัญหามาให้อุปสรรคต่างๆ
ที่อาจทำให้ชีวิตเกิดความเสียหายหรือดับสิ้นเช่นเดียวกับการดับของเทียนเพราะกระแสลม

ตัวอย่างที่ 51

“ชีวิตคนเหมือนดัง**เปลวเทียน**หาก**สิ้นใจ** มีอะไรมากระทบก็พร้อมจะ**ดับ**ได้
ทุกเมื่อ **ดับ**ตามอายุขัย ดังนั้นจงทำ**แสงสว่าง**นั้นให้มีค่า”

(Blog Exteen ,23/5/2555)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นำ “เปลวเทียน” มาเปรียบกับ “ชีวิต” โดยนำคำ
ว่า “สิ้นใจ” “ดับ” และ “แสงสว่าง” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายที่ใช้อธิบาย “เปลวเทียน” มา
อธิบายชีวิต ลักษณะเด่นของเปลวเทียนที่ปรากฏในถ้อยคำอุปลักษณ์คือ ไม่คงทน เมื่อมีสิ่งกระทบก็

ดับ เปรียบได้กับชีวิตที่อ่อนไหว ไม่คงทนและมีจำกัดเหมือนกับเทียนที่เมื่อจุดแล้วก็จะดับไปในที่สุด การเปรียบเทียบนี้จึงสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตไม่คงทนและไม่ ยืนยาว จึงควรทำสิ่งดีๆ และ ใช้ชีวิตให้มีค่าอย่างแสงสว่างของเปลวเทียนนั้น

3.2.11 [ชีวิตคือดินสอ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือดินสอ] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “ดินสอ” มา กล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “ดินสอ” เป็นแบบเปรียบเทียบ (source domain) มาอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูก เปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยโดยผ่าน “ดินสอ” ซึ่งสะท้อนจากคำว่า “ดินสอ” “ลบได้” “เหลา” “เหลาหมด” “ขีดเขียน” “แหลม” เป็นต้น สะท้อนให้เห็น มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่าชีวิตมีปริมาณที่จำกัด ดังนั้นเราควรทำความดีให้มากๆ ก่อนที่เวลาหมดไป ชีวิต ต้องการการพัฒนาให้ดีขึ้น ต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง เมื่อชีวิตเราเกิดความผิดพลาดหรือความบกพร่อง เราต้องพร้อมที่จะให้อภัยตัวเอง เพราะ ความผิดพลาดความบกพร่องนี้สามารถถูกลบทิ้งได้อย่างรอยเขียนของดินสอ ตัวอย่างถ้อยคำ อุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีจำนวน 7 ตัวอย่าง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่รวบรวมมา สามารถสรุปและแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)
[ดินสอ]	→	[ชีวิต]
การเหลา	→	การปรับปรุงชีวิตของเรา
ดินสอที่ถูกเหลาหมด	→	การตาย
การขีดเขียน	→	การกระทำ/เรื่องราวต่างๆ
ผิดแล้วลบได้	→	การแก้ตัว/แก้ไข
ดินสอที่ต้องแหลม	→	การพัฒนาชีวิตให้เกิดประโยชน์

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือดินสอ] มีรายละเอียด
ดังนี้

ตัวอย่างที่ 52

“ชีวิตคนเราเหมือน**ดินสอ** ยิ่ง**เหลา**ยิ่งหมดไป วันใด**เหลาหมด**สิ่งที่เหลืออยู่ คือเรื่องราวที่ได้**ขีดเขียน**เอาไว้ ดังนั้นมาทำเรื่องราวเหล่านั้นให้เป็นเรื่องดีๆ ที่น่าจดจำก่อนที่**ดินสอ**จะถูก**เหลาจนหมด**กันดีกว่า”

(Blog Gang ,11/2/2554)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปมาที่มี “ดินสอ” เป็นแบบเปรียบเทียบและ “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของดินสอเช่น “ดินสอ” “เหลา” และ “ขีดเขียน” ถ้อยคำอุปมาลักษณะนี้ได้นำลักษณะเด่นของดินสอคือ การเป็นเครื่องมือในการเขียน มีปริมาณอันจำกัด และสิ่งที่ยังเหลืออยู่คือ รอยเขียนหรือเรื่องราวที่เขียนมากล่าวถึงชีวิต ถ้อยคำอุปมาลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีปริมาณอันจำกัด ควรใช้ชีวิตให้คุ้มและเป็นประโยชน์ให้มาก

ตัวอย่างที่ 53

“ชีวิตเปรียบเสมือน**ดินสอ** **ดินสอ**ต้อง**แหลม**จึงจะสามารถ**เขียน**ได้อย่างสวยงาม เพื่อที่**ดินสอ**จะ**แหลม**ก็ต้อง**เหลา**บ่อยครั้งเราอาจต้องเจ็บปวดยอมถูกปอกเปลือกและเปลี่ยนแปลงตัวเองและสลายตัวเองไปที่ละน้อยเหมือนกับ**ดินสอ**ที่ถูก

เหลาให้แหลม เปรียบเสมือนกับคนเราที่ปฏิบัติต่อผู้อื่น ต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง”

(Blog Exteen ,11/8/2554)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปมาที่มี “ดินสอ” เป็นแบบเปรียบเทียบ และมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำ “ดินสอ” “เหลา” “แหลม” และ “เขียน” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะของดินสอที่ต้องแหลมเพื่อจะเป็นดินสอที่พร้อมเขียนมาเปรียบกับชีวิต ทำให้เข้าใจชีวิตว่าต้องมีความพร้อมเหมือนดินสอ ในขณะเดียวกัน การรับความคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองเป็นเหมือนการเหลาดินสอที่ดินสอต้องอดทนกับการถูกเหลา ถ้อยคำอุปมาลักษณะนี้ได้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องการการพัฒนาให้ดีขึ้น และการมีชีวิตที่พร้อมจะทำการสิ่งต่างๆ ได้นั้นต้องใช้ความอดทน

ตัวอย่างที่ 54

“ ผิดแล้ว**ลบ**ได้ ไม่ต้องกลัวใจ เมื่อเขียนผิดแล้ว**ดินสอ**ก็ยังมียางลบที่ปลาย อีกด้านหนึ่งของ**ดินสอ**เพื่อจะสามารถแก้ไขได้ เปรียบเสมือนกับชีวิตคนเรา หากชีวิตเราผิดพลาด บกพร่อง ต้องพร้อมที่จะให้อภัยตัวเอง ไม่ต้องกลัวออกกลุ่มใจ ฆ่าตัวตาย เพราะมนุษย์เราล้วนอ่อนแอด้วยกันทุกคน อย่าปกป้องตัวเองมากเกินไปจนกลายเป็นว่า ทำผิดไม่เป็น ”

(Blog Exteen ,18/8/2554)

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ได้เปรียบ “ชีวิต” กับ “ดินสอ” โดยพิจารณาได้จากถ้อยคำ “ดินสอ” และ “ลบ” ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของดินสอ ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้ได้นำลักษณะเด่น ซึ่ง “ผิดแล้วลบ” ของดินสอมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเราเมื่อเกิดความผิดพลาด ความบกพร่อง เราต้องพร้อมที่จะให้อภัยตัวเอง เพราะความผิดพลาด ความบกพร่องนี้เหมือนกับรอยขีดเขียนของดินสอสามารถลบทิ้งได้

3.2.12 [ชีวิตคือกระดาษ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ] เป็นการนำถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของ “กระดาษ” มากล่าวถึง “ชีวิต” ซึ่งใช้ “กระดาษ” เป็นแบบเปรียบ (source domain) มาอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับ “ชีวิต” ของคนไทยผ่าน “กระดาษ” ซึ่งสามารถพิจารณาจากคำ “กระดาษวาดรูป” “สีส้น” “รูปแบบ” “กรอบเหลี่ยม” “กระดาษเปล่า” “หน้ากระดาษ” “เขียน” “ขีดเขียน” “แต่งแต้มสีส้นลวดลาย” เป็นต้น สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด เราควรอาศัยความคิดของเราไปสร้างความคิดให้กับชีวิต คนเราสามารถลงมือเรื่องราวไม่ดีที่ไม่อยากจดจำในชีวิต ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีจำนวน 4 ตัวอย่าง ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สามารถแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

แบบเปรียบ (source domain)

[กระดาษ]	→
กระดาษวาดรูป	→
กระดาษเปล่า	→
สีส้น	→
รูปแบบ	→
ความงดงามของภาพวาด	→

สิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain)

[ชีวิต]
ชีวิตที่กำลังดำเนินอยู่
ชีวิตที่ว่างเปล่า
คำพูด
การกระทำของเรา
สิ่งดีๆ /การกระทำที่ดี

ผู้วาด	→	เจ้าของชีวิต
การระบายสี	→	การกระทำในชีวิต
กรอบเหลี่ยม	→	การตาย
การสร้างสรรค์สาระ	→	การกระทำในชีวิต
การแต่งแต้มสีสันลวดลาย	→	การกระทำในชีวิต

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนให้เห็นในอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ] มีรายละเอียด
ดังนี้

ตัวอย่างที่ 55

“ชีวิตก็เหมือนกระดาษวาดรูป สีสันของมันคือคำพูดของเรา รูปแบบของมันคือการกระทำของเรา กรอบเหลี่ยมของมันคืออายุขัยของเรา ผู้วาดระบายสีคือตัวเรา ความงดงามของภาพวาดคือคุณค่าของทุกสิ่ง”

(Blog Gotoknow , 14/12/2554)

ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าว เป็นการเปรียบ “ชีวิต” กับ “กระดาษวาดรูป” เป็นการกล่าวถึง “ชีวิต” โดยผ่านมุมมองความเข้าใจของ “กระดาษวาดรูป” โดยพิจารณาจากคำที่อยู่ในวงความหมายของ “กระดาษวาดรูป” ได้แก่ “กระดาษวาดรูป” “สีสัน” “รูปแบบ” “กรอบเหลี่ยม” สะท้อนให้เห็นในทัศนที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเหมือนกระดาษวาดรูป เป็นสิ่งที่มีเนื้อที่จำกัด สีสันคือคำพูดของเรา รูปแบบคือการกระทำของเรา กรอบเหลี่ยมคือพื้นที่ชีวิตที่มีอยู่จำกัด ผู้วาดระบายสีคือตัวเราเอง ความงดงามของภาพวาดคือคุณค่าของทุกสิ่ง ดังนั้นเราควรสร้างความดีให้กับชีวิตเหมือนการวาดภาพระบายสีลงบนกระดาษให้เป็นภาพวาดที่งดงาม

ตัวอย่างที่ 56

“ชีวิตเราแรกเริ่มเดิมทีเป็นเสมือน**กระดาษเปล่า**ไม่มีอะไร ที่เราต้องใช้
ประสบการณ์ในชีวิตของเราเป็นเนื้อหาของหนังสือ ชีวิตที่จริงแล้วก็เพียง
หน้ากระดาษของเวลา อันว่างเปล่า เราต้องใช้ความคิดของเราเพื่อสร้างสรรค์สาระ
ขึ้นมา ไม่มีใคร**เขียน**แทนให้เราได้”

(Blog Gang , 7/5/2554)

จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่มี “กระดาษเปล่า” เป็นแบบเปรียบเทียบและ
“ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ โดยสามารถพิจารณาได้จากคำ “กระดาษเปล่า” “หน้ากระดาษ” และ
“เขียน” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะเด่นของหน้ากระดาษที่ว่างเปล่ามาเปรียบกับชีวิตว่า ชีวิตเริ่มจากความ
ไม่มีอะไร ว่างเปล่าเช่นกระดาษ เจ้าของชีวิตเท่านั้นที่จะเป็นผู้เขียนสิ่งต่างๆ ลงบนกระดาษ ถ้อยคำอุป
ลักษณะนี้สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตว่า ชีวิตเช่นสิ่งว่างเปล่าที่ไม่มีอะไร ต้องอาศัยความคิดของเราไปสร้าง
สาระให้มันซึ่งเราเป็นผู้กำหนดชีวิต

ตัวอย่างที่ 57

“ชีวิตเปรียบเหมือนกระดาษเปล่าที่รอการเติมเต็ม **แต่งแต่มีสีสัน**

ลวดลายให้สวยงามและมีความหมาย ถ้าการเดินทางของชีวิตเหมือนการ**ขีดเขียน**
ด้วยดินสอ ก็คงดีไม่น้อย นั่นหมายถึง เรายังคงสามารถลบสิ่งที่ไม่สวยงามออกไปจาก
ชีวิตของเราได้ ทุกครั้งที่พลาด ทุกครั้งที่เจ็บปวดและเสียใจ คงไม่มีใครต้องการเก็บไว้
ในความทรงจำ”

(Blog Exteen ,15/12/2555)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวเป็นการเปรียบเทียบ “ชีวิต” กับ “กระดาษเปล่า” ใน
ถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวได้กล่าวถึง “ชีวิต” โดยผ่านมุมมองความเข้าใจของ “กระดาษเปล่า” โดย
พิจารณาได้จากคำ “กระดาษเปล่า” “แต่งแต่มี” “สีสัน” และ “ลวดลาย” การเปรียบเทียบนี้นำลักษณะของ
กระดาษเปล่าที่ว่างและไม่มีอะไรมาเปรียบกับชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตว่า ชีวิตเป็น
ความว่างเปล่า เราเป็นผู้ทำให้เกิดเรื่องราวและสาระแห่งชีวิตเหมือนเช่นสีสันลวดลายบนกระดาษ
คนเราสามารถลบเรื่องราวไม่ดีที่ไม่อยากจดจำในชีวิตไปได้

3.3สรุป

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกพบว่า มีตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตจำนวน 239 ตัวอย่าง และสามารถสะท้อนมโนอุปลักษณะต่างๆ และผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 12 มโนอุปลักษณะโดยมี “ชีวิต” เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) และสิ่งต่างๆ ที่ผู้ใช้ภาษานำมาเปรียบกับชีวิตเป็นแบบเปรียบ (source domain) ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ]

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตไม่คงทนอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความสิ้นสุด เราควรทำ ความดีให้มากๆ ใช้ชีวิตให้มีค่าในเวลาอันสั้นนี้ และชีวิตก็ไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ชีวิตเราประกอบด้วยทั้งความสุขและความทุกข์ต้องพบกับทั้งสิ่งดีๆ และสิ่งเลวร้าย ต้องเจออุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เราควรพยายามปกป้องคุ้มกันหรือแก้ไขปัญหามาให้อุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ทำเราชีวิตเกิดความเสียหาย ชีวิตมีแต่ต้องดำเนินไป ไม่มีการย้อนกลับ เราควรใช้ชีวิตในช่วงเวลาที่จำกัดนี้ให้คุ้มค่า ชีวิตมีการเจริญเติบโต คนเราต้องพยายามปกป้องชีวิตของเรา ต้องรู้จักอดทนเก็บแรงกายแรงใจไว้ เราไม่สามารถคาดเดาอนาคตของชีวิตได้

2. [ชีวิตคือการเดินทาง]

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือการเดินทาง] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนหลัง จุดหมายของชีวิตคือการประสบความสำเร็จหรือประสบสิ่งที่ตนเองคาดหวัง ทุกคนมีรูปแบบหรือวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง ทุกชีวิตก็ต้องเจอกับอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เราควรทบทวนการกระทำต่างๆ เพื่อที่จะฟันฝ่าอุปสรรคหรือแก้ไขปัญหามา

3. [ชีวิตคือกีฬา]

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือกีฬา] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ และรักษาความสมดุลของเรื่องต่างๆ ในชีวิต ชีวิตเราต้องพบกับอุปสรรคหรือความล้มเหลวที่เกิดจากการผิดพลาดของตนเอง

4. [ชีวิตคือกาแฟ]

มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือกาแฟ] สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณะที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตที่มีความสุขและความทุกข์ผสมกันอย่างพอสมควรแต่ไม่ใช่มีแต่ความทุกข์หรือความสุขอย่างเดียวหนึ่งเพียงอย่างเดียวจึงจะเป็นชีวิตที่ดี คุณค่าของชีวิตจะไม่ถูกเปลี่ยนแปลงจากสิ่งภายนอก เช่น การงาน เงินทอง ลาภยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางสังคม

5. [ชีวิตคือวงกลม]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือวงกลม] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตเป็นวงกลม คนเรากวียนเวียนอยู่บนวงกลมวงนี้ตลอดเวลา เราวนเวียนจากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็น การเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย ความตายนั้นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

6. [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับกรกระทำของเรา ถ้าเราทำความดี ชีวิตจะเป็นชีวิตที่ดีแต่ถ้าเราทำสิ่งชั่วร้ายชีวิตก็เป็นชีวิตที่ชั่วร้าย เพื่อได้ชีวิตที่ดีเราจึงต้องทำความดีให้มาก นอกจากนี้แล้วคนเราก็คงสามารถควบคุมชีวิตและการกระทำต่างๆ ในชีวิตได้ แม้ว่าชีวิตมีขนาดจำกัดแต่ก็สามารถรองรับสิ่งต่างๆ

7. [ชีวิตคือหนัง/ละคร]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] ได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า คุณค่าชีวิตอยู่ที่การทำความดี ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตน ชีวิตไม่แน่นอนความทุกข์และความสุขเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อดังนั้นเราควรใช้ชีวิตเราให้เต็มที่

8. [ชีวิตคือการต่อสู้]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการต่อสู้] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการต่อสู้กล่าวคือทุกคนมีสิ่งที่ตนเองมุ่งหวังและปรารถนา แต่ทุกชีวิตย่อมต้องพบกับปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ และมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่มีอิทธิพลต่อการประสบสิ่งที่มุ่งหวังหรือประสบความสำเร็จในชีวิตเรา วิธีการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นเราต้องใช้ปัญญามาหาวิธีแก้ไขปัญหาในเวลาที่เหมาะสมและคอยปรับปรุงวิธีการแก้ไขปัญหาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ การไม่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นเรื่องปกติในชีวิต ไม่ควรท้อแท้ แต่ควรปรับเปลี่ยนตนเองและคิดในแง่ดี

9. [ชีวิตคือเพลง]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ทุกชีวิตก็สามารถสร้างชีวิตให้กับโลกนี้ ช่วงเวลาในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง คนเราสามารถเลือกรูปแบบชีวิตของตนเองได้ และการใช้ชีวิตของเรายังมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

10. [ชีวิตคือเปลวเทียน]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเปลวเทียน] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเปราะบางไม่คงทน ไม่ยืนยาว อยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เราควรคิดว่าวิธีปกป้องคุ้มกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และทำสิ่งดีๆ ให้มาก ใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า

11. [ชีวิตคือดินสอ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือดินสอ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่าชีวิต มีปริมาณที่จำกัด ดังนั้นเราควรทำความดีให้มากๆ ก่อนที่ชีวิตจะหมดไป คนเราเมื่อปฏิบัติต่อผู้อื่น ต้อง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง และเมื่อชีวิตเกิดความผิดพลาด หรือความบกพร่อง เราต้องพร้อมที่จะให้อภัยตัวเอง

12. [ชีวิตคือกระดาษ]

มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่มีเนื้อที่จำกัด เราควรอาศัยความคิดของเราไปสร้างความดีให้กับชีวิต คนเราสามารถ หลงลืมเรื่องราวไม่ดีที่ไม่อยากจดจำในชีวิตไป

การเปรียบชีวิตกับน้ำค้าง คลื่นทะเล มหาสมุทร การเดินทาง แม่น้ำ สายน้ำ ต้นไม้ การขี่จักรยาน การไต่คลื่น กาแฟ วงกลม แก้วน้ำ หนังสือ ละคร การต่อสู้ เพลง เปลวเทียน ดินสอ และ กระดาษนี้ ทำให้สามารถเข้าใจ “ชีวิต” ผ่านแบบเปรียบเทียบเหล่านั้นได้ชัดเจนขึ้น มโนอุปลักษณ์เหล่านี้ สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์หรือมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตของคนไทยมากขึ้นโดยในลำดับต่อไป ผู้วิจัย จะวิเคราะห์มโนทัศน์ชีวิตที่ได้จากมโนอุปลักษณ์เหล่านี้

บทที่ 4

มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกและจำแนกมโนอุปลักษณะชีวิตของคนไทยเป็น 12 ประเภท ในบทนี้ผู้วิจัยจะสรุปมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตกับวัฒนธรรมไทย มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีนตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย
- 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตกับวัฒนธรรมไทย
- 4.3 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

4.1 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณะชีวิตของคนไทย 12 มโนอุปลักษณะ มโนอุปลักษณะเหล่านี้สะท้อนมุมมองหรือมโนทัศน์ที่คนไทยมีต่อชีวิตหลายแง่มุมที่เป็นเช่นนี้ เพราะชีวิตเป็นนามธรรมและมีความซับซ้อน มโนอุปลักษณะชีวิตสะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย 7 มโนทัศน์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) **ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด** กล่าวคือ ชีวิตไม่คงทนอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความสิ้นสุด เราควรทำความดีและใช้ชีวิตให้มีค่าในเวลาอันสั้นนี้ มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] มโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือเปลวเทียน] และมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือดินสอ]

ในมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] และมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือเปลวเทียน] นั้น มีการเปรียบชีวิตกับน้ำค้างและเปลวเทียน ซึ่งเป็นสิ่งที่เปราะบางและอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ เมื่อพระอาทิตย์ออกมาหรือลมพัดมาก็หายไปเช่นเดียวกับการสิ้นสุดของชีวิต และในมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือดินสอ] นั้น มีการเปรียบชีวิตเป็นดินสอ ซึ่งดินสอเป็นเครื่องเขียนที่มีปริมาณจำกัด เราควรใช้ดินสอมาเขียนเรื่องราวที่ดีก่อนที่ดินสอถูกเหลาจนหมดอย่างที่เราควรทำความดีให้มากกว่าขณะที่ชีวิตพบกับความสิ้นสุด

(2) **ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา** กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิต ทุกชีวิตต้องมีทั้งความทุกข์และความสุขและทุกชีวิตต้องพบกับเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดีร้าย มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] [ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือกาแฟ] และ [ชีวิตคือหนัง/ละคร]

ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] นั้น ได้นำการมีขึ้นมีลง มีสูงมีต่ำ และแรงบ้างเบาบ้างของคลื่นทะเลและมหาสมุทรมากล่าวถึงชีวิต ทำให้เข้าใจชีวิตว่าชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา] มีการได้คลื่นเป็นแบบเปรียบในการได้คลื่น นั้นเราไม่สามารถบอกได้ว่าเรากำลังจะเจอคลื่นลูกใหญ่คลื่นลูกเล็กหรือเป็นคลื่นขัดแรงหรือเบา เช่นเดียวกับชีวิตมีสิ่งที่คาดเดาไม่ได้ ความไม่แน่นอนเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกาแฟ] นั้น ได้เปรียบชีวิตเป็นกาแฟ โดยนำลักษณะเด่นของกาแฟ คือ มีรสชาติทั้งหวานและขมมากล่าวถึงความสุขและความทุกข์ในชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าชีวิตไม่ได้มีแต่สภาพเดียว แต่มีทั้งความสุขและความทุกข์ และในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] นั้น ได้เปรียบชีวิตกับละคร ละครมีเนื้อหาที่ไม่แน่นอน มีทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดีเกิดขึ้นเสมอ เช่นเดียวกับชีวิตไม่แน่นอน มีทั้งความสุขและความทุกข์

(3) **ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ** กล่าวคือ ทุกชีวิตต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรค คนเราสามารถแก้ไขและฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคจนเอาชนะได้ มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] และมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการต่อสู้]

ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] นั้นได้เปรียบชีวิตเป็นการเดินทาง อุปสรรคต่างๆ ในการเดินทางเหมือนปัญหาหรืออุปสรรคที่พบในชีวิตเรา ผู้เดินทางต้องฟันฝ่าไปให้ได้เหมือนกับชีวิตเราจะฟันฝ่าและเอาชนะอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆในชีวิตให้ได้ ส่วนในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการต่อสู้] มีการนำลักษณะเด่นของการต่อสู้คือการฟันฝ่าและเอาชนะฝ่ายตรงข้ามมากล่าวถึงการฟันฝ่าและเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

(4) **ชีวิตต้องดำเนินเรื่อยไป ไม่มีการย้อนกลับ** กล่าวคือ ชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนหลัง จุดหมายของชีวิตคือการประสบความสำเร็จหรือประสพสิ่งที่ตนเองคาดหวัง ควรมีเป้าหมายหรือจุดหมายของชีวิต และควรใช้ชีวิตนี้ให้คุ้มค่าและมีความสุข มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] และมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา]

ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] นั้น ได้เปรียบชีวิตเป็นการเดินทาง การเดินทางเป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินเรื่อยไปตามกาลเวลาเพื่อไปสู่จุดหมาย เหมือนกันกับชีวิต ซึ่งชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินเรื่อยไป ในช่วงเวลาหนึ่ง และเวลานี้ไม่สามารถย้อนกลับมาได้ เราจึงควรใช้ชีวิตนี้ให้คุ้มค่า ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] นั้น ได้เปรียบชีวิตกับสายน้ำและต้นไม้ สายน้ำมีแต่การไหลเรื่อยไปไม่มีการย้อนกลับ และต้นไม้ก็มีการเจริญเติบโตตามฤดูกาล เช่นเดียวกับชีวิตที่ต้องดำเนินไปตามครรลอง ส่วนในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา] นั้นได้เปรียบชีวิตกับการชี่จักรยาน โดยนำลักษณะเด่นของการชี่จักรยาน คือ ต้องปั่นอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาความสมดุลมา

กล่าวถึงชีวิต สะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตที่สมดุลคือชีวิตที่ต้องดำเนินต่อเนื่องไปเพื่อรักษาความสมดุลในด้านต่างๆ และดำเนินเรื่อยไปจนกว่าจะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

(5) **ชีวิตเป็นวัฏจักร** กล่าวคือ คนเรากลับเวียนอยู่บนเส้นทางที่เป็นวงกลมวนนี้ตลอดเวลา เราวนเวียนจากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นการเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย การตายนั้นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือวงกลม]

ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือวงกลม] นั้น ได้นำวงกลมมาเปรียบกับชีวิต การดำเนินชีวิตเหมือนการเดินทางบนเส้นทางที่เป็นวงกลม จุดเริ่มต้นของการเดินทางคือการเกิด เมื่อเดินทางตามเส้นทางที่เป็นวงกลมนี้กลับมาถึงจุดเดิมอีกทีคือการตาย ชีวิตเป็นการเคลื่อนที่ตามเส้นทางที่เป็นวงกลม การสิ้นสุดหรือการตายนั้นก็เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

(6) **ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน** กล่าวคือทุกชีวิตไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น อยู่เสมอ มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] และ มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง]

ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] ได้เปรียบชีวิตกับหนัง กล่าวคือชีวิตของเราเหมือนกับหนัง เราก็เหมือนกับตัวแสดงในหนังที่ไม่ได้แสดงเพียงคนเดียว แต่มีบทบาทหน้าที่ของตนเองและร่วมแสดงกับอีกหลายๆคน สะท้อนให้เห็นว่า ในชีวิตเราทุกคนมีบทบาทอันสำคัญและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ ส่วนในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง] ได้เปรียบชีวิตกับเพลง ซึ่งนำเพลงบรรเลงที่ต้องร่วมกันบรรเลงเป็นหมู่คณะมากล่าวถึงชีวิตว่า การใช้ชีวิตของเราไม่ได้มีแต่คนเดียวเท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

(7) **ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา** กล่าวคือ ชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง คนเราสามารถควบคุมกำหนดชีวิตของตนเอง เลือกรูปแบบชีวิตของตนเอง และเติมสาระสร้างความดีให้กับชีวิตได้ มโนทัศน์นี้ได้มาจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา] มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง] และมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ]

จากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา] มีการเปรียบชีวิตกับการได้กลิ่น ซึ่งนำลักษณะเด่นของการกำหนดทิศทางในการได้กลิ่นของนักกีฬา มากล่าวถึงการกำหนดทิศทางในการดำเนินชีวิตของคน และมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] ได้นำแก้วเป็นแบบเปรียบมากล่าวถึงชีวิตว่า ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับกระทำของเจ้าของชีวิต เหมือนกันกับแก้วน้ำ ที่อาจเป็นแก้วน้ำหรือแก้วไวน์จะขึ้นอยู่กับ ว่าเราจะเทอะไรเข้าไปในนั้น เราสามารถควบคุมชีวิตและการกระทำต่างๆ ในชีวิตได้ให้มีความพอเหมาะพอดี สมควรแก่ชีวิต เหมือนกับการเติมน้ำลงในแก้วให้มีปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการและขนาดของแก้ว ในมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง] นั้น ได้นำเพลงมากล่าวถึงชีวิตว่า ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง เหมือนกับเพลงที่เจ้าของชีวิตเป็น

ผู้ประพันธ์ทั้งเนื้อร้องและทำนองเพลงนั้นย่อมไพเราะ ส่วนมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ] ได้เปรียบชีวิตกับกระดาษ ซึ่งเป็นสิ่งที่ว่างเปล่า ต้องอาศัยความคิดของเราไปสร้างสรรค์ให้มัน ซึ่งเราเป็นผู้กำหนดชีวิต

การสรุปและจำแนกมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยโดยพิจารณาจากแบบเปรียบเทียบและการเชื่อมโยงความหมายระหว่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบนี้ สามารถแสดงด้วยตารางดัง

ตาราง 1 ตารางแสดงมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ชีวิตในเว็บบล็อก

มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย	มโนอุปลักษณ์										
	[ได้พระบรมมหาราชวัง/ส]	[งบทเดิร]	[พี]	[พ]	[ม]	[ประ]	[ระ]	[ผู้]	[ง]	[ม]	[ค]
1.ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ	✓									✓	✓
2.ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	✓		✓	✓			✓				
3.ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ	✓							✓			
4.ชีวิตต้องดำเนินเรื่อยไป ไม่มีการย้อนกลับ	✓	✓	✓								
5.ชีวิตเป็นวัฏจักร					✓						
6.ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน						✓		✓		✓	
7.ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา			✓			✓			✓		✓

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตกับวัฒนธรรมไทย

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณชีวิตของคนไทย ผู้วิจัยพบว่าแบบเปรียบเทียบต่างๆ ที่คนไทยนำมากล่าวถึงชีวิตนั้น เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือสิ่งที่อยู่ในวัฒนธรรมไทยและคนไทยคุ้นเคย เช่น น้ำค้าง เปลวเทียน คลื่นทะเล การเดินทาง ต้นไม้ กาแฟ และละคร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson, 1980, 2003) ได้กล่าวว่าอุปลักษณเป็นสิ่งที่อยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวันเพราะธรรมชาติของระบบความคิดของเรามีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ เรามักเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า เปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเปรียบเทียบสิ่งที่เราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนกับสิ่งที่เราคุ้นเคยมากกว่า

นอกจากนี้แล้ว อุปลักษณยังเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ดังที่โคเวคเซส (Kövecses . 2005) ให้ความเห็นไว้ในหนังสือ “Metaphor in Culture: Universality and Variation” ว่าวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อมโนอุปลักษณ ทั้งนี้แม้ว่าความคิดพื้นฐานของแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานจะเชื่อว่าอุปลักษณเป็นระบบปริชานของมนุษย์ซึ่งอาจทำให้เข้าใจได้ว่า มนุษย์ทุกคนจะมีมโนอุปลักษณเป็นสากลร่วมกัน แต่จากการศึกษาอุปลักษณในวัฒนธรรมต่างๆ โคเวคเซสพบว่าวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้ผู้ใช้ภาษามีมุมมองต่อโลกที่ต่างกันและส่งผลให้มีมโนทัศน์ที่อาจจะต่างกันด้วย ด้วยเหตุนี้ เราจึงสามารถเข้าใจได้ว่า มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยได้รับการหล่อหลอมจากวัฒนธรรมไทย ดังนั้นการศึกษาถ้อยคำอุปลักษณชีวิตของคนไทยจึงสามารถทำให้เข้าใจมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

จากตารางที่ 1 ทำให้ผู้อ่านได้ทราบมโนทัศน์และมโนอุปลักษณต่างๆ ที่สะท้อนมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยอย่างชัดเจนมโนทัศน์ที่คนไทยมีต่อชีวิตสามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยกับวัฒนธรรมไทย ดังนี้

(1) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทย

จากการวิเคราะห์พบว่ามโนทัศน์ชีวิตของคนไทยอาจได้รับอิทธิพลจากคำสอนในพระพุทธศาสนาซึ่งมีผลต่อวิถีคิดและมุมมองเกี่ยวกับชีวิตของคนไทย คำสอนในพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์ชีวิตมี 3 ประการ ได้แก่ คำสอนเรื่องไตรลักษณ คำสอนเรื่องสังสารวัฏ และคำสอนเรื่องกรรม ดังมีรายละเอียดดังนี้

คำสอนเรื่องไตรลักษณ์ที่มีต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทย

จากมโนทัศน์ทั้ง 7 มโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตพบว่า คนไทยมีมโนทัศน์ว่า **“ชีวิตไม่คงทน มีความจำกัด”** และ **“ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา”** กล่าวคือ ชีวิตเปราะบาง ไม่คงทน อยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความสิ้นสุด และการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดาใน ชีวิต ทุกชีวิตต้องมีทั้งความทุกข์และความสุข เราจึงควรใช้ชีวิตให้คุ้มค่า และมีมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย นี้ได้สอดคล้องกับคำสอนพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตคือ อนิจจัง คือความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ความไม่คงตัว ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ชีวิตคือทุกข์ คือความเป็นทุกข์ คือภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นแล้วสลายไป ภาวะที่กดดัน ผื่นและขัดแย้งอยู่ในตัว อันเนื่องจากการที่ปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่สามารถให้คงอยู่ในสภาพเดิมได้ และชีวิตคืออนัตตา คือความไม่ใช่ตัวตน ความไม่มีตัวตนแท้จริง กล่าวคือ ชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดจากเหตุปัจจัยอื่นมาประกอบกันเข้า ไม่มีตัวตนที่เป็นอิสระ ดำเนินไปในลักษณะของกระแสการเปลี่ยนแปลง อันมีการเกิดดับสลับกันไปเป็นลักษณะสำคัญ ด้วยสภาพที่อิงอาศัยปัจจัยอื่น และด้วยลักษณะที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กฎธรรมชาติของชีวิต จึงเป็นกฎแห่งความไม่มีตัวตน ไม่เที่ยงแท้ และเป็นทุกข์ (ชาโย โปธิสิตา: 2552)

คำสอนเรื่องสังสารวัฏที่มีต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทย

จากมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยนั้น ยังพบมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยว่า **“ชีวิตเป็นวัฏจักร”** กล่าวคือ เราได้ดำเนินชีวิตอยู่บนเส้นทางที่เป็นวงกลมวงตลอดเวลา จุดเริ่มต้นเป็นการเกิดหรือการเริ่มต้นของชีวิตและในที่สุดเราวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งหรือเรียกว่าการตาย แต่ความตายนั้นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต คนไทยมีมโนทัศน์เช่นนี้อาจเนื่องจากความเชื่อเรื่อง “สังสารวัฏ” และ “การเวียนว่ายตายเกิด” ในพระพุทธศาสนา ในหลักพระพุทธศาสนา (2500) ได้กล่าวถึง “สังสารวัฏ” และ “การเวียนว่ายตายเกิด” ว่า สัตว์โลกทุกรูปทุกนามเคยเกิดตายมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน มิสามารถจะคำนวณได้ว่า เคยเกิดตายมาแล้วกี่ชาติ ที่สุดเบื้องต้นและเบื้องปลายแห่งการเวียนว่ายตายเกิดของเหล่าสัตว์ผู้ที่ยังวนเวียนอยู่ในกระแสของตัณหากำหนดไม่ได้ และจากกฎสังสารวัฏนี้ การที่บุคคลจะไม่เคยเกิดมาเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติสนิทมิตรสหาย หาได้ยาก ทุกคนต่างก็เคยเกิดมาเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติ เป็นมิตร และเป็นอะไร ๆ ต่อกันและกันแล้วทั้งนั้น การตายจึงเป็นเหมือนการเกิดใหม่อีกครั้ง นอกจากนี้ คำสอนเรื่องสังสารวัฏยังกล่าวว่า โอกาสที่จะเกิดเป็นมนุษย์เป็นไปได้ยาก การเกิดเป็นมนุษย์เป็นโอกาสที่ดีที่สุดที่บุคคลจะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าจนถึงที่สุด

คำสอนเรื่องกรรมที่มีต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนไทย

นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่า ในมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย คนไทยเน้นเรื่องการทำ ความดีหรือสร้างกรรมดี โดยสะท้อนจากมโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่งที่ไม่คงทน/ไม่แน่นอน] [ชีวิตคือ ภาชนะบรรจุ] [ชีวิตคือหนัง/ละคร] [ชีวิตคือเพลง] [ชีวิตคือดินสอ] และ [ชีวิตคือกระดาษ] ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากพระพุทธศาสนาสอนเรื่องกฎแห่งกรรม คือ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กรรมบางชนิดให้ผล เร็ว คือให้ผลในปัจจุบันทันตาเห็น กรรมบางชนิดให้ผลช้า คือให้ผลในชาติต่อ ๆ ไป กรรมทุกชนิดที่ บุคคลกระทำลงไปทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ถ้ากรรมนั้นยังไม่ให้ผลจะไม่มีวันพินาศเป็นอัน ขาด ต้องให้ผลเสมอไปตามแต่โอกาส (พระเทพโฆณ: 2547) คำสอนเรื่องกรรมนี้ มีผลต่อความคิด ของคนไทยที่มุ่งทำบุญ สร้างกรรมดี เพราะเชื่อว่าจะได้รับสิ่งหรือผลดีแก่ชีวิต

(2) มโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือในการเปรียบชีวิตกับสิ่งธรรมชาตินั้นคนไทย มักจะใช้ “แม่น้ำ” “สายน้ำ” หรือ “คลื่นทะเล” มาเป็นแบบเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติที่เกี่ยวกับน้ำ ทั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากคนไทยมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับน้ำ ดังที่ วันเพ็ญ สุฤกษ์ (2544) ได้เขียน ใน “ภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย: สังคมน้ำกับการวิเคราะห์เชิงพื้นที่” ว่า สังคมไทยได้สมญานามว่าเป็น “สังคมน้ำ” เนื่องจากกายภาพของพื้นที่ประเทศที่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำและประเทศไทยก็เป็นศูนย์กลางอยู่ ด้วยชาติหนึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของการเกษตรหรือแหล่งอารยธรรมทางการเกษตรที่เก่าแก่ที่สุดโดยอาศัย ทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยหลัก นอกจากนี้แล้ว “สังคมน้ำ” นี้ยังสามารถสะท้อนได้จากวิถีชีวิตและ ประเพณีดั้งเดิมต่างๆ ที่มีความผูกพันกับน้ำ ได้แก่ ประเพณี สงกรานต์ ประเพณีโยนบัว ประเพณี ลอยกระทง เป็นต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเนื่องจากน้ำเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ คู่คนเคยและใกล้ชิดของคนไทย ดังนั้นคนไทยจึงนำน้ำมากล่าวถึงชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรม

(3) อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มีต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิต ของคนไทย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่า คนไทยได้เปรียบชีวิตกับกาแฟและกีฬาได้คลื่น ซึ่งถือว่าเป็น วัฒนธรรมที่รับมาจากต่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ดังที่เจษฎาพร ศรีวิชัย (2554) ได้กล่าวใน “วัฒนธรรมกาแฟ: ภาวสะท้อนอัตลักษณ์ไทยและเวียดนามในวัฒนธรรมประชานิยม” ว่า กาแฟ นับเป็นผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน ทั้งยังมີ ความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องบ่งชี้อารยธรรมและวัฒนธรรมการกินอันดีงาม จนเกิดเป็น “วัฒนธรรมกาแฟ” ขึ้นในสังคมโลกและแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ วัฒนธรรมกาแฟเกิดขึ้นในสังคม ตะวันออกกลาง จากนั้นได้แพร่หลายเข้าสู่สังคมตะวันตกและสังคมตะวันออก คนไทยได้รับวัฒนธรรม

การดื่มกาแฟจากชาวอเมริกันและชาวอังกฤษในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ในสมัยนั้นผู้ดื่มกาแฟเป็นชนชาติสูงในราชสำนักและชนชั้นผู้นำ แต่ทุกวันนี้วัฒนธรรมกาแฟได้แพร่หลายและแทรกซึมเข้าสู่วิถีชีวิตของผู้คนทั่วไป ด้วย ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการเปรียบชีวิตกับกาแฟนี้เป็นการรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างประเทศ

ส่วนการได้กลิ่นก็ได้เป็นกีฬาที่กำเนิดที่ประเทศไทย จากประวัติกีฬาได้กลิ่น (2556) พบว่าการได้กลิ่นมาจากประเพณีโบราณดั้งเดิมของชาวพื้นเมืองของเกาะฮาวายและเกาะตาดิตี ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมต่างประเทศ การได้กลิ่นกลับมาเป็นที่แพร่หลายอีกครั้งเมื่อปี ค.ศ. 1920 โดยนักว่ายน้ำชาวฮาวายชื่อ ดูก คาฮานาโคมุ ซึ่งทำให้การได้กลิ่นเป็นกีฬายอดนิยมในนานาประเทศที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลอย่างประเทศไทย แต่สำหรับประเทศไทย การได้กลิ่นยังไม่นิยมแพร่หลาย จะมีเล่นก็ในกลุ่มเล็กแต่ล่าสุดทางภาคเอกชน และจ.ภูเก็ต หันมาส่งเสริมกีฬาทางน้ำชนิดนี้ นอกจากการออกกำลังกาย หรือสันทนาการแล้ว ยังมุ่งหวังให้เป็นกิจกรรมที่หนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจถือว่าเป็นวัฒนธรรมสมัยใหม่ การเปรียบชีวิตกับกาแฟและการได้กลิ่นนี้สะท้อนให้เห็นว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตไม่เพียงได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาและสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยหากยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่อีก

จากการอธิบายมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในมุมมองทางพระพุทธศาสนา สภาพความเป็นอยู่ของคนไทย และอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ กล่าวได้ว่าการที่คนไทยมีมโนทัศน์เช่นนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สภาพความเป็นอยู่ของคนไทย วัฒนธรรมต่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อมโนทัศน์หรือมุมมองความเข้าใจต่อชีวิตของคนไทย

4.3 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

เมื่อได้ทราบมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในสมัยปัจจุบันแล้ว ในฐานะที่เป็นคนจีนที่ศึกษาภาษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทราบว่า ในทัศนะของคนจีนนั้น คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิตดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่ และในทัศนะของคนจีน คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่ ในขณะเดียวกันประเด็นนี้ก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ ๒ คือ วิเคราะห์มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

ในการศึกษามโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีนนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากผลการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์คนจีนจำนวน 100 คน โดยไม่จำกัดเพศ วัย และอาชีพ และผู้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ทุกคนมีประสบการณ์การใช้ชีวิตในประเทศไทย สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้

ผลจากการสัมภาษณ์จำแนกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ในทัศนะของคนจีนนั้น คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิต 7 มโนทัศน์ดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่ กล่าวคือ คนไทยมองว่าชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ ชีวิตเป็นวัฏจักร ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน และชีวิตขึ้นอยู่กับเราหรือไม่

2. ในทัศนะของคนจีนนั้น คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่ กล่าวคือ มองว่าชีวิตของตนเป็นสิ่งที่มีความจำกัดและไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นการฟันฝ่าและการเอาชนะ ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ เป็นวัฏจักร ต้องอยู่ร่วมกัน และต้องขึ้นอยู่กับเราอย่างที่คนไทยคิดหรือไม่

ผลจากการตอบแบบสอบถามและตอบสัมภาษณ์แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ตารางแสดงมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

ท่าน ความคิดเห็นของ	ท่านคิดว่าคนไทยมีมโนทัศน์แบบนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด		ท่านคิดว่าท่านมีมโนทัศน์แบบนี้ต่อชีวิตของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย				
1.ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด (กล่าวคือ ชีวิตไม่คงทน ดำรงอยู่ได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็หมดไปหรือหายไป เช่น น้ำค้าง หรือ เปลวเทียน เป็นต้น)	76 %	24 %	92%	8%
2.ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (กล่าวคือชีวิตทุกชีวิตต้องมีทั้งความทุกข์และความสุข และทุกชีวิตต้องพบกับเรื่องที่ดีและเรื่องที่เลวร้าย สลับเปลี่ยน หมุนเวียนไปไม่แน่นอน เช่น การมีขึ้นมีลงของน้ำ หรือคลื่น เป็นต้น)	68 %	32 %	95%	5%
3.ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ (กล่าวคือ ทุกชีวิตต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรค คนเราสามารถแก้ไขและฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคจนเอาชนะได้ เหมือนกับการต่อสู้ หรือการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ในการเดินทางจนบรรลุเป้าหมายของตนเอง)	9%	91 %	96%	4%

ตาราง 2 (ต่อ)

ท่าน ความคิดเห็นของ	ท่านคิดว่าคน ไทยมีมโนทัศน์ แบบนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด		ท่านคิดว่าท่านมี มโนทัศน์แบบนี้ต่อ ชีวิตของท่าน หรือไม่ เพราะเหตุ ใด	
	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย
มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย				
4.ชีวิตต้องดำเนินเรื่อยไป ไม่สามารถย้อนกลับ (กล่าวคือชีวิตเป็นการดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนหลัง เช่น สายน้ำที่ไหลเรื่อยไป และไม่ไหลย้อนกลับ เป็นต้น)	15 %	85 %	87%	13%
5.ชีวิตเป็นวัฏจักร (กล่าวคือ ชีวิตคือการวนเวียนอยู่บน เส้นทางที่เป็นวงกลม จุดเริ่มต้นคือการเกิดของเรา สุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งคือการตาย แต่ในศาสนา พุทธการตายนั่นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการ เริ่มต้นใหม่ของชีวิต)	100 %	0 %	3%	97%
6.ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน (กล่าวคือทุกชีวิตไม่ได้อยู่อย่าง โดดเดี่ยว แต่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ เช่น ละคร เรื่องหนึ่งที่ไม่ได้มีแค่นักแสดงเพียงคนเดียว แต่มีหลายๆ คนมาร่วมแสดงด้วย)	87%	13 %	87%	13%

4.3.1 ในทัศนะของคนจีนนั้น คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิต 7 มโนทัศน์ดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า ในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น “คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิตหรือมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตตาม 7 มโนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปมาอุปไมยในเว็บบล็อกหรือไม่” พบว่าคนจีนมีทั้งความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย ดังรายละเอียด

(1) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากที่สุดคือ มโนทัศน์ **ชีวิตเป็นวัฏจักร** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า คนจีนทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามนั้นมีความคิดเห็นว่าเป็นว่าคนไทยมองชีวิตเป็นวัฏจักร โดยให้เหตุผลว่า คนไทยนับถือศาสนาพุทธและมีความเชื่อเรื่องชาติหน้าและทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากคนจีนส่วนมากเข้าใจการนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทยเป็นอย่างดี

(2) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากเป็นอันดับที่สองคือ มโนทัศน์ชีวิตที่กล่าวว่า **ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน** โดยมีคนจีนร้อยละ 85 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่าคนไทยมองชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน โดยให้เหตุผลว่าคนไทยมักมีไมตรีจิตต่อผู้อื่น สามารถคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้ และมักจะช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันซึ่งกันและกันหรือมีน้ำใจต่อกัน นอกจากนี้แล้ว การเรียกขานแบบนับญาติของคนไทยก็สะท้อนให้เห็นคนไทยมองชีวิตว่าเป็นการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยมักเรียกคนที่อายุมากกว่าตนเองเป็นพี่ เรียกคนที่อายุน้อยกว่าตนเองเป็นน้อง หรือเรียกคนที่อายุเท่ากับคุณพ่อคุณแม่เป็นลุงหรือป้า เป็นต้น ที่คนที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเช่นนี้ อาจเนื่องจากคนจีนประทับใจกับน้ำใจคนไทยและการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันซึ่งกันและกันของคนไทย

(3) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากเป็นอันดับที่สาม คือ **ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า คนจีนร้อยละ 76 มีความคิดเห็นว่าเป็นว่าคนไทยมองชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด โดยให้เหตุผลว่า คนไทยมีมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งในแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ชีวิตคืออนิจจัง คือความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ความไม่คงตัว นอกจากนี้แล้วยังสะท้อนจากการทำบุญการทำความดีของคนไทย นอกจากนี้แล้วมีคนจีนร้อยละ 24 ไม่เห็นด้วยกับมโนทัศน์ของคนไทยนี้ โดยให้เหตุผลว่า คนไทยไม่ค่อยรีบร้อนกับเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากคนจีนส่วนมากเข้าใจการนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทย แต่ก็มีคนจีนอีกส่วนหนึ่งที่มองว่าการไม่เร่งรีบเป็นนิสัยเด่นของคนไทย

(4) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากเป็นอันดับที่สี่ คือ มโนทัศน์ **ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า คนจีนร้อยละ 68 มีความคิดเห็นว่าเป็นคนไทยมีทัศนคติว่า อยู่กับปัจจุบันและทำวันนี้ให้ดีที่สุด ชีวิตมีทั้งทุกข์และสุข ควรมีความสุขกับวันนี้ และเราไม่สามารถคาดคิดอนาคตได้ การที่คนจีนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยนี้ อาจเนื่องจากในทัศนะของคนจีน คนไทยไม่ค่อยวางแผนสิ่งที่อยู่หลายปีข้างหน้าอย่างคนจีน คนจีนมักประทับใจกับการทำ “วันนี้” ให้เต็มที่ของคนไทย

(5) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากอันดับที่ห้าคือ **ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าคนจีนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับมโนทัศน์นี้ของคนไทย เนื่องจากร้อยละ 56 ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้เหตุผลว่า คนไทยในชีวิตประจำวันไม่ว่าทำอะไรก็ตาม มักจะปล่อยตามธรรมชาติ นอกจากนี้แล้วคนไทยนับถือพระพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องกรรม คนมองเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลที่มาจากการสร้างกรรมในชาติก่อน ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ควรมีความสุขกับวันนี้และทำความดี และมีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 44 ได้ให้ความคิดเห็นว่าเป็นเพราะคนไทยเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดังนั้นสำหรับคนไทยแล้ว ชีวิตจะเป็นอย่างไร จะขึ้นอยู่กับตนเอง คนจีนส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยกับการมองว่า **ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา** ของคนไทย อาจเนื่องจากคนจีนมองว่า ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม การปล่อยตามธรรมชาติเป็นนิสัยเด่นของคนไทย

(6) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีความคิดเห็นสอดคล้องมากอันดับที่หกคือ มโนทัศน์ **ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่า คนจีนร้อยละ 85 มีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์นี้ของคนไทย โดยให้เหตุผลว่าคนไทยนับถือศาสนาพุทธและมีความเชื่อเรื่องชาติหน้า ชาตินี้หมดแล้วก็เวียนกลับมาเริ่มต้นใหม่ ที่คนจีนส่วนมากไม่เห็นด้วยกับมโนทัศน์ **ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ** ของคนไทย อาจเนื่องจากคนจีนส่วนมากเข้าใจว่า การนับถือพระพุทธศาสนาทำให้คนไทยเชื่อเรื่องชาติหน้า เชื่อเรื่องชีวิตสามารถหมุนเวียนกันได้

(7) มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่ที่คนจีนมีทัศนะสอดคล้องน้อยที่สุด คือ มโนทัศน์ **ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ** จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าคนจีนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับมโนทัศน์นี้ของคนไทยเลย เนื่องจากร้อยละ 91 ของผู้ถูกสัมภาษณ์มองว่า คนไทยส่วนใหญ่มีนิสัยเรื่อยๆ สบายๆ ไม่ค่อยมีจิตสำนึกเกี่ยวกับเรื่องการฟันฝ่าและการเอาชนะ คนไทยเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดังนั้นไม่ว่าทำอะไรก็ตาม คนไทยจึงไม่ค่อยไปหวังผล แต่มุ่งมั่นทำให้ดีในปัจจุบันและคนไทยรู้จักความพอเพียง คนจีนส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยกับมโนทัศน์ **ชีวิตคือการฟันฝ่า**

และการเอาชนะ ของคนไทย อาจเนื่องจากคนจีนส่วนมากมองว่า นิสัยเด่นของคนไทยคือ เรือยาว สบายๆ ไม่ค่อยไปฟันฝ่าหรือชนะ

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีนนั้น พบว่าคนจีนมีทัศนะทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย ซึ่งสามารถแสดงออกมาเป็นสถิติได้ว่า ในมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยทั้ง 7 มโนทัศน์ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตนั้น มีมโนทัศน์ 3 มโนทัศน์ ซึ่งคนจีนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกับคนไทย แต่ก็มีมโนทัศน์ 4 มโนทัศน์ ซึ่งคนจีนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับคนไทย ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากคนจีนเข้าใจความเชื่อพระพุทธศาสนาของคนไทย เช่นคนจีนมองว่า คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีความเชื่อเรื่องชาติหน้า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วและชีวิตเป็นอนิจจังตา ซึ่งคือความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ความไม่คงตัว จึงทำให้คนจีนมองคนไทยว่า คนไทยมักดำเนินชีวิตแบบปล่อยตามธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน คนจีนก็ประทับใจกับความไม่เร่งรีบ และวิถีชีวิตที่อยู่อย่างสบายๆ รู้จักความพอเพียงของคนไทย ซึ่งแตกต่างกับวิถีชีวิตของคนจีนเป็นอย่างมาก

4.3.2 ในทัศนะของคนจีนนั้น คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า ในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็น “คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตเหมือนหรือสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตที่คนไทยมีหรือไม่” พบว่าคนจีนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตส่วนมากของคนไทย ดังรายละเอียด

(1) คนจีนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ** มากถึงร้อยละ 96 โดยสรุปเหตุผลว่า ชีวิตเราต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ อุปสรรคและปัญหาเหล่านี้เหมือนกับศัตรูที่กีดขวางเราประสบความสำเร็จ ดังนั้นเราจึงต้องฟันฝ่าและเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

(2) จากแบบสอบถามพบว่าคนจีนร้อยละ 95 มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา** โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากทุกสิ่งทุกอย่างก็ไม่หยุดนิ่ง แต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานการณ์ต่างๆ ชีวิตเราจึงเปลี่ยนแปลงไปด้วย

(3) จากแบบสอบถามพบว่าคนจีนร้อยละ 92 มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตเป็นสิ่งที่มิช่วงเวลาจำกัด** โดยให้เหตุผลว่า ทุกชีวิตอยู่ได้ไม่ยาวนานและมีความสิ้นสุด ดังนั้นไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามควรรีบทำ

(4) คนจีนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา** มีมากถึงร้อยละ 88 โดยสรุปเหตุผลว่า ในชีวิตเราไม่ว่าทำอะไรก็ตาม ถ้าหากมีความมุ่งมั่นและความพยายามก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ และประสบความสำเร็จได้ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 12 มองว่า การที่

จะประสบความสำเร็จนั้นอาศัยแต่ความมุ่งมั่นและความพยายามของเรายังไม่พอ ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่เราไม่สามารถควบคุมได้มีอิทธิพลต่อชีวิตเรา

(5) จากแบบสอบถามพบว่าคนจีนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ** มีมากถึงร้อยละ 87 โดยสรุปเหตุผลว่า ชีวิตเราเป็นช่วงเวลาหนึ่งเนื่องจากเวลาผ่านไปแล้วก็ไม่สามารถย้อนกลับได้ ชีวิตเราจึงต้องดำเนินเรื่อยไปและไม่มีการย้อนกลับ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามอีกร้อยละ 13 มองว่าชีวิตเราเหมือนเดินทางอยู่บนเส้นทางที่ไม่ราบรื่นและเต็มไปด้วยความเสี่ยง เราเดินบ้าง พักบ้าง บางที่ยังย้อนกลับมาที่เดิมเพื่อหลบหนีอันตรายและปรับตัวเพื่อเดินทางใหม่

(6) จากแบบสอบถามพบว่าคนจีนที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน** มีร้อยละ 87 ซึ่งสรุปเหตุผลว่า เราไม่สามารถดำรงชีวิตในสังคมใดสังคมหนึ่งได้โดยไม่ติดต่อกับคนอื่น และทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ

(7) จากแบบสอบถามพบว่า คนจีนที่มีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ **ชีวิตเป็นวัฏจักร** มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 97 โดยสรุปเหตุผลว่า การเกิดคือการเริ่มต้นของชีวิตและ การตายนั้นคือความสิ้นสุดของชีวิต ชีวิตไม่สามารถหมุนเวียนได้

4.4 สรุป

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยโดยพิจารณาได้จากมโนอุปลักษณะที่เชื่อมโยงความหมายระหว่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบได้เป็น 7 มโนทัศน์ได้แก่ (1) ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด (2) ชีวิตไม่แน่นอนและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (3) ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ (4) ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ (5) ชีวิตเป็นวัฏจักร (6) ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน และ (7) ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา และได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทยว่า คนไทยมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลทางพระพุทธศาสนา สภาพความเป็นอยู่ของคนไทย วัฒนธรรมต่างประเทศและวัฒนธรรมสมัยใหม่

นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังอธิบายมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีนโดยใช้แบบสอบถามในสองประเด็น ซึ่ง (1) 1 ในทัศนะของคนจีนนั้น คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิต 7 มโนทัศน์ดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่ (2) ในทัศนะของคนจีนนั้น คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่ ในประเด็นที่หนึ่ง จากการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าคนจีนมีทั้งความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทย การที่มีคนจีนส่วนหนึ่งที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย อาจเนื่องจากคนจีนมองชีวิตของคนไทยในมุมมองและมิติที่แตกต่างจากคนไทยมองชีวิตของคนไทย

ตนเอง แต่จากการวิเคราะห์ในประเด็น “คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตเหมือนหรือสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่” พบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนจีนนั้นส่วนมากสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการแลกเปลี่ยนและการสื่อสารระหว่างไทยกับจีนนับวันมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและคนจีนได้ส่งอิทธิพลกันซึ่งกันและกัน ซึ่งมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยได้รับอิทธิพลจากมโนทัศน์ชีวิตของคนจีน ในขณะเดียวกันมโนทัศน์ชีวิตของคนจีนก็ได้รับอิทธิพลจากมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย อาจกล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นผลที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก โดยมีวัตถุประสงค์คือ วิเคราะห์ ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยและมโนอุปลักษณะที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะเหล่านั้น และวิเคราะห์มโนอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามแนวความคิดการศึกษาอุปลักษณะของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson, 1980, 2003) และได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บบล็อก (Webblog) ยอดนิยม 3 เว็บบล็อก (Webblog) ได้แก่ บล็อกเด็กซิ่น (Blog Exteen) บล็อกแก๊ง (Blog Gang) และบล็อกโกทูโนว์ (Blog Go to know) ในประเทศไทย และได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2554 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2555 รวมระยะเวลา 2 ปี ดังสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

5.1.1 มโนอุปลักษณะชีวิตที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณะของคนไทย

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อก ผู้วิจัยได้จำแนกถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจนโดยมีคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบและถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะสิ่งที่ถูกเปรียบซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง “ชีวิต” และไม่มีแบบเปรียบเทียบปรากฏอย่างชัดเจน แต่ปรากฏรูปภาษาที่อยู่ในแวดวงความหมายของแบบเปรียบเทียบ ถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกนี้ได้สะท้อนมโนอุปลักษณะชีวิต 12 มโนอุปลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดมโนอุปลักษณะชีวิตเหล่านี้ตามความถี่ที่ปรากฏจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ คือ

1. [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ]
2. [ชีวิตคือการเดินทาง]
3. [ชีวิตคือกีฬา]
4. [ชีวิตคือกาแฟ]
5. [ชีวิตคือวงกลม]
6. [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ]
7. [ชีวิตคือหนัง/ละคร]
8. [ชีวิตคือการต่อสู้]
9. [ชีวิตคือเพลง]

10. [ชีวิตคือเปลวเทียน]

11. [ชีวิตคือดินสอ]

12. [ชีวิตคือกระดาษ]

มโนอุปลักษณ์ทั้ง 12 มโนอุปลักษณ์นี้มีการเปรียบชีวิตกับสิ่งต่างๆ เช่น น้ำค้าง สายน้ำ ต้นไม้ การเดินทาง กาแฟ แก้วน้ำ การต่อสู้ ฯลฯ สะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดมีต่อชีวิตที่หลากหลายของคนไทย ดังนี้

1. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตไม่คงทนอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความสิ้นสุด เราควรทำความดีให้มากๆ ใช้ชีวิตให้มีค่าในเวลาอันสั้นนี้ และชีวิตก็ไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ชีวิตเราประกอบด้วยทั้งความสุขและความทุกข์ต้องพบกับทั้งสิ่งดีๆ และสิ่งเลวร้าย ต้องเจออุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เราควรพยายามปกป้องคุ้มกันหรือแก้ไขปัญหามาให้อุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ทำให้ชีวิตเกิดความเสียหาย ชีวิตมีแต่ต้องดำเนินไป ไม่มีการย้อนกลับ เราควรใช้ชีวิตในช่วงเวลาที่จำกัดนี้ให้คุ้มค่า ชีวิตมีการเจริญเติบโต คนเราต้องพยายามปกป้องชีวิตของเรา ต้องรู้จักอดทนเก็บแรงกายแรงใจไว้ เราไม่สามารถคาดเดาอนาคตของชีวิตได้

2. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการเดินทาง] สะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตว่า ชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนหลัง จุดหมายของชีวิตคือการประสบความสำเร็จหรือประสบสิ่งที่ตนเองคาดหวัง ทุกคนมีรูปแบบหรือวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง ทุกชีวิตก็ต้องเจอกับอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เราควรทบทวนการกระทำต่างๆ เพื่อที่จะฟันฝ่าอุปสรรคหรือแก้ไขปัญหามา

3. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกีฬา] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ และรักษาความสมดุลของเรื่องต่างๆ ในชีวิต ชีวิตเราต้องพบกับอุปสรรคหรือความล้มเหลวที่เกิดจากการผิดพลาดของตนเอง

4. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกาแฟ] สะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตที่ดีต้องมีทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป ไม่มีชีวิตใดที่จะมีเพียงความทุกข์หรือความสุขเพียงอย่างเดียว และคุณค่าของชีวิตมันคงและไม่ถูกเปลี่ยนแปลงจากสิ่งภายนอก เช่น การงาน เงินทอง ลาภยศ ชื่อเสียง ตำแหน่งทางสังคม

5. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือวงกลม] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตเป็นวงกลม คนเราก็ดวนเวียนอยู่บนวงกลมวงนี้ตลอดเวลา เราวนเวียนจากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นการเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย ความตายนั้นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

6. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยมีต่อชีวิตว่า ชีวิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา ถ้าเราทำความดี ชีวิตจะเป็นชีวิตที่ดี แต่ถ้าเราทำสิ่งชั่วร้ายชีวิตก็เป็นชีวิตที่ชั่วร้าย เพื่อได้ชีวิตที่ดีเราจึงต้องทำความดีให้มาก นอกจากนี้แล้วคนเราก็คouldควบคุมชีวิตและการกระทำต่างๆ ในชีวิตได้ ชีวิตมีขนาดจำกัด สามารถรองรับสิ่งต่างๆ

7. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือหนัง/ละคร] ได้สะท้อนมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า คุณค่าชีวิตอยู่ที่การทำความดี ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตน ชีวิตไม่แน่นอนความทุกข์และความสุขเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อดังนั้นเราควรใช้ชีวิตเราให้เต็มที่

8. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือการต่อสู้] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตคือการต่อสู้กล่าวคือทุกคนมีสิ่งที่ตนเองมุ่งหวังและปรารถนา ทุกชีวิตต้องใช้ปัญญาความพยายามและความมุ่งมั่นที่จะชนะเพื่อประคับประคองสิ่งที่มุ่งหวัง

9. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเพลง] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ทุกชีวิตก็สามารถสร้างชีวิตให้กับโลกนี้ ช่วงเวลาในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง คนเราสามารถเลือกรูปแบบชีวิตของตนเองได้ และการใช้ชีวิตของเรายังมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

10. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือเปลวเทียน] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเปราะบางไม่คงทน ไม่ยืนยาว อยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เราควรคิดว่าวิธีปกป้องคุ้มกันไม่ให้เกิดความเสียหาย และทำสิ่งดีๆ ให้มาก ใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า

11. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือดินสอ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตมีปริมาณที่จำกัด ดังนั้นเราควรทำความดีให้มากๆ ก่อนที่ชีวิตจะหมดไป

12. มโนอุปลักษณ์ [ชีวิตคือกระดาษ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่มีเนื้อที่จำกัด เราควรอาศัยความคิดของเราไปสร้างความดีให้กับชีวิต

5.1.2 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทย

จากการวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์ชีวิตของคนไทย 12 มโนอุปลักษณ์นี้ ผู้วิจัยได้สรุปและจำแนกมโนทัศน์ที่มีต่อชีวิตของคนไทยเป็น 7 มโนทัศน์ โดยพิจารณาได้จากแบบเปรียบเทียบและการเชื่อมโยงความหมายระหว่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ ดังนี้

1. ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความจำกัด กล่าวคือ ชีวิตไม่คงทนอยู่ได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ ทุกชีวิตต้องพบกับความสิ้นสุด เราควรทำความดีและใช้ชีวิตให้มีค่าในเวลาอันสั้นนี้

2. ชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิต ทุกชีวิตต้องมีทั้งความทุกข์และความสุขและทุกชีวิตต้องพบกับเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดี

3. ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ กล่าวคือ ทุกชีวิตต้องเจอกับปัญหาและอุปสรรค เราสามารถแก้ไขและฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคจนเอาชนะได้

4. ชีวิตต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนกลับ กล่าวคือ ชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ต้องดำเนินไปเรื่อยๆ ไม่มีการย้อนหลัง จุดหมายของชีวิตคือการประสบความสำเร็จหรือประสบสิ่งที่ตนเองคาดหวัง ควรมีเป้าหมายหรือจุดหมายของชีวิต และควรใช้ชีวิตนี้ให้คุ้มค่าและมีความสุข

5. ชีวิตเป็นวัฏจักร กล่าวคือ คนเรากลับเวียนอยู่บนเส้นทางที่เป็นวงกลมวนนี้ตลอดเวลา เราวนเวียนจากจุดเริ่มต้นซึ่งเป็นการเกิดของเราแล้วสุดท้ายวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งเป็นการตาย ความตายนั้นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต

6. ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือทุกชีวิตไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ

7. ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา กล่าวคือ ชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดหรือออกแบบด้วยเจ้าของชีวิตเอง เราสามารถควบคุมกำหนดชีวิตของตนเอง เลือกรูปแบบชีวิตของตนเอง และเติมสาระสร้างความดีให้กับชีวิตได้

5.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทย

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ชีวิตคนไทยพบว่า มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยนั้นอาจได้รับอิทธิพลจากการนับถือพระพุทธศาสนาและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับน้ำ เช่นคนไทยมีมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตว่า “ชีวิตเป็นวัฏจักร” กล่าวคือ เราได้ดำเนินชีวิตอยู่บนเส้นทางที่เป็นวงกลมวนตลอดเวลา จุดเริ่มต้นเป็นการเกิดหรือการเริ่มต้นของชีวิตและในที่สุดเราวนกลับมาสู่จุดเดิมซึ่งหรือเรียกว่าการตาย แต่ความตายนั่นไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต คนไทยมีมโนทัศน์เช่นนี้อาจเนื่องจากความเชื่อเรื่อง “สังสารวัฏ” “การเวียนว่ายตายเกิด” และ “กรรม” ในพระพุทธศาสนา

ส่วนในการเปรียบชีวิตกับสิ่งธรรมชาตินั้น คนไทยมักจะใช้ “แม่น้ำ” “สายน้ำ” หรือ “คลื่นทะเล” มาเป็นแบบเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นสิ่งธรรมชาติที่เกี่ยวกับน้ำทั้งนั้น ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย จากการเปรียบชีวิตกับการแพ้และกีฬาได้คลื่น อาจเนื่องจากคนไทยปัจจุบันได้รับวัฒนธรรมสมัยใหม่และวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาในชีวิต จากการได้ทราบความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทยด้านศาสนา สภาพความเป็นอยู่ของคนไทย วัฒนธรรม

สมัยใหม่และวัฒนธรรมต่างประเทศ ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมไทยในปัจจุบันและเข้าใจคนไทยให้มากยิ่งขึ้น

5.1.4 มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีน

ผู้วิจัยได้อธิบายมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยในทัศนะของคนจีนโดยใช้แบบสอบถามในสองประเด็น ซึ่ง (1) ในทัศนะของคนจีนนั้น คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิต 7 มโนทัศน์ดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่ (2) ในทัศนะของคนจีนนั้น คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่ ในประเด็นที่หนึ่ง จากการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่าคนจีนมีทั้งความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทย การที่มีคนจีนส่วนหนึ่งที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย อาจเนื่องจากคนจีนมองชีวิตของคนไทยในมุมมองและมิติที่แตกต่างจากคนไทยมองชีวิตของตนเอง จากการวิเคราะห์ในประเด็น “คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตเหมือนหรือสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่” พบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตของคนจีนนั้นส่วนมากสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการแลกเปลี่ยนและการสื่อสารระหว่างไทยกับจีนนับวันมากยิ่งขึ้น จึงทำให้มโนทัศน์ชีวิตของคนไทยได้รับอิทธิพลจากมโนทัศน์ชีวิตของคนจีน ในขณะเดียวกันมโนทัศน์ชีวิตของคนจีนก็ได้รับอิทธิพลจากมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย หรืออาจกล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นผลที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่ามโนอุปลักษณะชีวิตที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกนี้มีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ ปิยภรณ์ อบแพทย์ (2552) ที่ศึกษา เรื่อง อุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ และผลการวิจัยในงานวิจัยเรื่อง อุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์ของ สุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า (2553) กล่าวคือ อุปลักษณะที่ใช้ในเว็บบล็อกสะท้อนมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือสิ่ง/สถานการณ์ตามธรรมชาติ] [ชีวิตคือเพลง] [ชีวิตคือการเดินทาง] [ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือภาชนะบรรจุ] [ชีวิตคือหนัง/ละคร] และ [ชีวิตคือการต่อสู้] ซึ่งสอดคล้องกับ [ชีวิตคือการเดินทาง] [ชีวิตคือการต่อสู้/สงคราม] [ชีวิตคือภาชนะ/สถานที่ปิดล้อม] [ชีวิตคือละคร] และ [ชีวิตคือกีฬา] ในงานวิจัยของ ปิยภรณ์ อบแพทย์ และสอดคล้องกับมโนอุปลักษณะ [ชีวิตคือการเดินทาง] [ชีวิตคือการต่อสู้/สงคราม] [ชีวิตคือภาชนะ/สถานที่ปิดล้อม] [ชีวิตคือต้นไม้] [ชีวิตคือกีฬา] [ชีวิตคือละคร] [ชีวิตคือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ] และ [ชีวิตคือบทเพลง] ในงานวิจัยของสุรเชษฐ์ พิชิตพงศ์เผ่า

มโนอุปลักษณ์ที่สอดคล้องดังกล่าวนี้ อาจเนื่องจากพระธรรมอาจารย์ นักเขียนที่เขียนหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตหรือคนไทยทั่วไป ที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับชีวิตก็ตาม ต่างอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน มโนทัศน์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ย่อมได้รับการหล่อหลอมจากวัฒนธรรมไทยร่วมกัน ดังนั้น จึงมีความคล้ายคลึงในมโนอุปลักษณ์ที่มีต่อชีวิต นอกจากนี้ผู้วิจัยคิดว่าปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้มโนอุปลักษณ์ที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้าดังกล่าวข้างต้นอาจจะเกิดจากคนไทยทั่วไปนี้ อาจได้รับอิทธิพลจากคำสอนธรรมะของพระธรรมอาจารย์หรือหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิตต่างๆ ซึ่งเผยแพร่อย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทั่วไป

5.2.2 ในฐานะที่เป็นคนจีนและจากประสบการณ์จากการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทยในระยะเวลา 4 ปีนี้ ผู้วิจัยประทับใจกับความไม่เร่งรีบของคนไทยซึ่งต่างจากความรีบร้อนของคนจีน ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980, 2003: 3) ได้กล่าวในหนังสือ “METAPHORS WE LIVE BY” ว่า ระบบวิธีคิดมีผลต่อการกระทำรวมถึงการใช้ภาษา ดังนั้นจึงอาจอธิบายความแตกต่างระหว่างความไม่เร่งรีบของคนไทยกับความรีบร้อนของคนจีนได้จากการใช้อุปลักษณ์ กล่าวคือ จากผลการวิจัยนี้ จากความถี่แบบเปรียบเทียบที่หลากหลายต่างๆ ที่คนไทยนำมากล่าวถึงชีวิตพบว่า คนไทยมักนำน้ำค้าง เพลวเทียน สายน้ำ และคลื่นมากล่าวถึงชีวิต ซึ่งแบบเปรียบเทียบเหล่านี้ เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและอยู่ในวัฒนธรรมไทย คนไทยจึงถูกปลูกฝังว่า ชีวิตเป็นสิ่งไม่คงทนและไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีความทุกข์และสุข ชีวิตก็ดำเนินเรื่อยไปตามครรลอง ถึงเวลาก็หมดไป แค่วันนี้ให้ทำความดีให้มากที่สุด ไม่ต้องรีบร้อนไปต่อสู้และแย่งชิงกัน ในขณะที่คนจีนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการทำสงครามหรือ การต่อสู้มากล่าวถึงชีวิต เนื่องจากมีสถิติแสดงให้เห็นว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่มีสงครามมากที่สุดในโลก คนจีนจึงมีมุมมองความคิดว่า ต้องเอาชนะให้ได้ ต้องต่อสู้กับตนเอง ต่อสู้กับคนอื่นและต่อสู้กับธรรมชาติเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง ดังนั้นจึงอาจเข้าใจได้ว่า คนไทย “เรื่อย ๆ” และคนจีน “รีบร้อน” อาจมาจากมุมมองความคิดที่มีต่อชีวิตซึ่งได้มาจากประสบการณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

5.2.3 จากผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ในการใช้แบบเปรียบเทียบมากล่าวถึงชีวิตนั้น คนไทยและคนจีนอาจใช้แบบเปรียบเทียบที่เหมือนกัน แต่สะท้อนมุมมองความคิดที่มีต่อชีวิตที่ต่างกัน เช่น คนไทยเปรียบชีวิตเป็นน้ำค้าง สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมองชีวิตเป็นสิ่งไม่คงทนและเปราะบาง ในขณะที่คนจีนก็ได้เปรียบชีวิตเป็นน้ำค้างเหมือนกัน แต่ส่วนมากนำลักษณะเด่นของน้ำค้างคือ ความบริสุทธิ์ความเรียบง่ายมากล่าวถึงชีวิต สะท้อนมุมมองความคิดที่มีต่อชีวิตของคนจีนว่า ชีวิตเรียบง่ายอย่างน้ำค้าง นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าทั้งคนไทยและคนจีนก็ได้เปรียบชีวิตกับวงกลม ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดที่มีต่อชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตก็คือวงกลม เราดำเนินชีวิตไปตามเส้นทางวงกลมนี้ จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดเป็นจุดเดียวกันนั่นเอง ซึ่งชีวิตเป็นวัฏจักรและหมุนเวียนไป

เรื่อย การตายนั้นถือว่าเป็นการเริ่มต้นใหม่ของชีวิต ในขณะที่คนจีนก็เปรียบชีวิตเป็นวงกลมเหมือนกัน แต่คนจีนมองว่าเมื่อเราเริ่มลงมือ去做เรื่องต่างๆ ก็เหมือนเราอยู่ที่จุดเริ่มต้นของวงกลม และเมื่อเราได้ประสบความสำเร็จก็เหมือนวนไปหนึ่งรอบและไปถึงจุดสิ้นสุดซึ่งเป็นจุดเดียวกับจุดเริ่มต้น แต่ชีวิตไม่ได้จบลงแค่นี้ เมื่อไปถึงจุดสิ้นสุดแล้วก็เป็นการเริ่มต้นของการลงมือทำอีกเรื่องหนึ่ง ชีวิตก็วนเวียนอย่างนี้ไปเรื่อยๆ เนื่องจากในวัฒนธรรมจีนนั้น วงกลมเป็นสัญลักษณ์ของความบริบูรณ์ ความสมบูรณ์และความสำเร็จ ซึ่งมีสำนวนจีนได้กล่าวว่า “圆满成功 (yuanmanchenggong)” ซึ่งแปลโดยตรงว่า “วงกลมเต็มความสำเร็จ” และแปลเชิงอรรถว่า “สำเร็จบริบูรณ์”

5.2.4 จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตนั้นพบว่า คำว่า “ชีวิต” ในงานวิจัยนี้ได้รวมสองความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542:366) ซึ่งความหมายหนึ่งคือความเป็นอยู่ และอีกความหมายหนึ่งคือ ตรงข้ามกับความตาย จากผลการศึกษาพบว่า ในตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์นั้น ถ้ากล่าวถึง “ชีวิต” ในความหมาย ความเป็นอยู่ มักใช้แบบเปรียบที่สามารถมองเห็นภาพเคลื่อนที่ได้ ได้แก่ การเดินทาง การขึ้นลงของคลื่นทะเล การไหลของสายน้ำ การขึ้นจักรยาน การไต่คลื่น การทำหนังหรือละคร และการต่อสู้ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ได้รวบรวมมาในงานวิจัยนี้ ส่วนมากกล่าวถึงชีวิตในความหมาย “ความเป็นอยู่” นี้ และเมื่อกล่าวถึง “ชีวิต” ในความหมาย ตรงข้ามกับความตาย มักใช้แบบเปรียบที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ด้วยตนเองได้ แต่มีพัฒนาการตามกาลเวลาที่สั้นหรือยาว ได้แก่ น้ำค้าง เพลวเทียน และต้นไม้

5.2.5 จากผลการศึกษายังพบว่า เจ้าของชีวิต ซึ่งหมายถึง “เรา” ในงานวิจัยนี้ ในบางตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์จะถูกรวมในความหมายของ “ชีวิต” แต่ในบางตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ไม่ได้รวม ซึ่งถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ได้รวม “เรา” ในความหมายของชีวิตคือถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มี น้ำค้าง เพลวเทียน การเดินทาง สายน้ำ คลื่นทะเล การขึ้นจักรยาน การไต่คลื่นวงกลม และการต่อสู้เป็นแบบเปรียบ ซึ่งถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตในงานวิจัยนี้ส่วนมากได้รวม “เรา” ในความหมายของชีวิต และในถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ไม่รวม “เรา” ในความหมายของชีวิตคือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มี กาแฟ ภาชนะบรรจุและกระดาดเป็นแบบเปรียบ ส่วนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มี ละคร เพลง และดินสอเป็นแบบเปรียบจะสะท้อนเห็นความหมายที่มีทั้งรวม “เรา” และ ไม่รวม “เรา” ในความหมายของชีวิต ในถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ไม่รวม “เรา” ในความหมายของชีวิต มักแสดงให้เห็นทัศนคติชีวิตของคนไทยว่า ชีวิตเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเรา เราสามารถควบคุมและกำหนดชีวิตตนเองได้ ซึ่งถ้อยคำอุปลักษณ์แบบนี้ปรากฏจำนวนไม่มากในถ้อยคำอุปลักษณ์ชีวิตที่ได้รวบรวมมาทั้งหมด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ในทัศนะของคนไทยถ้าเทียบกับคนจีนแล้ว คนไทยอาจไม่ค่อยเน้นความสามารถของคนในการกำหนด วางแผนและเปลี่ยนแปลงชีวิตอย่างคนจีน

5.2.6 จากผลการศึกษาตามประเด็น “ในทัศนะของคนจีน คนไทยมีมโนทัศน์ชีวิต 7 มโนทัศน์ดังที่ปรากฏเป็นผลการวิจัยนี้หรือไม่” ยังพบว่า คนจีนมีทั้งความคิดเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทย โดยมีสถิติระบุว่า มีคนจีนที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 91 ไม่เห็นด้วยกับการที่คนไทยมองว่า ชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ คนจีนที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 85 ไม่เห็นด้วยกับการที่คนไทยมองว่า ชีวิตต้องดำเนินเรื่อยไป ไม่สามารถย้อนกลับ และคนจีนที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 56 ไม่เห็นด้วยกับการที่คนไทยมองว่า ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากคนไทยและคนจีนมองชีวิตคนไทยในมิติและมุมมองที่แตกต่างกัน แต่ในประเด็น “ในทัศนะของคนจีน คนจีนมีมโนทัศน์ชีวิตสอดคล้องกับมโนทัศน์ชีวิตของคนไทยหรือไม่” พบว่าคนจีนร้อยละ 96 มองว่าชีวิตคือการฟันฝ่าและการเอาชนะ คนจีนร้อยละ 95 มองว่าชีวิตไม่แน่นอน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา คนจีนร้อยละ 92 มองว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วงเวลาจำกัด คนจีนร้อยละ 88 มองว่า ชีวิตขึ้นอยู่กับเรา และคนจีนร้อยละ 87 ชีวิตต้องดำเนินเรื่อยไป ไม่สามารถย้อนกลับและ ชีวิตคือการอยู่ร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการติดต่อระหว่างไทยกับจีนนับวันมากขึ้น จึงมีมุมมองความคิดที่ใกล้เคียงกัน หรือเป็นผลที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาอุปลักษณะชีวิตของคนไทยในเว็บบล็อกโดยใช้แนวคิดศึกษาอุปลักษณะตามอรรถศาสตร์ปริชาน และทำให้เข้าใจระบบความคิดของผู้ใช้ภาษารวมทั้งวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงมุมมองความคิดที่มีต่อชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมไทย หลังจากได้ศึกษาอุปลักษณะชีวิตของคนไทยแล้ว ผู้วิจัยคิดว่าอาจสามารถนำแนวคิดศึกษาอุปลักษณะนี้ไปใช้ในการศึกษาอุปลักษณะอื่นๆ ได้แก่

- (1) อุปลักษณะชีวิตของคนจีน
- (2) การศึกษาอุปลักษณะข้ามวัฒนธรรม : การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะชีวิตของคนไทยและคนจีน

บรรณานุกรม

- จิตติมา จารยะพันธุ์.(2539).*อุปลักษณะสงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย*.วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณ ชินวิทย์. (2546).*ความหมายเปรียบ 'หน้า' เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น*.วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่นคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรเชษฐ์ พิษิตพงศ์เฝ้า. (2553).*อุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต:การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมโนทัศน์*.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต.สาขาวิชา
ภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดีเลิศ ศิริวารินทร์.(2550).*อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย*.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยภรณ์ อบแพทย์.(2552).*อุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ*.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาไทยภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มรินดา บุรุงโรจน์.(2548). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย*.วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โชคชัย ห่วงถนอม.(2548) . *การวิเคราะห์อุปลักษณะการต่อสู้และการแข่งขันในข่าวธุรกิจตามแนว
ทฤษฎีวรรณศาสตร์พุทธปัญญา*.วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต.สาขาวิชาวิชาจารึก
ภาษาไทยภาควิชาภาษาตะวันออก.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สินินาฏ วัฒนสุข. (2549). *อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย*.วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม.(2551). *อุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้:การศึกษาตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน
และวัจนปฏิบัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วรวรรณา เพ็ชรกิจ.(2551). *การศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งในภาษาไทยตามแนว
ปริชานศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์*.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชา
ภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวณย์ วิษณุเวทิน.(2550). *อุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย*.วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา พงษ์ชัยวิบูลย์.(2544). *การศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนววรรณคดีปริ
ชาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันเพ็ญ สุรฤกษ์. (2544). ภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย: สังคมกับการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ ใน เอกสารการ
สัมมนาวิชาการ เรื่อง ภูมิศาสตร์กับวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพมหานคร:ศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธร
ชาย โพธิ์ธิตา . (2552). *ชีวิตและความตายในทัศนะของพุทธศาสนา*. [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา [http://www.ipsr.mahidol.ac.th/content/home/Conference/Article/Article](http://www.ipsr.mahidol.ac.th/content/home/Conference/Article/Article05.htm)
05.htm(7 มกราคม 2552).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2500) *หลักพระพุทธศาสนา* ไฟ08 4ก.พ.52. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
[http:// www.sriprawat.net/12a.doc](http://www.sriprawat.net/12a.doc)
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). (2547) . *กรรมและการเวียนว่ายตายเกิด* .กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- วัฒนธรรมกาแฟ: ภาคสะท้อนอัตลักษณ์ไทยและเวียดนามในวัฒนธรรมประชานิยม. (2554) .
[ระบบ ออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://articles.citu.tu.ac.th/wp-](http://articles.citu.tu.ac.th/wp-content/uploads/2012/05/Research03.pdf)
content/uploads/2012/05/Research03.pdf
- ประวัติกีฬาได้กลิ่น. (2556) [ระบบ ออนไลน์]. แหล่งที่มา [www.joemcginnissbook.com/tag/](http://www.joemcginnissbook.com/tag/ประวัติกีฬาได้กลิ่น)
ประวัติกีฬาได้กลิ่น
- Dale.R.Kvalheim . (2000). *Conceptual Metaphors of Time in Thai and English*.Department of
Linguistics.Chulalongkorn University.
- Zoltan, Kövecses.(2005).*Metaphor in Culture:Universal andVariation*.USA:Cambridge
University Press.
- Lakoff,George and Mark,Johnson. (1980,2003). *Metaphor we live by*.USA:Chicago Press.

Lakoff, George. (1987). *Women Fire and Dangerous Things*. The University of Chicago Press.

Geoffrey Finch. (2000, 2005). *Key Concepts in Language and Linguistics*.

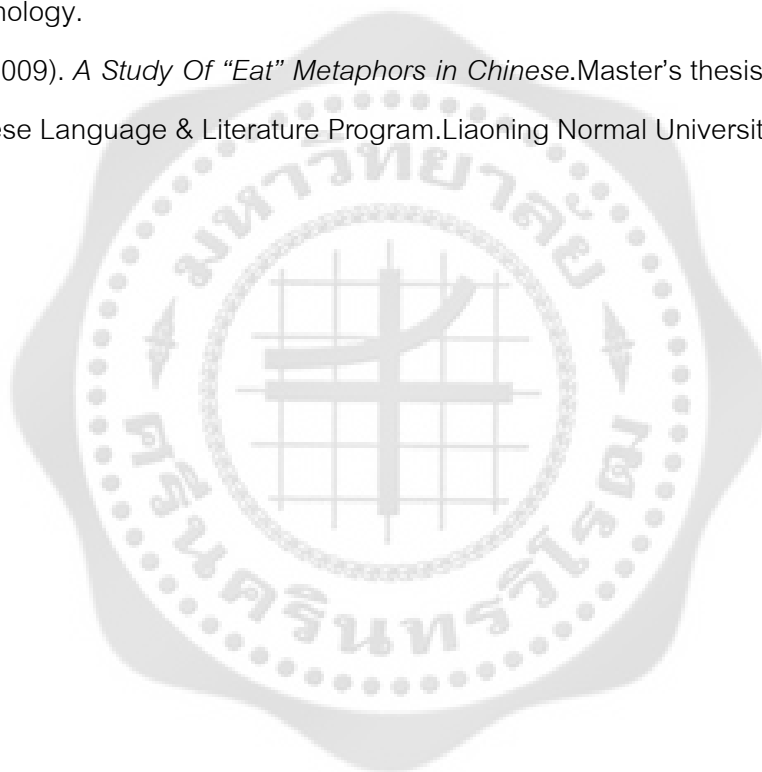
Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Zoltan, Kövecses. (2005). *Metaphor: A practical introduction*. USA: Oxford University Press.

Yu Ning. (1998). *The Contemporary Theory of Metaphor*. John Benjamins Press.

Chen Jingjing. (2008). *A Study Of Name Conceptual Metaphors in "The Story of the Stone"*. Master's thesis. Department of Foreign Language. Wuhan University of Technology.

Zhang Wei. (2009). *A Study Of "Eat" Metaphors in Chinese*. Master's thesis. Department of Chinese Language & Literature Program. Liaoning Normal University

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาว Zou Siyuan

เกิดวันที่

12 กันยายน 2527

สถานที่เกิด

Guangxi China

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

MC อพาร์ทเมนต์ ซอย สุขร่วมกัน ถนนรัชดาภิเษก

แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547

ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

จาก มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี

พ.ศ. 2556

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

